Sfântul ierarh Niceta de Remesiana, apostolul daco-romanilor († 414)

(7 ianuarie /24 iunie)

Sfânta noastră Biserică îl pomeneşte, ca pe „unul dintre stâlpii mântuirii neamului nostru” şi ca pe „o podoabă a strămbunilor”, în fiecare an la 7 ianuarie/ 24 iunie zicând: „Propovăduitor şi apărător al dreptei credinţe la multe neamuri te-ai arătat, Sfinte ierarhe Niceta, şi cu smerenia ai câştigat cele înalte, bine chivernisind darul. Pentru aceasta, părintele nostru, roagă pe Hristos Dumnezeu, să ne ocrotească de tot răul şi să ne mântuiască”.

Index

Acatistul Sfântului ierarh Niceta de Remesiana.....4

Sfântul Niceta de Remesiana - Viaţa şi nevoinţele.....11
Vieţile Sfinţilor - Sfântul ierarh Niceta Remesianul.....23
Sfântul ierarh Niceta - drumul spre sfinţenie.....25
Sinaxar - Pomenirea Sfântului Niceta de Remesiana (în Dacia).....26
Sinaxar - Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul (Sânzienele sau Drăgaica); Aducerea moaştelor Sfântului mare mucenic Ioan cel nou de la Suceava; Sfântul ierarh Niceta de Remesiana 28
Iulian Dumitraşcu - Calendar ortodox - Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul (Sânzienele sau Drăgaica); Aducerea moaştelor Sfântului mare mucenic Ioan cel nou de la Suceava; Sfântul ierarh Niceta de Remesiana 30
Sfântul Nicolae Velimirovici – Proloagele de la Ohrida (24 iunie) 38
Naşterea Sfântului proroc Ioan, înaintemergătorul şi Botezătorul Domnului .38
Pomenirea Sfântului Nichita, episcopul Remesianei.....39
Pomenirea Sfinţilor mucenici Orentius, Pharnacius, Eros, Firmus, Firminus, Cyriacus şi Longinus 40
Cântare de laudă la Sfântul Ioan Botezătorul 41
Sfântul Niceta de Remesiana - Scrieri şi opera.....44
Sfântul Niceta de Remesiana despre feluritele numiri potrivite Domnului nostru Iisus Hristos 46
Sfântul Niceta de Remesiana, apostolul daco-romanilor şi Te Deum laudamus – Pe Tine Doamne Te lăudăm - un poem-rugăciune al unui Sfânt român al primelor veacuri creştine 51
Sfântul Niceta, episcopul Remesianei - Explicarea Crezului pentru viaţa celor care sunt competentes 53
Sfântul Nicetas de Remesiana (Nichita Remesianul).....64
Din operele Sfântului Niceta de Remesiana 69
Iuliana Onofrei - Sfântul Niceta de Remesiana, apostolul daco-romanilor.....80
Pr. dr. Nicuşor Popescu - Niceta de Remesiana, poetul şi teologul de la sud de Dunăre.....86
Ion Untaru - 24 iunie: Niceta de Remesiana 90
Alexandru Briciu - Sfântul Niceta de Remesiana - „apostolul daco-romanilor“ ..92
Pr. Ioniţă Apostolache - Sfântul Niceta de Remesiana, ierarh misionar şi teolog cu glăsuire de liră.....97
Ora de religie: Sfântul Niceta de Remesiana (24 iunie).....100
Alina Soroceanu - Niceta de Remesiana, un episcop din Dacia, „cu inimă romană” 106
Orthodoxwiki - Niceta de Remesiana 115

Wikipedia - Niceta de Remesiana 118
Cărţi traduse în limba română ale Sfântului Niceta de Remesiana 121
Icoane 129

Acatistul Sfântului ierarh Niceta de Remesiana

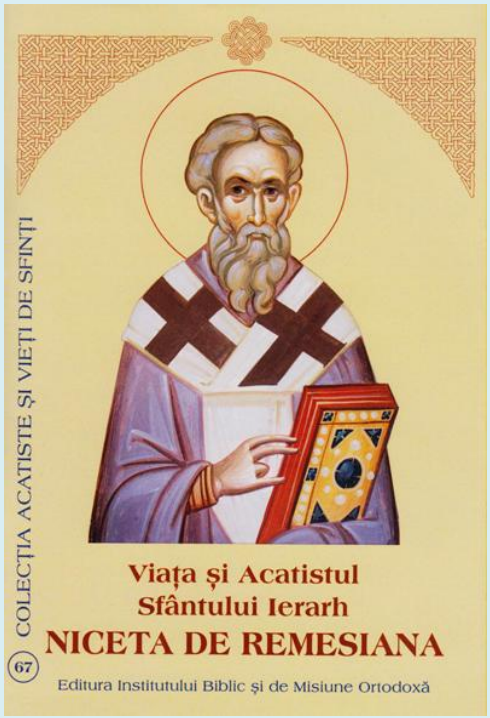

Pe 24 iunie, creștinii ortodocși îl cinstesc pe Sfântul ierarh Niceta de Remesiana (azi localitatea Bela Palanka din Serbia) unde a păstorit ca episcop între anii 366-414. Pentru ortodocși, numele ierarhului strămoș român este legat de imnul „Te Deum, Laudamus!" sau „Pe tine, Dumnezeule, Te lăudăm!", scris într-o latină clară, înțeleasă de toți, în care este expusă succint învățătura despre Dumnezeu.

***

În numele Tatălui, şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin.

Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !

Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul Adevărului, care pretutindenea eşti, şi toate le implineşti, Vistierul bunătăţilor şi Dătătorule de viaţă, vino şi te sălăşluieşte întru noi, şi ne curăţeşte pe noi de toată intinăciunea, şi mântuieşte, Bunule, sufletele noastre.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Preasfântă Treime, miluieşte-ne pe noi;
Doamne, curăţeşte păcatele noastre;
Stăpâne, iartă fărădelegile noastre;
Sfinte, cercetează şi vindecă neputinţele noastre, pentru numele Tău.

Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Tatăl nostru, care eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău, vie împărăţia Ta, facă-se voia Ta precum în cer aşa şi pe pământ. Pâinea noastră cea spre fiinţă dă-ne-o nouă astăzi. Şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri. Şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel rău. Că a Ta este Împărăţia şi puterea şi slava, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Miluieşte-ne pe noi, Doamne, miluieşte-ne pe noi, că nepricepându-ne de nici un răspuns, această rugăciune aducem Ţie, ca unui Stăpân, noi, păcătoşii robii Tăi, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Doamne, miluieşte-ne pe noi, că întru Tine am nădăjduit; nu Te mânia pe noi foarte, nici pomeni fărădelegile noastre, ci caută şi acum ca un Milostiv şi ne izbăveşte pe noi de vrăjmaşii noştri, că Tu eşti Dumnezeul nostru şi noi suntem poporul Tău, toţi lucrul mâinilor Tale şi numele Tău chemăm.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Uşa milostivirii deschide-o nouă,binecuvântată Născătoare de Dumnezeu, ca să nu pierim cei ce nădăjduim întru tine, ci să ne mântuim prin tine din nevoi, că tu eşti mântuirea neamului creştinesc.

Crezul

Cred Într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atoţiitorul, Făcătorul cerului şi al pământului, al tuturor celor văzute şi nevăzute.
Şi întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, care din Tatăl S-a născut, mai înainte de toţi vecii. Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, Născut, nu făcut, Cel de o fiinţă cu Tatăl, prin care toate s-au făcut.
Care pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire.S-a pogorât din ceruri Şi S-a întrupat de la Duhul Sfânt şi din Maria Fecioara Şi S-a făcut om.
Şi S-a răstignit pentru noi în zilele lui Pilat din Pont, Şi a pătimit şi S-a îngropat.
Şi a înviat a treia zi după Scripturi .
Şi S-a suit la ceruri şi Şade de-a dreapta Tatălui. Şi iarăşi va să vină cu slavă, să judece viii şi morţii, A cărui Împărăţie nu va avea sfârşit.
Şi întru Duhul Sfânt, Domnul de viaţă Făcătorul, care din Tatăl purcede,
Cela ce împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi slăvit, care a grăit prin prooroci.
Întru-una Sfântă Sobornicească şi apostolească Biserică,
Mărturisesc un botez întru iertarea păcatelor,
Aştept învierea morţilor şi viaţa veacului ce va să fie. Amin !

***

Troparul Sfântului ierarh Niceta de Remesiana**:** Propovăduitor şi apărător al dreptei credinţe la multe neamuri te-ai arătat, Sfinte ierarhe Niceta, şi cu smerenia ai câştigat cele înalte, bine chivernisind darul. Pentru aceasta, părintele nostru, roagă pe Hristos Dumnezeu, să ne ocrotească de tot răul şi să ne mântuiască.

&&&

Condacul 1

Mare dar este să fii propovăduitor al Evangheliei lui Hristos, să semeni în lume seminţele cuvântului dumnezeiesc, cu acesta fiind învrednicit şi noi cinstirea cuvenită aducem: ***Bucură-te, Sfinte ierarh Niceta, darul Evangheliei lui Hristos!***

Icosul 1

Pământul daco-roman a primit din primele veacuri Evanghelia lui Hristos şi neamul cel nou născut din apă şi din duh, aşa, moştenirea creştină a lăsat:
Bucură-te, Sfinte ierarh Niceta, pământeanul dac;
Bucură-te, Sfinte ierarh Niceta, fiu de neam străbun;
Bucură-te, moştenitorul întregii credincioşii;
Bucură-te, moştenitorul întregii virtuţi;

Bucură-te, alesul lui Hristos;
Bucură-te, alesul lucrărilor dumnezeieşti;
Bucură-te, Sfinte ierarh Niceta, darul Evangheliei lui Hristos!

Condacul al 2-lea

De la Dunărea bătrână până în munţi, credinţa creştină s-a împământenit şi întunericul cel vechi s-a risipit şi tu, Sfinte Niceta, te-ai făcut o făclie a lumii celei noi, în cântarea de: ***Aliluia!***

Icosul al 2-lea

Poporul dac demult a primit credinţa creştină, şi tu ai adăugat încă o mărturie ce s-a făcut încă o „temelie a Bisericii străbune”:
Bucură-te, că ai avut comoara Evangheliei lui Hristos;
Bucură-te, că din tinereţe învăţătura sfântă ai primit;
Bucură-te, că din tinereţe la cele de sus ai jinduit;
Bucură-te, că ai căutat cele de taină;
Bucură-te, că ai găsit mărgăritarul cel mare;
Bucură-te, că prin multe nevoinţe l-ai şi câştigat;
Bucură-te, Sfinte ierarh Niceta, darul Evangheliei lui Hristos!

Condacul al 3-lea

Păgânescul întuneric idolesc, cu greu se risipea, şi adesea cu multe necazuri şi împotriviri ai fost primit chiar de cei apropiaţi, care apoi au cântat: ***Aliluia!***

Icosul al 3-lea

Poporul daco-roman se deosebea de celelalte popoare păgâne şi idoleşti şi cu mărturisire stai în mijlocul lor şi tu Niceta, fiind unul dintre cei mai râvnitori:
Bucură-te, arhiereul daco-roman;
Bucură-te, al Bisericii lui Hristos cu adevărat slujitor;
Bucură-te, al altarului sfânt liturghisitor;
Bucură-te, al pământului străbun sfinţitor;
Bucură-te, cel între primii Sfinţi părinţi;
Bucură-te, părinte, care mulţi fii ai lăsat;
Bucură-te, Sfinte ierarh Niceta, darul Evangheliei lui Hristos!

Condacul al 4-lea

Iubitor de Cuvântul dumnezeiesc al lui Hristos, al Evangheliei dar ai primit, că toţi te ştiau ca pe un mare propovăduitor sfânt, în cântarea de: ***Aliluia!***

Icosul al 4-lea

Şi popoarele păgâne din jur te ascultau şi mulţi la credinţa creştină alergau şi aşa, ca un urmaş al apostolilor ai fost şi un întemeietor de biserică:
Bucură-te, cel între ierahii sfinţi ai bisericii;
Bucură-te, al Evangheliei dar strălucitor;
Bucură-te, cel iubitor de cuvântul dumnezeiesc;
Bucură-te, cel ce l-ai semănat cu râvnire;
Bucură-te, că roduri şi „peste veacuri” au rămas;
Bucură-te, Sfinte ierarh Niceta, darul Evangheliei lui Hristos!

Condacul al 5-lea

Şi în alte ţări ai mers şi până în Italia ai ajuns, unde prieten cu Sfântul Paulin de Nola te-ai făcut, îndoind iubirea de cele sfinte, în cântarea de: ***Aliluia!***

Icosul al 5-lea

Biserica primelor veacuri prin multe încercări a trecut şi chiar jertfe mucenicești a avut, că idolatria păgână era mult legată de cele lumeşti:
Bucură-te, că ai luptat mult cu păcatul cel vechi;
Bucură-te, că ai luptat mult cu patimile idoleşti;
Bucură-te, că propovăduirea ta era împotriva păcatului;
Bucură-te, că vestirea ta era izbăvirea de păcat;
Bucură-te, că peste tot, cu păcatul te-ai războit;
Bucură-te, că păcatul, aşa, l-ai biruit;
Bucură-te, Sfinte ierarh Niceta, darul Evangheliei lui Hristos!

Condacul al 6-lea

Şi scriitor iscusit ai fost şi cântări sfinte ai făcut să fie spre lauda celor credincioşi şi cinstirea slujbelor bisericeşti, în cântarea de: ***Aliluia!***

Icosul al 6-lea

Imnul „Pe Tine Te lăudăm” a rămas ca un dar Bisericii şi credincioşilor creştini, prin care se aude cu glas ceresc, mărirea lui Hristos:
Bucură-te, păstorul cel bun al turmei creştine;
Bucură-te, cântare sfântă pentru oile lui Hristos;
Bucură-te, glas de taină mântuitoare;
Bucură-te, glas de duh prea sfânt;
Bucură-te, chemarea sfântă ce ne-a rămas şi nouă;
Bucură-te, glăsuire ce nu conteneşte;
Bucură-te, Sfinte ierarh Niceta, darul Evangheliei lui Hristos!

Condacul al 7-lea

Prăznuim şi noi cu cinstire, pomenirea ta care a rămas neuitată peste veacuri şi vremi, şi aşa te avem chip de icoană între primii Sfinţi părinţi ai Daciei creştine, în cântarea de: ***Aliluia!***

Icosul al 7-lea
Biserica lui Hristos din Dacia, are cartea evangheliei înscrisă şi cu numele tău, numele urcat la cer deodată şi cu numele noastre:
Bucură-te, nume de dar al lui Hristos;
Bucură-te, nume bisericii creştine;
Bucură-te, nume al credinţei pământului românesc;
Bucură-te, nume de veşnicie;
Bucură-te, nume înscris pe evanghelia vieţii;
Bucură-te, nume de sfânt părinte;
Bucură-te, Sfinte ierarh Niceta, darul Evangheliei lui Hristos!

Condacul al 8-lea (de trei ori)
O, Sfinte ierarhe Niceta, vestitorul Evangheliei lui Hristos, care ai semănat sămânţa sfântă în pământul cel bun al Daciei, cinstirea cuvenită îţi aducem şi din locaşurile de sus mijloceşte pentru noi, cei ce cântăm: ***Aliluia!***

Apoi se zice iarăşi:

Icosul 1
Pământul daco-roman a primit din primele veacuri Evanghelia lui Hristos şi neamul cel nou născut din apă şi din duh, aşa, moştenirea creştină a lăsat:
Bucură-te, Sfinte ierarh Niceta, pământeanul dac;
Bucură-te, Sfinte ierarh Niceta, fiu de neam străbun;
Bucură-te, moştenitorul întregii credincioşii;
Bucură-te, moştenitorul întregii virtuţi;
Bucură-te, alesul lui Hristos;
Bucură-te, alesul lucrărilor dumnezeieşti;
Bucură-te, Sfinte ierarh Niceta, darul Evangheliei lui Hristos!

Condacul 1
Mare dar este să fii propovăduitor al Evangheliei lui Hristos, să semeni în lume seminţele cuvântului dumnezeiesc, cu acesta fiind învrednicit şi noi cinstirea cuvenită aducem: ***Bucură-te, Sfinte ierarh Niceta, darul Evangheliei lui Hristos!***

(Ediţie îngrijită şi adăugită de Ierom. Ghelasie Gheorghe şi fratele Vasile Dragoş Pâslaru, Acatistier-Sinaxar, Sfinţii Români, II, Editura „Conpyhs”, Rm.

Vâlcea, tipărită cu binecuvântarea Înalt prea sfinţitului Serafim, mitropolitul Germaniei)

Sfântul Niceta de Remesiana - Viaţa şi nevoinţele

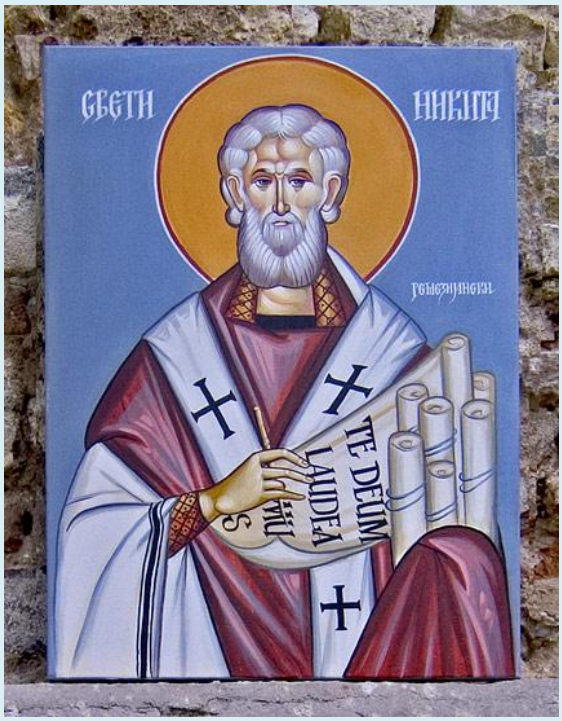

Numele Sfântului Niceta, episcopul Remesianei, este legat de istoria Bisericii noastre strămoşeşti, îndeosebi pentru contribuţia sa la răspândirea creştinismului pe teritoriul de formare a poporului român. De asemenea, scrierile pe care le-a întocmit în limba latină au apărut de curând în traducere românească, îmbogăţind astfel patrimoniul spiritual al teologiei noastre. El este, aşadar, o personalitate remarcabilă a Bisericii Ortodoxe printr-o rodnică lucrare misionară, prin viaţa sa plină de sfinţenie, prin scrierile sale şi prin învăţătura cea dreaptă pe care a predicat-o cu zel apostolic multor neamuri. Între acestea au fost şi strămoşii noştri daco-romani.

Numele de Niceta îşi are obârşia în limba greacă şi înseamnă „învingător”. Într-adevăr, prin lucrarea practică şi prin opera teologică pe care a creat-o, viaţa acestui episcop poate fi încununată şi pomenită cu laude ca o mare biruinţă spirituală. Remesiana, oraşul unde a păstorit cu vrednicie Sfântul Niceta, a fost întemeiat de împăratul Traian. El se afla la aproximativ 30 de kilometri, în partea de răsărit a oraşului Naisus (azi Niş), într-o regiune deluroasă, pe valea râului Nişava.

Ştirile despre viaţa şi despre activitatea marelui episcop sunt destul de puţine. ***Poemele XVII şi parţial XXVII ale Sfântului Paulin de Nola sunt singurele izvoare care vorbesc despre el. Se ştie că Sfântul Niceta l-a vizitat pe episcopul***

Paulin de două ori, în 398 şi în 402, la reşedinţa sa episcopală. Se pare că episcopul nolanez a fost adânc impresionat de ţinuta sacerdotală şi de cunoştinţele teologice ale lui Niceta, încât ţine să-şi exprime dragostea şi admiraţia faţă de noul său prieten, scriind poemele amintite în cinstea acestuia. Datele cu privire la locurile unde îşi desfăşura Sfântul Niceta lucrarea sa misionară, drumul către casă, popoarele care-i ascultau cuvântul, toate acestea le cunoştea Sfântul Paulin din convorbirile cu prietenul său. Dar datele sunt prezentate într-un veşmânt poetic, ceea ce face ca interpretarea lor să fie uneori destul de anevoioasă. La sfârşitul secolului al IV-lea, când au loc evenimentele descrise de Sfântul Paulin în Poemul XXVII, Sfântul Niceta nu mai era tânăr. Autorul îl numeşte „părinte", „învăţător", „sfânt" şi „părinte sfânt" (*Carmen XXVII, v. 180, 233, 243, 269, 324-325, 345-354, 360, ed. G. Hertel, în Corpus scriptorum ecdesiasticorum latinorum (prescurtat: CSEL), partea I, 1394, p. 270, 272, 274, 276, 277, 278.*).

Discuţii se mai poartă încă privind locul naşterii, educaţia primită şi activitatea sa în sânul Bisericii până la acordarea demnităţii de episcop. Ghenadie de Marsilia era impresionat de limba latină „simplă şi clară" în care scria Niceta (*Ghenadie, Liber de viris ilustribus, ed. E. C. Richardson, în Texte und Untersu-chungen, vol. XIV/l, Leipzig, 1896, p. 70.*). Folosirea unei exprimări alese, „aşezarea Remesianei în cadrul administraţiei bisericeşti a timpului", precum şi întrebuinţarea unor izvoare de limbă latină în scrierile sale, au dat naştere ipotezei că Sfântul Niceta şi-ar fi petrecut prima parte a vieţii în Apus (*D. M. Pippidi, Contribuţii la istoria veche a României, Bucureşti, 1967, p. 502.*).

Totuşi din amintitele relatări ale episcopului Paulin se deduce că Remesiana era pământul natal al acestuia. Aşadar, Niceta era daco-roman, originar din Dacia Mediterranea (*Istoricul C.C. Giurescu, în Istoria românilor, vol. II, ed. a II-a, Bucureşti, 1935, p. 197, afirmă sigur că Niceta era, prin naştere, daco-roman. Cf. Vasile Pârvan, Contribuţii epigrafice la istoria creştinismului daco-roman, Bucureşti, 1911, p. 171 şi nota 769 ; Dr. A. Tăutu, Izvoarele de mâna întâi despre S. Nichita Remezianul, în «Cultura creştină», XIV (1925), nr. 9, p. 324; Pr. prof. dr. Ioan G. Coman, Profilul misionar şi literar al Sfântului Niceta de Remesiana, în Scriitori bisericeşti din epoca străromână, Bucureşti, 1979, p. 98.*). Folosirea limbii latine în scrieri şi vorbirea ei de către episcopul remesian nu apare ca ceva ieşit din comun. Cetatea Remesiana se afla într-un ţinut unde aceasta îşi disputa întâietatea cu limba greacă, mai ales că problemele teologice, controversele doctrinare, precum şi activitatea pastorală şi misionară impuneau episcopilor ortodocşi să cunoască ambele limbi. Deşi a scris numai latineşte, Niceta cunoştea şi greaca (*Acest lucru se vede din citările numeroase din operele Părinţilor răsăriteni, ca şi dintr-un text din scrierea Despre Sfântul Duh, 16, unde Sfântul*

Niceta face precizări în latină şi în greacă, privind numirile Paracletului. Eugen Lozovan, în lucrarea: Aux origines du christianisme daco-scythique, publicată de Franz Altheim, Geschichte der Hunnen, vol. IV, Berlin, 1962, p. 146-165, ajunge la concluzia că răspândirea creştinismului în regiunea dunăreană şi în limba indigenilor, neromanizaţi pe deplin, apare ca o posibilitate.). Ghenadie de Marsilia, Cassiodor şi Paulin dau mărturie că Niceta era foarte învăţat, scriitor cu mare putere de analiză şi sistematizare şi pedagog iscusit, admirat la Roma şi că intrase în cercul cultural al Sfântului Paulin.

Sfântul Niceta este amintit ultima oară ca episcop de Remesiana, la 13 decembrie 414, într-o Scrisoare a lui Inocenţiu I al Romei adresată „episcopilor macedoneni", în legătură cu ereticul Bonosiu. După această dată, numele lui Niceta nu mai este menţionat, ceea ce dă loc la diferite păreri în legătură cu sfârşitul lui învăluit în tăcere (*Klaus Gamber, Die sechs Bucher «Ad Competentes» des Niceta von Remesiana, în revista «Ostkirchliche Studieri», 9 Band (1960), Heft 2/3, p. 170, socoteşte că Niceta a murit după anul 416.*). ***Martirologiile romane îl sărbătoresc la 7 ianuarie, în aceeaşi zi cu prietenul său, Paulin de Nola.***

Impresionantă rămâne până astăzi puterea de dăruire şi întinsa activitate pastorală şi misionară a celui numit mai târziu „Apostolul daco-romanilor". Sfântul Paulin descrie întoarcerea în patrie a neobositului ierarh, urmărindu-l cu gândul pe drumul lung şi plin de primejdii până la îndepărtata Dacie. Regretul episcopului de Nola, la despărţirea de prietenul drag, îi copleşeşte sufletul, dar bucuria acelor „popoare fericite" care îl aşteaptă dorindu-l ziua şi noaptea, aşa cum ogorul însetat primeşte ploaia binefăcătoare, este cu mult mai mare. ***Sfântul Niceta are de străbătut, până va ajunge la dacii nordici, un drum lung, mai întâi pe mare şi apoi pe uscat. Calea este într-adevăr lungă, anevoioasă şi nesigură*** (*Îngrijorarea lui Paulin este justificată, căci la sfârşitul veacului al IV-lea, situaţia în Balcani era nesigură. Fericitul Ieronim descrie astfel nenorocirea din această regiune: «Sunt douăzeci de ani şi mai bine de când între Constantinopol şi Alpii Julici, zilnic se varsă sânge roman... Goţii, sarmaţii, quazii, alanii, hunii, vandalii şi marcomanii devastează, jefuiesc şi răpesc. Câte persoane n-au fost batjocorite în aceste războaie? Au fost închişi episcopi, au fost omorâţi preoţi şi diferiţi clerici. Au fost distruse biserici, în altarele lui Hristos au fost adăpostiţi caii, iar moaştele martirilor au fost profanate» (Epistola LX, Ad Heliodorum, 16, scrisă la începutul anului 398, în CSEL, s. I, Viena, 1910, p. 570-571).*), ***dar Niceta este apărat de Dumnezeu, Care-i trimite călăuză sfântă pe îngerul Rafael. Mai mult, venerabilul episcop daco-roman, fiind înzestrat cu darul cântării, înalţă imne de slavă Celui Preaînalt, împreună cu alţi creştini, îndulcind astfel oboseala***

călătoriei. După ce a înfruntat valurile mării Egee până la Tesalonic, va străbate câmpiile filipice ale Macedoniei şi va ajunge la oraşul Tomitana (*Identitatea acestui oraş a dat naştere la discuţii interesante, crezându-se că este vorba fie de Tomis (Constanţa), fie de Stobi, localitate pe drumul ce ducea la Remesiana. În ultimul timp Gh. Ştefan, bazat pe un text din Procopius (De aedificiis, IV, 4, ed. I, Haury, Leipzig, p. 123), a identificat «Tomitanam urbem» menţionată de Paulin de Nola cu cetatea Tomes - Tomea aflată în regiunea Remesianei (Tomis et Tomea. A propos des luttes entre byzantins el avares a Ia fin du Vl-e siecle de notre ere, în «Dacia», tome XI (1967, Bucarest, p. 257).*), ***apoi la Scupi, capitala Dardaniei, în apropiere de Remesiana.***

Acelaşi poem îl înfăţişează pe Niceta desfăşurând o largă operă de misiune creştină şi totodată de educaţie latină printre mai multe neamuri. Astfel el îmblânzeşte inimile barbarilor care îşi petreceau viaţa în războaie, furturi şi jaf, învăţându-i să trăiască în pace: ***„Într-un ţinut necunoscut al lumii, barbarii învaţă prin tine să cânte cu inimă romană pe Hristos şi să trăiască puri, în pace senină”.*** Pentru acele timpuri, activitatea misionară a lui Niceta, care predica învăţătura creştină ortodoxă în limba latină, printre neamuri „barbare”, era egală cu un act de cultură şi de civilizaţie. Principala caracteristică sufletească a neamurilor creştinate de Sfântul Niceta era duritatea. „În aceasta, poetul nolanez este de perfect acord cu toate izvoarele mai vechi şi contemporane asupra firii popoarelor Traciei nordice, în fruntea cărora stau bessi” (*Pr. prof. dr. Ioan G. Coman, Scriitori bisericeşti..., p. 101-102.*). ***Credinţa predicată de Niceta dezgheaţă inimile împietrite ale locuitorilor din ţinuturile ripheice, unde Boreas leagă fluviile cu gheaţă. Bessii, războinici temerari mai duri decât gheaţa, primind învăţătura Evangheliei lui Hristos învaţă să preţuiască munca şi pacea. Păgâni, vestiţi prin tâlhării şi omoruri, locuind prin munţi, datorită lui Niceta au devenit slujitori ai lui Hristos, popor paşnic, unii îmbrăcând chiar haina monahală*** (*Sfântul Paulin, Carmen XVII, v 218-244, p. 91. În Vita S. Theodosii Coenobiarchae, IX, 37, P.G., CXIV, 505 BC, se vorbeşte despre existenţa, pe malul de răsărit al Iordanului, aproape de Marea Moartă, a unei mănăstiri cu patru biserici, clădită de călugărul Teodosie (+ 529): una pentru cei care vorbeau greaca, «alta în care neamul bessilor înălţa rugăciuni Celui Preaînalt în limba lor naţională», alta pentru cei ce vorbeau armeana, iar una pentru alienaţi. Cf. şi I. I. Russu, Limba traco -dacilor, Bucureşti, 1967, p. 172-174.*).

Sfântul Paulin mai arată că în afară de bessi, neobositul propovăduitor devenise părinte sufletesc şi al altor neamuri: ***„Pe tine te numeşte părinte întreaga regiune a Borei; la predicile tale, scitul se îmblânzeşte şi cel învrăjbit cu sine părăseşte pornirile sălbatice, fiindu-i tu învăţător. Aleargă la tine geţii şi amândouă***

felurile de daci: cei ce cultivă pământul în interior şi cei ce poartă, căciuli de oaie şi cresc bogate turme de vite pe malurile mănoase” (*Sfântul Paulin, Carmen XVII, v. 245-252, p. 92-93.*). Aşadar, sunt pomeniţi sciţii, geţii şi dacii, toţi ocupând aceleaşi regiuni. Că se insistă mai mult asupra bessilor, este explicabil, pentru că o parte din ei depindeau de episcopia Remesianei. ***Niceta avea să lupte, la celelalte neamuri amintite, cu minţi îngheţate şi inculte şi cu spirite sălbatice pe care le aducea la pacea lui Hristos, învăţătura creştină scoţându-le din primitivitate şi ignoranţă.***

Cele spuse de Sfântul Paulin în legătură cu creştinarea dacilor agricultori, din interior, şi a crescătorilor de vite de pe malurile mănoase ale Istrului, au o însemnătate cu totul deosebită pentru fixarea regiunii în care a predicat Sfântul Niceta. Dacii, crescători de vite, erau numai cei din sudul Dunării sau şi cei din nord? Şi-a întins Sfântul Niceta lucrarea sa misionară şi la strămoşii noştri din nordul Dunării? Răspunsurile la aceste ultime întrebări sunt diferite. Asupra acestora nu zăbovim aici, deoarece concluziile cercetătorilor din ultimii ani sunt edificatoare.

Un învăţat cunoscut relevă legătura spirituală a Sfântului Niceta cu daco-romanii din acea epocă: „Ortodoxia românească a primit prin strămoşii ei daco-romanii contemporani, şi prin generaţiile lor următoare până azi, credinţa şi doctrina teologică fără schimbare de la Sfântul Niceta... Claritatea gândirii teologice la români vine, în mare măsură, de la Sfântul Niceta. Dulceaţa slujbelor şi a cazaniilor ortodoxiei româneşti, care a dat naştere, se pare, cuvântului «privighetoare», se prelinge, probabil tot de la el: «Limba noastră-i limbă sfântă, limba vechilor cazanii». Împletirea teologiei cu filocalia, în ortodoxia noastră, e o tradiţie spirituală care urcă până la Sfântul Niceta, Sfântul Ioan Cassian, Teotim I şi călugării sciţi, care, toţi, se străduiesc pentru desăvârşire” (*Pr. prof. dr. Ioan G. Coman, op. cit., p. 174.*).

Reluând problema dintr-un punct de vedere mai extins şi cu bogate legături cu trecutul Bisericii româneşti, I.P.S. Dr. Nestor Vornicescu, Mitropolitul Olteniei, caracterizează astfel lucrarea misionară a lui Niceta: „Şi-a desfăşurat activitatea sa proeminentă de arhipăstor, catehetică, misionară şi teologică în spaţiul daco-roman din sudul Dunării, dar ipotetic în modul cel mai plauzibil, fie direct, fie indirect - prin misionarii săi - şi în nordul Dunării” (*Primele scrieri patristice în literatura noastră. Sec. IV-XVI, Craiova, 1984, p. 82.*). După analiza scrierilor acestuia, care au un caracter catehetic-misionar prin excelenţă şi ţinând seama de activitatea misionară atât de prestigioasă a celebrului ierarh, Înalt Preasfinţia Sa afirmă în concluzie: ***„În concepţia unor episcopi ca Sfântul Niceta de Remesiana, spaţiul***

chemării lor evanghelice la mântuire era infinit, iar infinitatea spirituală dacică - element de structură fiinţială şi la episcopul de Remesiana - găsea un impuls nou în imperativul creştin al mântuirii oamenilor; în lumina acestui imperativ şi-a desfăşurat sfânta sa lucrare de convertire în spaţiul Daciei Mari, pentru acelaşi popor creştin atât din dreapta cât şi din stânga Dunării" (*Ibidem, p. 79.*).

După cum rezultă din prezentarea de până acum, părerea că Sfântul Niceta şi-a întins activitatea sa şi în nordul Dunării este susţinută, uneori cu prudenţă, la modul ipotetic, avându-se în vedere mai ales zelul de misionar, credinţa puternică şi însuşirile personale de catehet erudit ale acestui memorabil episcop. În ceea ce ne priveşte, socotim că „se poate admite că osârdia episcopului misionar din Remesiana şi-a întins autoritatea şi pe meleagurile locuite, în acele vremuri frământate, de strămoşii noştri, dacă nu direct, desigur prin călugării săi ajutători" (*Asist. Ştefan Alexe, Sfântul Niceta de Remesiana şi ecumenicitatea patristică din secolele IV şi V, în «Studii teologice», XXI (1969), nr. 7-8, p. 31.*). Această concluzie este sprijinită şi de caracterul dinamic al lexicului creştin de origine latină şi greco-latină întrebuinţat de Sfântul Niceta, ca şi de ecoul amintirii predicii sau al scrierilor sale, la nordul Dunării în literatura religioasă populară românească.

Sfântul Niceta s-a folosit în această activitate misionară şi pastorală şi de opere scrise. Moştenirea literară ajunsă până la noi de la el îl arată pe autor ca pe un teolog erudit al timpului, care veghea cu străşnicie la apărarea dreptei-credinţe. În această privinţă, un manuscris latin din veacul al IX-lea precizează: „Apoi trebuie spus pe scurt în ce fel poate să fie înţeles însuşi Simbolul credinţei, după cum l-au tâlcuit şi învăţătorii Sfintei Biserici a lui Dumnezeu, adică Fericitul Atanasie, Ilarie, Niceta, Ieronim, Ambrozie, Augustin, Ghenadie, Fulgenţiu, Isidor şi ceilalţi, sau cum ne-au învăţat venerabilii învăţători ai noştri" (*Ordo de catehizandis rudibus, la A.E. Bum, Niceta oi Remesiana, Cambridge, 1905, p. 155-156.*). Aşezarea lui Niceta între Ilarie şi Ieronim arată prestigiul de care se bucurau scrierile sale.

Pe baza unor manuscrise, lui Niceta i se atribuie, între altele, următoarele scrieri:

- ✓ *Despre diferitele numiri ale Domnului nostru Iisus Hristos (De diversis appellationibus),*
- ✓ *Despre privegherea robilor lui Dumnezeu (De vigiliis servorum Dei),*
- ✓ *Despre folosul cântării de psalmi (De psalmodiae bono) şi imnul Pe Tine, Dumnezeule, Te lăudăm (Te Deum laudamus).*

După conţinut scrierile acestea se pot împărţi în două categorii: unele, cu preocupări catehetice, didactice, prin care autorul făcea cunoscută învăţătura

creştină catehumenilor săi sau întărea această învăţătură apărând-o de rătăcirile ereticilor şi de superstiţiile păgânilor; altele, cu conţinut practic, privind viaţa liturgică a comunităţii creştine: participarea la slujbe, atitudinea în timpul serviciului divin, cântarea în comun, ţinuta vestimentară etc.

Despre diferitele numiri... (*Traducere în româneşte, după ed. Burn, cu titlul: Despre diferitele numiri ale Domnului nostru Iisus Hristos, de Pr. conf. Şt. Alexe, în «Mitropolia Olteniei», XXV (1973), nr. 7-8, p. 587-588.*) ***este un mic tratat dogmatic cu caracter polemic şi ţinută de predică asupra numirilor date Mântuitorului Iisus Hristos în Sfânta Scriptură. Sunt evocate numele şi numirile: Cuvânt, Înţelepciune, Lumină, Putere, Dreaptă (mână), Braţ, Înger, Om, Miel, Oaie, Preot, Cale, Adevăr, Viaţă, Viţă de vie, Dreptate, Răscumpărare, Pâine, Piatră, Doctor, Izvor de apă vie, Pace, Judecător, Uşă. Domnul şi Mântuitorul Iisus Hristos „este numit - toate acestea, fiindcă este unul şi acelaşi, Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeul nostru, ca să se cunoască raţiunea puterii şi stăpânirii Lui”.***

În partea a doua sunt arătate sensurile acestor numiri, iar în partea a treia, aplicarea în viaţa creştinului. Trăirea în adevărul numelui lui Hristos îl întăreşte pe creştin în toate împrejurările vieţii sale pământeşti, făcîndu-l să meargă neabătut către „tainele cerului” şi „părtăşia îngerilor”. ***Reţinem dubla tâlcuire în viaţă a numelui Mântuitorului Hristos. (Pace): „Se numeşte Pace, fiindcă a strâns laolaltă pe cei dezbinaţi şi ne-a împăcat cu Dumnezeu-Tatăl”... „Dacă te chinuie mânia şi te neliniştesţe neînţelegerea cu semenii tăi, mergi la Hristos, căci El este Pacea, ca să te împaci cu Tatăl şi să iubeşti pe orice om după cum socoteşti că trebuie să fii iubit şi tu”.***

Opera care l-a făcut foarte cunoscut pe neobositul apostol este un catehism alcătuit pentru cei ce se pregătesc să primească Sfânta Taină a Botezului. Ulterior el a fost numit şi cunoscut cu titlul de Cărticele de învăţătură. Din cele trei fragmente rămase din cartea întâi a catehismului se poate constata capacitatea Sfântului Niceta de a mijloci cunoştinţele, dragostea lui părintească faţă de cei doritori să se instruiască în învăţătura ortodoxă. Se cuvine ca cei ce vin la credinţă să cerceteze amănunţit adevărurile necesare. Cel ce vine la Botez nu poate să prevadă o binefacere mai mare decât aceasta ce-i stă în faţă. Căci ce poate să fie mai bun decât hotărârea omului de a deveni din păgân credincios, din păcătos drept, din sclav liber, din duşman prietenul lui Dumnezeu şi moştenitor al împărăţiei cereşti ?

Catehismul se adresează tuturor căci Botezul nu face părtinire, ci se acordă oricărui credincios: celui liber şi sclavului, bărbatului şi femeii, bogatului şi săracului,

cetăţeanului roman şi barbarului, cu condiţia de a părăsi pe omul cel vechi al păcatului şi a se înnoi sufleteşte, potrivit cuvântului Apostolului Pavel, prin care a vorbit Dumnezeu: „...***v-aţi dezbrăcat de omul cel vechi, dimpreună cu faptele lui, şi v-aţi îmbrăcat cu cel nou, care se înnoieşte, spre deplină cunoştinţă, după chipul Celui ce l-a zidit***" (Col. 3,9,10).

Catehumenul este socotit un oaspete şi vecin al credincioşilor; el aude de afară tainele, dar nu le înţelege; simte harul, dar nu şi-l însuşeşte, însă din acest moment, el începe să se numească om credincios. Cei ce vin la Botez se curăţesc întocmai ca printr-un foc purificator, deoarece cuvintele Domnului din care sunt alcătuite exorcismele sunt ca nişte flăcări. „Lepădările de diavol" pregătesc primirea harului.

Combătând rătăcirile păgânismului, Sfântul Niceta vorbeşte despre puterea rugăciunii împotriva păcatului care vine de la diavol. Cel ce se instruieşte cu privire la credinţă, pentru a nu păcătui, să rostească: „Cred în Dumnezeu Tatăl Atotputernicul" şi celelalte. Simbolul de credinţă trebuie învăţat pe dinafară, „ca el să ţină, prin memorare, scurtimea simbolului în inimă", şi să-l rostească zilnic înainte de culcare şi la sculare, meditând asupra lui în orice ceas. De asemenea, să rostească Rugăciunea domnească şi să se întărească cu semnul crucii împotriva diavolului. De altfel, autorul combate şi alte rătăciri păgâneşti, din acea epocă. Zeci de pagini condamnă ghicirea viitorului cu ajutorul horoscopului.

Cartea a cincea din amintitul catehism, Despre simbolul credinţei, este una dintre cele mai valoroase tâlcuri a Crezului. Aici aflăm o amănunţită expunere despre credinţa în Sfânta Biserică Sobornicească (catolică). Biserica înseamnă adunarea tuturor sfinţilor, şi învăţatul episcop dezvoltă această definiţie făcând următoarea precizare: ***„De la începutul lumii, fie patriarhii Avraam, Isaac şi Iacov, fie profeţii, fie apostolii, fie mucenicii, fie ceilalţi drepţi care au fost, care sunt şi care vor fi, formează o singură Biserică, fiindcă au fost sfinţiţi într-o singură credinţă şi mărturisire, au fost însemnaţi într-un singur Duh, au constituit un singur trup. Capul acestui trup se arată că este Hristos, după cum s-a scris"*** (Efes. 1, 22; 5, 23; Col. 1, 17). Ei spun încă mai mult. Chiar îngerii, puterile şi stăpâniile cereşti se unesc în această Biserică-una, fiindcă ne învaţă apostolul că ***„în Hristos au fost împăcate toate, nu numai cele ce sunt pe pământ, ci chiar cele din cer"*** (Col. 1, 20). Aşadar, crezi că în această Biserică-una, vei dobândi „comuniunea sfinţilor" (cap. 10). ***Prin „comuniunea sfnţilor", Sfântul Niceta înţelege legătura harică supranaturală, care uneşte pe toţi credincioşii împărăţiei lui Dumnezeu, pe cei din viaţa aceasta şi pe cei din Biserica triumfătoare, într-o mare familie spirituală.***

Apostolul daco-roman îi îndeamnă pe credincioşi să ţină cu tărie la Biserica sobornicească în care se păstrează adevărul de credinţă ortodox. „Într-adevăr, spune el, sunt şi false biserici, dar tu să nu ai nimic comun cu ele, ca, de exemplu, a maniheilor, a catafrigienilor, a marcioniţilor sau ale celorlalţi eretici sau schismatici, pentru că ei încetează de a mai face parte din această Biserică Sfântă. Ei cred în învăţături diavoleşti ale înşelătorului şi cred astfel şi lucrează altfel decât a poruncit Hristos Domnul şi decât au transmis apostolii" (cap. 10). Reţinem că ***Sfântul Niceta nu prezenta învăţătura despre Biserică teoretic, ci o lega de viaţa credincioşilor spre a-i ţine strâns uniţi în mărturisirea credinţei ortodoxe. El este primul care a dat creştinătăţii ideea despre dimensiunea verticală şi orizontală a Bisericii, expusă simplu, clar şi cuprinzător, în expresia „comuniunea sfinţilor", învăţătură păstrată de Ortodoxie cu sensul ei iniţial, patristic.***
Cele două scrieri practice ale Sfântului Niceta: Despre privegherea robilor lui Dumnezeu (*Traducere în româneşte de Pr. prof. Şt. Alexe, cu titlul: Despre privegherea creştinilor, în «Mitropolia Olteniei», XXV (1973), nr. 7-8, p. 506-517.*) şi Despre folosul cântării de psalmi (*Idem, Despre foloasele cântării de psalmi, în «Mitropolia Olteniei», XXVI (1974), nr. 7-8, p. 622-628.*) îl arată pe autor păstrător credincios al tradiţiei cultice a Bisericii. Sunt două predici strâns legate una de alta.

În prima, Sfântul Niceta vorbeşte despre privegherea religioasă de noapte, care fusese introdusă de curând ca slujbă bisericească, vineri seara şi sâmbăta seara, bogată în cuvântări, imne de laudă şi lecturi sfinte. ***El răspunde unora care considerau că privegherile de noapte „sunt de prisos sau zadarnice, sau, ceea ce este şi mai rău, că sunt primejdioase" (cap. 1). Dacă aceştia sunt străini de religia creştină, nu este de mirare, dar dacă „unii creştini se simt apăsaţi de practica mântuitoare a privegherilor, încât nu privesc nimic cu atâta bănuială ca pe acestea, ei sunt fie leneşi, fie somnoroşi, fie bătrâni, fie neputincioşi" (cap. 2).*** După ce răspunde că fiecare din cei numiţi pot să ia parte la privegherile de noapte, ***Sfântul Niceta arată folosul duhovnicesc al privegherii, recomandând ca aceasta să nu fie formală: „cine priveghează cu ochii să privegheze şi cu inima. Cine se roagă cu Duhul să se roage şi cu mintea, ce se spune cu gura să fie ţinut şi cu inima" (cap. 9).*** Învăţătura aceasta a avut un răsunet deosebit în viaţa religioasă a poporului român.

Pe lângă faptul amintit că pasărea numită privighetoare şi-a luat numele de la privegherea de noapte, notăm că şi astăzi se numesc „privegheri" slujbele care se fac mai ales la mănăstiri, de către credincioşii ortodocşi români, noaptea spre Duminici şi sărbători mari; tot de la aceste privegheri de noapte, cultivate cu atâta dragoste de Sfântul Niceta, avem astăzi „privegherea" sau „priveghiul" pentru cei

răposaţi, în timpul nopţii, înainte de înmormântare, şi numele de „privighetoare” dat lumânării care se aprinde la capul sau pe pieptul mortului (*Înalt Prea Sfinţitul Nestor Vornicescu, Mitropolitul Olteniei, ibidem, p. 86.*).

Sfântul Niceta rosteşte predica Despre folosul cântării de psalmi spre a răspunde unora, nu numai din părţile Bisericii sale, ci chiar din părţile orientale, care socoteau de prisos „cântarea psalmilor şi a imnelor şi prea puţin potrivită cu dumnezeiasca religie” (cap. 2). Pe cei ce resping cântarea psalmilor, bunul păstor îi identifică cu ereticii.

Prin psalmi sunt cântate „tainele lui Hristos”, pe lângă alte binefaceri spirituale aduse de aceştia; de aceea Sfântul Niceta face un istoric al cântării şi folosirii psalmilor, în Vechiul şi în Noul Testament, apoi dă unele instrucţiuni precise referitoare la ţinuta creştinului în biserică în timpul sfintelor slujbe. Cu privire la cântarea în comun, pentru ca psalmodierea să fie armonioasă, se stabileşte regula: ***„Când se cântă, toţi să cânte; la rugăciune, toţi să se roage; când se citeşte, să se facă linişte ca toţi să audă la fel ceea ce citeşte lectorul, iar nu unii rugându-se cu voce tare, să facă zgomot. Dacă soseşti mai târziu, în timp ce se citeşte, adoră numai pe Domnul, închină-te şi ascultă cu atenţie” (cap. 13).*** În încheiere, autorul aminteşte de rostul diaconului în timpul slujbei, care ***„sfătuieşte cu voce clară pe toţi credincioşii, ca la predică, să păzească unitatea, fie că îngenunchează, fie în timpul cântării, fie în timpul ascultării citirilor, fiindcă Dumnezeu iubeşte deopotrivă pe toţi oamenii şi, după cum s-a spus mai înainte, îi face să locuiască în casa Sa”*** (cap. 14).

Pe Tine, Dumnezeule, Te lăudăm, sau pe scurt: Te Deum, este un imn de preamărire a lui Dumnezeu, scris în limba latină, în proză ritmică, răspândit în secolele al IV-lea şi al V-lea nu numai în ţinutul în care a predicat Sfântul Niceta, ci şi în Italia şi în Galia, iar astăzi cunoscut de întreaga creştinătate (*Cf. Pr. prof. dr. Ioan G. Coman, op. cit., p. 161-164, cu traducerea imnului în româneşte.*). ***Imnul Te Deum cuprinde trei părţi: o laudă a Tatălui, o mărturisire a Sfintei Treimi şi o invocare a Fiului. La acestea s-a adăugat mai târziu o rugăciune de dimineaţă.*** „După cum se poate constata printr-o comparaţie a textelor, imnul Te Deum se cuprinde în celelalte lucrări ale Sfântul lui Niceta, mai ales în capitolul 10 din lucrarea Despre Simbolul de credinţă. Ţinând seama de faptul că Sfântul Niceta era un adânc cunoscător în arta muzicii, este de presupus că ei a întrebuinţat cântarea psalmilor în lucrarea sa misionară. Ideile dogmatice din Te Deum aveau scopul de a întări pe credincioşi în credinţa cea adevărată împotriva arienilor şi a macedonienilor. Mai ales, în acest imn apare sub o altă formă, învăţătura Sfântului Niceta de Remesiana despre Biserică, drept comuniune a sfinţilor” (*Pr.Prof. dr.*

Ştefan Alexe, Imnul «Te Deum» şi creştinismul românesc, în «Îndrumător bisericesc», Buzău, 1983, p. 92.).

De când a fost introdus imnul Te Deum în serviciile liturgice ale Bisericii noastre? Înalt Preasfinţitul Mitropolit Nestor al Olteniei, care introduce scrierile Sfântului Niceta în patrimoniul Bisericii Ortodoxe Române, dă un răspuns ferm, fără echivoc: ***„Noi, românii, de la începuturile Bisericii noastre am avut în sfântă folosinţă şi acest înălţător imn al Sfântului Niceta de Remesiana, în limba originală latină, la vremea creării lui, fiind apoi, în mod incontestabil, tradus şi în română de timpuriu, pentru că nu ar fi putut lipsi din repertoriul serviciului religios al unui popor ca al nostru, având o neabătută râvnă creştină, un cler şi ierarhi care se preocupau cu toată grija de păstrarea ritualului ortodox, a integrităţii conţinutului acestui ritual. Plauzibilă este şi ipoteza că a putut să circule la noi şi în versiune greacă la acea vreme precum şi în secolele ce au urmat”*** (*I.P.S. Nestor Vornicescu, Mitropolitul Olteniei, op. cit., p. 89.*). Într-adevăr, socotim că imnul Sfântului Niceta, Pe Tine, Dumnezeule, Te lăudăm, a pătruns pe pământul românesc o dată cu misionarii trimişi de autor. ***„Uşor de reţinut, cuprinzând pe scurt, învăţături esenţiale mântuirii, de o curăţie cristalină a credinţei întocmai ca apa izvoarelor de munte, imnul Sfântului Niceta a fost învăţat cu uşurinţă de strămunii noştri, care l-au lăsat moştenire din neam în neam, ajungând până la noi”*** (*Pr. prof. dr. Ştefan Alexe, Imnul «Te Deum»..., p. 93.*). În slavoneşte, această înălţătoare creaţie psaltică a apărut la sfârşitul Psaltirii în versuri a mitropolitului Dosoftei, fiind atribuită altor autori.

Pe scurt se poate spune că scrierile Sfântului Niceta Remesianul au un caracter catehetic-misionar. Lucrarea aceasta a fost susţinută prin scrieri teologice, pentru ca învăţătura ortodoxă să nu fie alterată de ereziile, credinţele şi superstiţiile păgâne. Prin scrierile practice, el a îndemnat de asemenea ca slujbele divine să se desfăşoare în linişte şi cu folos sufletesc. În toată această activitate a sa se constată dragoste nemărginită faţă de Dumnezeu şi faţă de toţi oamenii, fără nici o deosebire, bunătate şi echilibru sufletesc, virtuţi înnăscute şi transfigurate prin puterea harului Sfântului Duh. Nu este de mirare deci că această propovăduire evanghelică a fost încununată de succes, iar operele sale s-au răspândit şi au influenţat teologia şi spiritualitatea strămunilor noştri şi a urmaşilor până astăzi. De asemenea, predicând şi scriind într-o latină clară şi simplă, el a fost un factor de romanizare, de unitate şi continuitate a populaţiei daco-romane, de pe malurile Dunării şi din Dacia Mediterranea, în timpuri vitrege pentru această populaţie.

Pr. prof. dr. Ştefan Alexe

(Sursa: Patriarhia Bisericii Ortodoxe Române, Sfinţi români şi apărători ai Legii strămoşeşti, E.I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1987, p. 208-220, Sfântul Niceta Remesianul.)

Vieţile Sfinţilor - Sfântul ierarh Niceta Remesianul

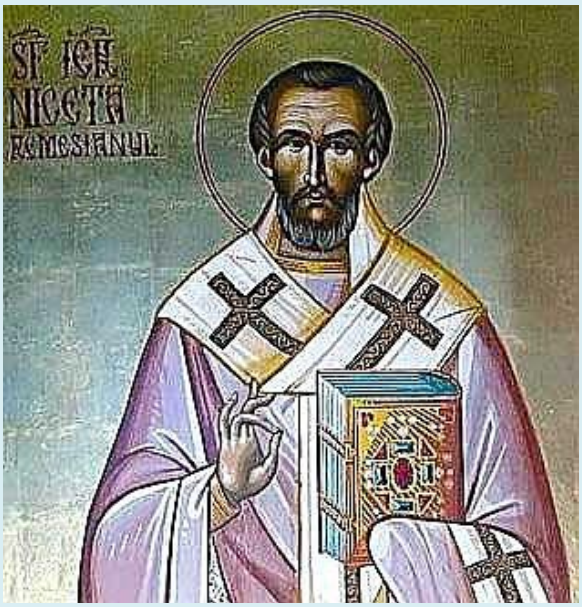

Sfântul Niceta a fost episcop de Remesiana, care se află la sudul Dunării, timp de aproape 50 de ani, între anii 366-414. Pentru viaţa sa sfântă, arzând de dragoste pentru Hristos, Mântuitorul lumii, s-a învrednicit de treapta arhieriei şi a semănat cuvântul Evangheliei Domnului în Dacia mediteraneană, care era adeseori invadată de barbari.

Sfântul Niceta a încreştinat pe aceşti păgâni şi, prin Sfântul Botez, i-a unit cu Hristos. De asemeni a întemeiat câteva aşezări monahale, a înălţat numeroase biserici şi a împodobit sfintele slujbe cu cântări din cele mai frumoase, spre slava Preasfintei Treimi. ***Una dintre cele mai frumoase cântări compuse de el este imnul, cu caracter dogmatic, intitulat: "Te Deum laudamus", care înseamnă "Pe Tine, Dumnezeule, Te lăudăm".***

Această cântare treimică, care se cântă în Biserica Ortodoxă până astăzi, ne dovedeşte că Sfântul Niceta era, nu numai un mare imnograf şi poet, ci şi un mare dogmatist şi protopsalt vestit în sudul Dunării pentru acea vreme.

Una din cele mai vestite cărţi scrise de el este intitulată "Catehism", adică carte de învăţătură a credinţei ortodoxe, pe care o citeau credincioşii în biserică, mai ales cei care se pregăteau pentru primirea Sfântului Botez.

Scrierile Sfântului Niceta Remesianul au avut un caracter catehetic misionar, pentru că însuşi autorul lor a fost ca un apostol al credincioşilor de la sudul

Dunării până în hotarele Greciei, fiind un iscusit scriitor, imnograf, catehet şi un mare iubitor de Hristos.

Despre vrednicia şi calităţile sale de păstor sufletesc vorbeşte pe larg Sfântul Paulin de Nola, contemporan cu el, care se nevoia în Italia. Nu se cunoaşte în întregime viaţa sa. Dar, după mulţi ani de arhierie, propovăduind pe Hristos de la Marea Neagră până la Marea Mediterană, ajungând la adânci bătrâneţi, şi-a dat sufletul în mâinile lui Hristos la începutul secolului al cincilea, fiind numărat în ceruri în ceata sfinţilor ierarhi, care neîncetat slăvesc pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh. Amin

Sfântul ierarh Niceta - drumul spre sfințenie

Vestit dogmatist și protopsalt în sudul Dunării, Sfântul Niceta este autorul imnului „Pe tine, Dumnezeule, te lăudăm”, fiind ctitorul multor mănăstiri și biserici.

***

Născut în secolul al IV-lea, Sfântul Niceta a fost episcop de Remesiana, la sud de Dunăre, vreme de 50 de ani. În tot acest timp i-a încreștinat pe păgâni și s-a ocupat de întemeierea unor așezăminte monahale și biserici, compunând imnuri precum cel cântat și astăzi în Biserica Ortodoxă, „Pe Tine, Dumnezeule, te lăudăm”.

A lăsat în urma sa și scrieri importante precum Catehismul, fiind asemenea unui apostol pentru cei din sudul Dunării, până la granița cu Grecia.

Și-a dat sufletul în mâinile Domnul pe când ajunsese la bătrânețe, fiind trecut în ceata sfinților pentru viața îngerească pe care a dus-o încă de pe pământ.

Sinaxar - Pomenirea Sfântului Niceta de Remesiana (în Dacia)

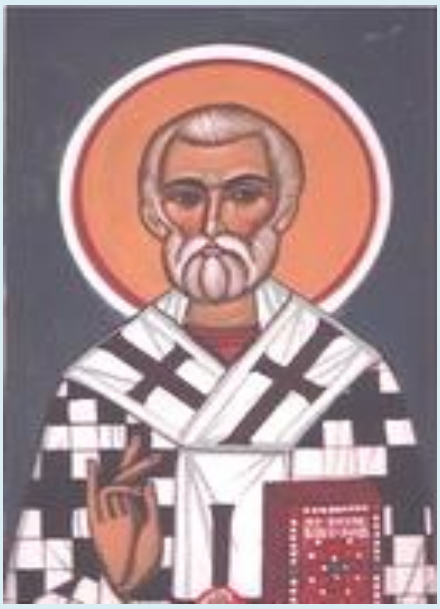

În această lună (iunie), în ziua a douăzeci şi patra, pomenirea Sfântului Niceta de Remesiana (în Dacia).

Numele Sfântului Niceta de Remesiana este legat de istoria Bisericii noastre strămoşeşti, îndeosebi pentru contribuţia sa la răspândirea creştinismului pe teritoriul de formare al poporului român. De asemenea, prin scrierile sale întocmite în limba latină, care au apărut şi în traducere românească, s-a îmbogăţit patrimoniul spiritual al teologiei ortodoxe româneşti.

Numele său este strâns legat de cetatea în care acesta a păstorit, anume Remesiana, oraş întemeiat de împăratul Traian, care se afla la aproximativ 30 de kilometri est de oraşul Naisus (astăzi Niş), într-o regiune deluroasă, pe valea râului Nişava. El a fost păstorul acestei cetăţi între anii 366-414.

Sfântul Niceta era originar din Dacia Mediteraneea, Remesiana fiind pământul natal al acestuia. ***Deşi este daco-roman la origine se presupune că acest Sfânt Ierarh şi-a petrecut prima parte a vieţii în Apus, deoarece folosirea unei exprimări alese, precum şi întrebuinţarea unor izvoare de limbă latină în scrierile sale, ne îndreptăţesc la acest lucru.*** Cu toate că a scris numai latineşte, Sfântul Niceta cunoştea şi greaca, cetatea Remesiana fiind într-un ţinut unde limba greacă îşi disputa întâietatea cu limba latină; în calitate de ierarh al acestei cetăţi, precum şi datorită activităţii sale misionare, Sfântul Niceta era îndatorat să cunoască ambele limbi.

Printre prietenii săi, se numără şi Paulin de Nola, cu care este împreună prăznuit la 7 ianuarie, conform martirologiilor romane. Acest prieten va descrie activitatea misionară a vrednicului ierarh, care a depus un susţinut efort de evanghelizare şi educare latină a popoarelor din Dacia Ripensis şi Dacia Mediteraneea, îmblânzind inimile barbarilor, învăţându-i să trăiască in pace şi în dreptate, cântând şi slăvind pe Hristos. ***Datorită acestei impresionante opere de convertire la creştinism, Sfântul Niceta s-a învrednicit şi de numirea de „Apostol al daco-romanilor".***

În activitatea sa misionară şi pastorală, el s-a folosit şi de opere scrise, moştenirea literară ajunsă până la noi arătându-l pe autor ca un erudit teolog al timpului, care priveghea cu străşnicie la apărarea dreptei-credinţe. pe baza unor manuscrise, Sfântului Niceta i se atribuie următoarele scrieri:

- ✓ *Despre diferitele denumiri ale Domnului nostru Iisus Hristos,*
- ✓ *Despre privegherea robilor lui Dumnezeu,*
- ✓ *Despre folosul cântării de psalmi, precum şi*
- ✓ *o lucrare care l-a făcut foarte cunoscut pe neobositul apostol, un Catehism pentru cei ce se pregătesc pentru Botez, care ulterior a fost intitulat Cărticele de învăţătură .*

Sfântul Niceta de Remesiana este cunoscut şi pentru calităţile sale de protopsalt, printre imnele bisericeşti compuse de el fiind aşezată la loc de cinste cunoscuta cântare Pe Tine, Dumnezeule, Te lăudăm, sau pe scurt, Te-Deum. , care a pătruns pe teritoriul românesc odată cu misionarii trimişi de autor. Uşor de reţinut, cuprinzând pe scurt învăţături esenţiale mântuirii, de o curăţie cristalină a credinţei, imnul Sfântului Niceta a fost învăţat cu uşurinţă de strămunii noştri, care l-au lăsat moştenire din neam în neam, ajungând până la noi.

Aşadar, Sfântul Niceta de Remasiana este o personalitate remarcabilă a Bisericii Ortodoxe, distingându-se prin rodnica sa lucrare misionară, prin viaţa sa cea plină de sfinţenie, prin scrierile şi imnele sale. Predicând şi scriind într-o latină clară şi simplă, el a fost un factor de romanizare, de unitate şi continuitate a populaţiei daco-romane de pe malurile Dunării şi din Dacia Mediteraneea. ***Strălucind ca un soare al dreptei credinţe în ţinuturile din jurul Dunării, Sfântul Niceta a devenit unul dintre stâlpii mântuirii neamului nostru, credincioşii ortodocşi români de astăzi cinstindu-l ca o măreaţă podoabă a strămunilor noştri.***

Sinaxar - Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul (Sânzienele sau Drăgaica); Aducerea moaştelor Sfântului mare mucenic Ioan cel nou de la Suceava; Sfântul ierarh Niceta de Remesiana

Biserica Ortodoxă prăznuieşte astăzi Naşterea Sfântului proroc Ioan Botezătorul, vestită de Arhanghelul Gavriil, în chip minunat tatălui său, pe când slujea în Templul de la Ierusalim.

Deoarece s-a îndoit că va mai putea avea copii la o vârstă înaintată, Zaharia nu a mai putut vorbi până în ziua când, după naşterea fiului său, a fost rugat să scrie pe o tăbliţă care va fi numele copilului. După ce a scris Ioan, și-a recăpătat darul vorbirii şi a profeţit în legătură cu misiunea pe care o va avea pruncul, de Înaintemergător al Mântuitorului Iisus Hristos.

***

Astăzi pomenim şi aducerea moaştelor Sfântului mare mucenic Ioan cel nou de la Suceava, petrecută în anul 1402, în timpul lui Alexandru cel bun, la Biserica Mirăuţilor, unde au rămas până în anul 1589, când au fost mutate în noua Catedrală Mitropolitană, Biserica „Sfântul Gheorghe”.

***

Tot astăzi pomenim şi pe Sfântul ierarh Niceta, care a păstorit în Remesiana (Dacia Meditaraneea) între anii 366 şi 414.

Sfântul Niceta a fost un adevărat apostol, folosindu-se în lucrarea sa misionară de cântarea psalmilor, dar şi de imnuri creştine pe care el însuşi le compunea, precum imnul „Pe Tine Dumnezeule Te lăudăm” (Te Deum laudamus), scris în limba latină, de o mare limpezime teologică.

A scris mai multe lucrări: şase Cateheze pentru cei care se pregăteau să se boteze; Cărticele de învăţătură; Despre diferite numiri ale Domnului nostru Iisus Hristos; Către o fecioară afierosită Domnului; Despre folosul cântării de psalmi etc.

Sfântul Niceta s-a mutat în pace la Domnul în anul 414, chipul său smerit, blând şi înţelept rămânând întipărit adânc în inimile strămoşilor noştri daco-romani.

Iulian Dumitraşcu - Calendar ortodox - Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul (Sânzienele sau Drăgaica); Aducerea moaştelor Sfântului mare mucenic Ioan cel nou de la Suceava; Sfântul ierarh Niceta de Remesiana

1. Pe 24 iunie, Biserica Ortodoxă prăznuieşte Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul. Fiul Elisabetei şi al preotului Zaharia este cunoscut ca „Înaintemergătorul Domnului”, pentru că a vestit venirea Mântuitorului.

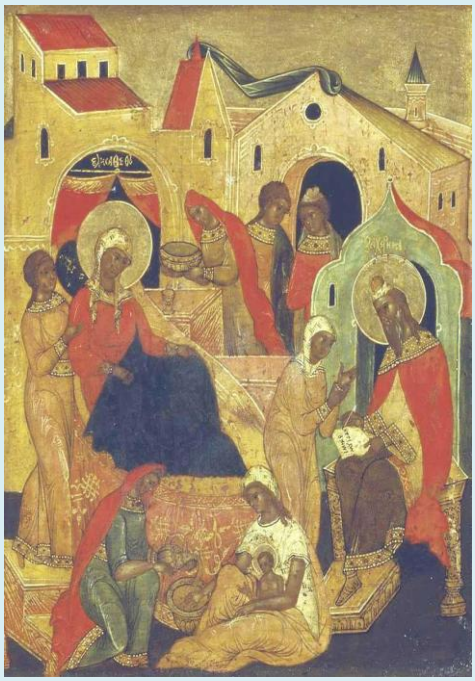

Sfântul Ioan Botezătorul este ultimul proroc al Vechiului Testament şi, totodată, cel care face legătura cu Noul Testament. Sfântul Ioan Botezătorul s-a născut în cetatea Orini, în familia preotului Zaharia. Elisabeta, mama sa, era descendentă a seminţiei lui Aaron.

Sfântul Ioan Botezătorul este Înaintemergătorul Domnului, cel care a pregătit calea şi mulţimile pentru primirea lui Mesia, Iisus Hristos. Mesajul principal pe care îl transmitea Sfântul Ioan era „Pocăiţi-vă, că s-a apropiat Împărăţia cerurilor!”

Cei care renunțau la păcate erau botezați în Iordan. Misiunea pe care a avut-o Sfântul Ioan Botezătorul a fost aceea de a vesti apropierea lui Mesia și de a boteza în râul Iordan pe cei care se pocăiau.

Evanghelia după Matei arată că mesajul principal pe care îl transmitea Sfântul Ioan era „pocăiți-vă, că s-a apropiat Împărăția Cerurilor". Spre deosebire de Sfântul Matei, ceilalți doi evangheliști sinoptici Luca și Marcu folosesc termenii „Împărăția lui Dumnezeu".

Momentul în care Mântuitorul Iisus a venit la Ioan spre a Se boteza a fost vârful misiunii profetului de pe malul Iordanului. El a deschis inimile și mințile evreilor, spre a-L primi pe Hristos și cuvântul Acestuia.

Sămânța aruncată de el va rodi: primii ucenici ai Domnului vor fi aleși dintre cei ai Sfântului Ioan. Întrucât în predicile sale l-a criticat, în mod repetat, pe regele Irod Antipa pentru faptul că s-a căsătorit cu Irodiada, fosta soție a fratelui său vitreg Filip, a fost întemnițat.

La o petrecere cu mulți oaspeți, Salomeea, fiica Irodiadei, a dansat în fața tatălui său vitreg. Acesta a cedat farmecelor tinerei dansatoare și i-a promis orice. La îndemnul mamei, fata a solicitat capul Sfântului Ioan Botezătorul. Fiind ucis, capul i-a fost adus Salomeei pe tavă. Trupul lui Ioan Botezătorul ar fi fost dus de susținătorii săi în orașul Samaria, unde a fost îngropat.

Conform tradiției, Sfântul Ioan a fost înmormântat în Samaria. Istoricii Rufinus și Teodoret arată că mormântul său a fost profanat în timpul împăratului Iulian Apostatul, în 362, o parte dintre moaște fiind arse. Restul au fost duse în Ierusalim, apoi în Alexandria, unde, la 27 mai 395, au fost așezate în biserica ce îi poartă numele.

Despre capul Sfântului, Nichifor și Simeon Metafrastul spuneau că ar fi fost îngropat separat, în fortăreața Machaerus ori chiar în palatul lui Irod din Ierusalim. Astăzi, capul Sfântului se află la Roma. Fragmente din moaște se găsesc și în mănăstiri din Biserica Coptă.

Biserica a închinat Sfântului Ioan Botezătorul șase sărbători:

- ⇒ zămislirea - 23 septembrie;
- ⇒ nașterea - 24 iunie;
- ⇒ soborul - 7 ianuarie;
- ⇒ tăierea capului - 29 august;

⇒ prima şi a doua aflare a capului - 24 februarie;
⇒ a treia aflare a capului - 25 mai.

2. Sfântul mare mucenic Ioan s-a născut în slăvita şi marea cetate Trapezunt, de lângă Marea Neagră.

El călătorea prin multe cetăţi şi făcea negoţ. Deci, odată, pe când călătorea cu corabia, văzându-l diavolul rugându-se lui Dumnezeu şi postind, miluind şi mângâind pe cei ce pătimeau de boli pe corabie, şi pizmuindu-l, a ridicat asupra lui pe stăpânul corăbiei, numit Reiz, un italian din Biserica latină, foarte nemilostiv şi fără de omenie, vrând să-i împiedice Sfântului Ioan calea mântuirii şi să-l despartă de credinţa lui cea dreaptă.

Deci, a început Sfântul Ioan, mergând pe mare, a-i arăta adevărul Ortodoxiei şi l-a lăsat ruşinat, biruindu-l în cuvânt. Apoi au ajuns la Cetatea Albă, care era atunci stăpânită de tătarii nogai.

Intrând în cetate, acel rău credincios corăbier, purtat de invidie, a adus pâră mincinoasă înaintea păgânului dregător al cetăţii, împotriva Sfântului, zicând: „Este, o, dregătorule, un bărbat care a venit aici cu mine şi vrea să se lepede de părinteasca lui predanie şi să se înstrăineze de credinţa creştinească, şi de credinţa voastră a se apropia şi părtaş predaniilor voastre vrea să fie.

Pentru care, cu multe jurăminte, s-a făgăduit mie, mergând pe mare. Pentru aceasta, să faci în grabă cele de trebuinţă pentru el, ca să primeşti mare laudă, fiindcă este de rang slăvit, printre cei dintâi din cetatea Trapezunt.”

Acestea auzindu-le dregătorul, a stat cu bucurie la judecată, poruncind să cheme pe Sfântul, cu cinste. Şi, dacă a stat el înaintea dregătorului, acesta a zis către el: „Am auzit despre tine că vrei să te apropii de credinţa noastră. Deci, huleşte şi blesteamă, cu glas mare, credinţa creştinească înaintea poporului, că pentru aceasta s-a adunat aici, cu femeile şi copiii lor, ca şi alţii să înveţe. Proslăveşte pe luminatul soare şi dă cinste luceafărului ce răsare înaintea lui şi să le aduci jertfe, pentru care lucru, mare cinste şi dregătorie vei primi de la împărat”.

Ioan, cel viteaz cu duhul, a răspuns dregătorului: „Să nu-mi fie mie a mă lepăda de Hristos al meu, Cel ce este Ziditorul soarelui pe care tu îl cinsteşti ca pe Dumnezeu, cinstea lui Dumnezeu aducând-o făpturii. Deci lasă tu, rogu-te, dregătorule, înşelăciunea necredinţei sufletului tău şi primeşte haina dumnezeiescului Botez, care străluceşte mai mult decât soarele, şi crede în Domnul nostru Iisus Hristos. Că soarele este făcut a patra zi; cum, dar, crezi în făptură?”

Aceste cuvinte auzindu-le, dregătorul s-a aprins de mânie şi a poruncit să întindă pe mucenic la pământ şi să-l bată cu toiege ghimpoase, fără milă. Iar, venind seara, a poruncit să lege pe Sfânt cu două lanţuri şi să-l arunce în temniţă, până dimineaţa.

Iar dimineaţa, a doua zi, a şezut judecătorul acela în scaunul de judecată, poruncind să aducă pe mucenic. Şi, stând înaintea lui, Sfântul, cu faţa luminată şi cu sufletul vesel, s-a minunat dregătorul de strălucirea feţei lui şi a început, cu multă măgulire, a-l ademeni pe mucenic. Iar Sfântul, rămânând neclintit, a răspuns chinuitorului: „Sunt creştin”.

Deci, păgânul, ca o fiară răcnind, a poruncit îndată să întindă pe mucenic la pământ şi mai cumplit să-l bată. Slugile se schimbau, bătând pe Sfântul, iar acesta, neîncetat se ruga. După aceasta, a poruncit să lege pe mucenic de coada unui cal neînvăţat şi sălbatic şi unul din ostaşi să încalece pe el şi pe uliţele cetăţii să alerge cât va putea calul.

Şi aceasta făcându-se, a fost târât Sfântul prin toată cetatea. Iar un iudeu rău credincios, batjocorind pe mucenic, a luat o sabie şi, ajungând pe Sfânt, îndată i-a tăiat capul. Şi, aşa, a fost despărţit capul de trup, lăsându-se să zacă în locul acela trupul Sfântului, neluat în seamă, împreună cu capul. Mucenicia Sfântului s-a petrecut în ziua de 2 iunie 1330.

Nimeni din creştini nu îndrăznea a se atinge de moaştele mucenicului. În noaptea aceea, însă, multe făclii s-au văzut luminând lângă moaştele sfântului mucenic, iar

trei bărbaţi luminaţi cântau cântări negrăite, cădindu-l, şi un stâlp de foc se vedea deasupra trupului Sfântului.

Această minune mulţi au văzut-o. Iar un iudeu răutăcios, având casă aproape de mult pătimitorul trup, socotind că preoţii creştinilor vor să-l ia şi să-l îngroape, a luat un arc cu săgeţi şi, întinzându-l, a voit să săgeteze pe unul din ei. Dar arcul şi săgeata s-au lipit de mâinile lui şi a rămas aşa toată noaptea. Şi, făcându-se ziuă, acei bărbaţi minunaţi şi acele făclii nu s-au mai văzut. Şi oameni de toate vârstele s-au adunat ca să privească pe acel ticălos săgetător. Iar el mărturisea tuturor ceea ce i se întâmplase. Şi, aşa, pocăindu-se, a primit izbăvire de pedeapsa lui.

Atunci dregătorul, aflând de această minune şi temându-se mult, a poruncit creştinilor să îngroape trupul Sfântului, iar ei, luându-l, l-au îngropat într-un loc cinstit.

După aceasta, acel corăbier rău credincios, cel care dăduse pe Sfânt la chinuri, a voit să-i fure trupul şi în patria lui să-l ducă, gândind să scoată câştig de pe urma moaştelor lui mucenicești.

Într-una din nopţi, venind cu ai săi şi săpând, voia să ia moaştele. Însă, în aceeaşi noapte, s-a arătat în vis mucenicul Ioan preotului acelei biserici, zicându-i: „Deşteaptă-te degrab şi aleargă la biserică, pentru că iată, vor să-mi fure trupul.”

Şi, îndată, preotul a alergat la locul acela şi a aflat mormântul săpat şi trupul Sfântului gata să fie luat. Şi, chemând poporul cel dreptcredincios, preotul a spus cele ce se făcuseră şi toţi au slăvit pe Dumnezeu, Cel minunat întru Sfinţii Săi. După aceasta, a pus cinstitele moaşte ale Sfântului în Sfântul Altar, aproape de Sfânta Masă, şi au rămas acolo mai mult de 80 de ani. Şi neîncetat se vedeau, ziua şi noaptea, fel de fel de arătări cereşti, deasupra trupului mucenicului.

Deci, a venit aceasta la auzul bine credinciosului şi de Hristos iubitorului domnitor Alexandru cel bun, cel ce stăpânea atunci toată Moldova până la Marea Neagră (1400-1432). Acesta, fiind iubitor de Sfinţi, la sfatul mitropolitului Iosif, cel ce păstorea atunci Biserica Moldovei, îndată a trimis boieri, cu destulă oaste, la Cetatea Albă. Iar ei, cu grăbire şi cu mare cinste, au adus moaştele mucenicului. Şi, primindu-le cu multă evlavie şi cinste împreună cu toţi boierii, cu mitropolitul şi cu tot clerul şi poporul, le-au aşezat în biserica Mirăuţi din Suceava, cetatea de scaun a Moldovei, în anul 1415, iar în anul 1589 moaştele au fost mutate în biserica Sfântul Gheorghe, noua catedrală mitropolitană.

În anul 1686, din pricina deselor năvăliri ale tătarilor, sfintele moaşte au fost duse în Polonia, de Sfântul mitropolit Dosoftei al Moldovei, care a fost luat ostatic de regele Jan Sobieski al Poloniei (1674-1696), după retragerea sa din Moldova, întrucât domnitorul Constantin Cantemir al Moldovei (1685-1693) nu s-a asociat cu el împotriva turcilor.

Revenirea acestor sfinte moaşte de la Jolkiev, din Polonia, s-a făcut abia în anul 1783 prin grija episcopului de Rădăuţi, Dositei. Readucerea moaştelor Sfântului Ioan cel nou la Suceava se sărbătoreşte în fiecare an la 24 iunie.

Până astăzi Sfântul Ioan cel nou de la Suceava dăruieşte tămăduiri de la racla sa tuturor celor ce aleargă la el cu credinţă şi evlavie.

Pentru ale lui sfinte rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluieşte-ne pe noi. Amin.

3. Sfântul ierarh Niceta de Remesiana - Sfântul ierarh Niceta (Nichita) s-a născut în jurul anului 338, în cetatea Remesiana, din provincia Dacia Mediterranea, la sud de Dunăre (astăzi localitatea Bela Palanka din Serbia), într-o familie de daco-romani creştini.

A deprins din copilărie purtarea în duhul Evangheliei şi a învăţat la înalte şcoli ale vremii, ajungând un tânăr cu o cunoaştere adâncă a multor arte şi ştiinţe. Aprins de dorul dumnezeiesc, şi-a închinat viaţa slujirii lui Dumnezeu spre mântuirea oamenilor. De aceea a fost ales şi hirotonit episcop al cetăţii sale natale, Remesiana, unde a păstorit cu vrednicie între anii 366 şi 414.

Deşi Evanghelia fusese predicată la daco-romani de Sfinţii apostoli şi de ucenicii lor, totuşi nestatornicia vremurilor şi năvălirea popoarelor migratoare au făcut ca dreapta credinţă să aibă nevoie de noi propovăduitori plini de curaj şi de jertfelnicie.

Lucrarea misionară a Ierarhului Remesianei s-a întins, de la cele două Dacii, aflate la sudul Dunării, şi la daco-romanii din nordul ei. Predica sa era adresată însă şi altor neamuri, barbare, precum goţii, besii şi hunii.

Sfântul Niceta a fost un adevărat apostol, întărind credinţa ortodoxă, aducând pe păgâni la botez şi îndepărtând superstiţiile dintre cei de curând încreştinaţi. Pentru continuarea acestei misiuni, el hirotonea preoţi şi diaconi, zidea şi sfinţea biserici şi întemeia obşti monahale.

În parohii şi mănăstiri, statornicise săvârşirea cu evlavie a dumnezeieştii Liturghii şi a sfintelor slujbe, chiar şi a privegherilor de noapte, ca pregătire duhovnicească, în ajunul duminicilor şi a marilor praznice. În lucrarea sa misionară, Sfântul se folosea de cântarea psalmilor, dar şi de imne creştine pe care le compunea el însuşi, precum imnul Pe Tine, Dumnezeule, Te lăudăm (Te Deum laudamus), scris într-o limbă latină înţeleasă de toţi, şi de mare limpezime teologică.

Dintre scrierile sale, care-i arată dreapta credinţă, râvna apostolică şi grija părintească pentru credincioşii săi, au ajuns până la noi, în parte sau în întregime, următoarele: şase cateheze, adresate celor care se pregăteau pentru primirea sfântului botez, grupate sub titlul Cărticele de învăţătură, precum şi lucrările: Despre diferite numiri ale Domnului nostru Iisus Hristos, Către o fecioară afierosită, Despre privegherile robilor lui Dumnezeu şi Despre folosul cântării de psalmi.

Se ştie că Sfântul Niceta a întreprins cel puţin două pelerinaje la moaştele Sfântului Felix, în cetatea Nola din provincia italiană Campania, prilej cu care a legat o caldă şi duhovnicească prietenie cu Sfântul Paulin, episcopul acelei cetăţi. Acesta i-a şi dedicat Sfântului Niceta două poeme, în care laudă slujirea lui misionară plină de dumnezeiască râvnă.

Sfântul ierarh Niceta a adormit în Domnul puţin după anul 414, încheind o păstorire îndelungată şi bogată în roade duhovniceşti şi fiind cinstit pentru sfinţenia sa de cei care l-au cunoscut, ca şi de urmaşii lor.

Chipul blând, înţelept şi smerit al ierarhului din Remesiana a rămas întipărit în inimile strămoşilor noştri daco-romani şi s-a transmis peste veacuri, fiind frumos zugrăvit şi în unele colinde. El este cinstit în mod deosebit de comunităţile româneşti din Serbia, ca un sfânt ocrotitor, întrucât el a vieţuit în vremea de formare a poporului român, întărind în dreapta credinţă pe strămoşii noştri.

Pentru rugăciunile Sfântului ierarh Niceta, Hristoase Dumnezeule, miluieşte-ne pe noi. Amin.

Sfântul Nicolae Velimirovici – Proloagele de la Ohrida (24 iunie)

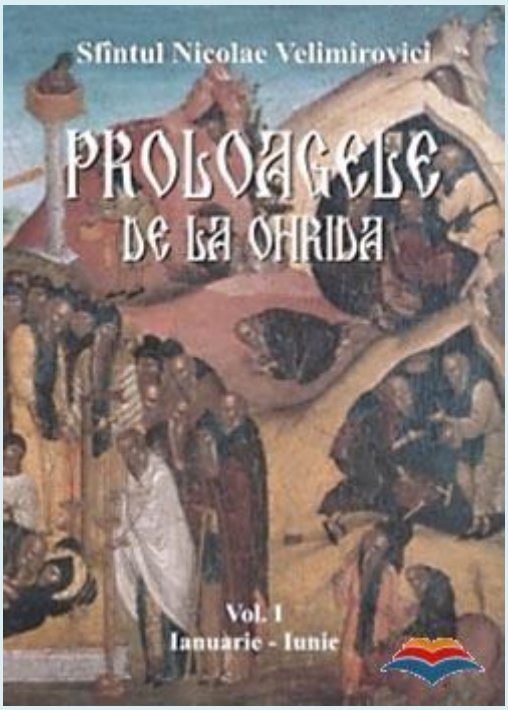

Naşterea Sfântului proroc Ioan, înaintemergătorul şi Botezătorul Domnului

Cu şase luni mai înainte de a se înfăţişa înaintea Fecioarei Maria care se afla la Nazaret, marele Arhistrateg ceresc Gavriil, îngerul Domnului, s-a înfăţişat înaintea lui Zaharia, marele preot al Templului de la Ierusalim.

Mai înainte ca să vestească Naşterea tainică din pururea Fecioară, arhanghelul a vestit naşterea minunată a unei femei sterpe, care deci nu putuse niciodată să aibă copii şi care pe deasupra se afla şi la adânci bătrâneţi.

De aceea marelui preot Zaharia nici nu i-a venit să creadă când a auzit vestirea îngerului lui Dumnezeu, lucru pentru care a şi fost pedepsit cu muţenie de către acesta, rămânând mut până la opt zile după naşterea copilului Ioan.

În acele zile rudeniile lui Zaharia şi ale Elisabetei s-au adunat la casa lui Zaharia pentru sărbătoarea tăierii împrejur şi numirii copilului. Când tatăl a fost întrebat ce nume voieşte să dea fiului lui, el, fiind mut, a scris pe o tăbliţă, „Ioan." În clipa aceea limba lui s-a dezlegat şi bătrânul Zaharia a grăit.

Casa lui Zaharia se afla pe culmile dintre Betleem şi Hebron. În tot Israilul s-a împrăştiat ca fulgerul vestea că îngerul Domnului a venit la Zaharia, că el a fost lovit cu muţenie pentru că nu 1-a crezut, dar că acum copilul s-a născut iar muţenia lui Zaharia s-a ridicat de la el când a scris pe tăbliţă numele copilului, „Ioan."

Vestea aceasta a ajuns chiar până la urechile lui Irod. De aceea, când el a trimis gărzile ucigaşe care să ucidă toţi copiii, el le-a indicat în special ţinutul muntos în care locuia Zaharia, spre a fi ucis şi micul Ioan.

Elisabeta însă s-a ascuns bine împreună cu copilul, înnebunit de spaimă şi de ură, drăcescul Irod a trimis soldaţi la templu, ca să fie aflat preotul Zaharia şi să i se ceară fiul lui, spre a fi omorât. Căci aşa s-a întâmplat că era iar rândul lui Zaharia ca să slujească la Templul din Ierusalim.

Aşa a fost ucis Zaharia între Poarta de intrare în curtea templului şi Altar, iar sângele lui curs pe dalele de piatră s-a pietrificat acolo, spre osânda veşnică şi mărturie împotriva lui Irod.

Elisabeta s-a ascuns cu copilul ei într-o peşteră, unde ea a şi murit la scurt timp după aceea.

Iar copilul a rămas şi a crescut în pustie, având-L drept păzitor puternic pe Dumnezeu, iar drept slujitori devotaţi pe îngerii Lui.

Pomenirea Sfântului Nichita, episcopul Remesianei

Acest Sfânt Nichita a fost prietenul şi contemporanul Sfântului Paulin de Nola (prăznuit la 23 ianuarie).

Se pare că el a fost de neam slav şi ca atare, a predicat Evanghelia la slavii din ţinuturile Nis şi Pirot.

Marea însemnătate a lucrării Sfântului Nichita de Remesiana printre slavi se poate vedea din imnul pe care Sfântul Paulin 1-a compus în cinstea Sfântului Nichita:

O minunată schimbare!
Şi cât de neaşteptată!
Munţii nemişcaţi, care odinioară
ascundeau tâlhari sângeroşi,
Acum adăpostesc monahi, ucenici ai păcii.

Acolo unde odinioară urlau fiarele pustiei,
Acum se sălăşluiesc chipuri de îngeri.

Drepţii acum locuiesc în peşterile
Care odinioară erau grote de tâlhari.

Scaunul episcopal al Sfântului Nichita a fost la Remesiana, în care unii văd o altă denumire a cetăţii Pirot.

Pe lângă nevoinţele lui misionare, Sfântul Nichita a scris şi multe cărţi, printre care se află cele şase cărţi despre credinţă şi una despre o fecioară căzută, aceasta din urmă aducând pe mulţi la calea pocăinţei şi a mântuirii.

Sfântul Nichita s-a odihnit în Domnul în veacul al cincilea.

(Notă: Că Sfântul Nichita va fi fost slav o arată arhiepiscopul Filaret al Cernigovului, în cartea lui Sfinţii slavilor din sud.)

Pomenirea Sfinţilor mucenici Orentius, Pharnacius, Eros, Firmus, Firminus, Cyriacus şi Longinus

Aceştia toţi au fost fraţi de sânge şi soldaţi romani în timpul împărăţiei lui Maximian.

Când romanii se aflau în timpul bătăliilor împotriva sciţilor de la nord de Dunăre, Sfântul Orentius a ieşit şi a luptat corp la corp cu Marathom, Goliath-ul sciţilor, 1-a biruit şi 1-a ucis.

Din această pricină, întreaga armată romană a adus jertfe idolilor, însă Orentius şi fraţii lui au arătat pe faţă că sunt creştini şi nu vor jertfi dracilor celor ascunşi în obiecte fără simţire.

În pofida copleşitoarelor lor merite militare, ei au fost condamnaţi la surghiun în ţinuturile sălbatice ale Mării Caspice. Ei însă au murit pe drum, toţi şapte pe rând, din pricina foamei şi a epuizării fizice [condamnaţii erau siliţi la marş forţat].

Aşa s-au înfăţişat mucenicii lui Hristos înaintea lui Hristos, Care i-a încununat ca pe nişte bravi cu cununa veşnicei slave.

Cântare de laudă la Sfântul Ioan Botezătorul

Prin taină dumnezeiască a intrat Ioan în lume,
Ca odinioară al Sarei şi lui Avraam fiu, Isaac;

Prin taină dumnezeiască a rămas el viu,
Scăpând tăişului ucigaş al jungherului lui Irod.

Jungherul pe prunc nu l-a putut atinge,
Şi în trupul tatălui atunci adânc s-a-mplântat.

Prin taină dumnezeiască hrănitu-s-a Ioan în pustie,
Timp de treizeci de ani, în pământ pustiu.

Pe ai Domnului robi îi păstoresc îngerii;
Iar celor săraci îngerii le sunt păzitori!

Ioan a crescut, cu vârsta şi cu puterea,
El era un mieluşel prea frumos,
Menit să vestească
Şi să slujească
Mielului lui Dumnezeu.

El era menit să strige tuturora
Că ziua izbăvirii se află la răsărit.

El L-a cunoscut şi L-a slăvit
Pe Cel care necunoscut oamenilor era.

El cel din urmă proroc mare a fost,
Şi începătură apostolilor lui Dumnezeu.

El cu Dumnezeu grăit-a precum marele Ilie
Şi ca un apostol mare pe oameni i-a iubit şi i-a certat.

Minunat fiu al preotului celui mare,
Primul încununat mucenic al mucenicilor lui Dumnezeu.

Cugetare

Una dintre diferenţele între filosofia cea ritoricească a grecilor şi credinţa creştină este că aceea că filosofia grecească se poate exprima exact în cuvinte şi poate fi înţeleasă prin lectură, în vreme ce credinţa creştină nu poate fi expusă complet prin cuvinte şi şi mai puţin înţeleasă doar prin lectură.

Atunci când încerci să explici credinţa creştină este indispensabil ca să fii tu mai întâi şi un împlinitor cu fapta al celor ce încerci să explici; iar ca să pricepi cele spuse, nu vei putea doar prin ascultat sau citit, dacă nu vei lupta să aplici cele ascultate şi citite şi în viaţa practică personală.

Când Sfântul patriarh Fotie a citit cuvintele Sfântului Marcu Ascetul despre viaţa duhovnicească, el a constatat o anume lipsă de claritate la el, despre care a zis însă cu înţelepciune: „Această lipsă de claritate nu vine de la felul în care sunt întrebuinţate cuvintele, ci de la adevărul ascuns în ele; cu siguranţă limpezirea înţelesului va veni când adevărul acestor cuvinte va fi pus în practica vieţii. Aceasta de altfel," a continuat înţeleptul patriarh, „nu se întâmplă doar cu aceste omilii sau doar cu acest autor, ci aşa stau lucrurile cu toţi cei care încearcă să pună în cuvinte spre folosul sufletesc al altora roadele şi legile luptelor celor duhovniceşti: ele se înţeleg de către cititor nu atât cu mintea şi cu raţiunea, cât cu nevoinţele şi cu punerea lor întru practica vieţii."

Luare aminte

Să luăm aminte la minunata venire la Templu a Bătrânului Simeon, cea din îndemnul Duhului, spre a-L primi în braţele lui pe Pruncul Iisus:

- *La cum acest sfânt bătrân, în Duhul, L-a recunoscut pe Stăpânul şi Mântuitorul lumii în Pruncul Cel Care era ţinut ca orice mic neajutorat, în braţele Maicii Lui, în timp ce cărturarii, preoţii poporului şi fariseii cei orbi nu L-au recunoscut pe El, nici atunci şi nici mai târziu, când El a făcut minuni mari între ei şi Şi-a arătat înţelepciunea Lui fără seamăn;*
- *La cum nici sufletul meu, dacă este învechit şi îmbătrânit în păcate, nu îl poate recunoaşte pe Domnul când Îl vede.*

Predică contra bucuriei celei pline de răutate

Nu te bucura când cade vrăjmaşul tău şi când se poticneşte, să nu se veselească inima ta (Pildele lui Solomon 24: 17).

Şi el este om: de aceea, nu te bucura de căderea lui. El este deci fratele tău: pentru aceea, nu te veseli atunci când se poticneşte. Dumnezeu şi pe el 1-a zidit pentru

viaţă şi El nicidecum nu Se bucură de căderea şi de poticnirea lui. Iar tu deci, să nu te bucuri de ceea ce Domnul Se întristează.

Când cade omul, Domnul este Cel Care pierde şi atunci, cum te poţi tu bucura de piederea Domnului tău, a Dumnezeului tău? Oare te vei veseli tu atunci când îngerii plâng?

Când cade vrăjmaşul tău, tu mai degrabă roagă-te lui Dumnezeu pentru el, ca Domnul să îl mântuiască şi adu rugă de mulţumită lui Dumnezeu că te-a izbăvit pe tine, cel nevrednic de milă, de o asemenea cădere rea. Căci şi tu şi el din aceeaşi materie sunteţi făcuţi, ca două vase ale aceluiaşi olar. Dacă unul este lovit şi se sparge, oare cel de lângă el, lângă care a căzut izbitura, va zâmbi şi se va bucura!?

Căci iată, mica piatră care a căzut asupra acelui vas şi 1-a spart, nu aşteaptă decât mâna care se ridice şi să o izbească şi în celălalt. Căci amândouă vasele din lut sunt făcute, iar acea piatră mică puternică este să spargă şi sute de vase.

Când se pierde o oaie, oare restul turmei se va bucura? Nu, ele nu se vor bucura. Căci iată, păstorul le lasă pe ele şi se duce, plin de îngrijorare, să o caute pe cea pierdută. Deci pierderea păstorului este şi pierderea turmei. Pentru aceasta, nu te bucura când cade vrăjmaşul tău, căci Păstorul tău şi Păstorul lui, Mântuitorul Iisus Hristos Domnul, nu se bucură deloc de ea.

O, Stăpâne Doamne Iisuse Hristoase, Bunule al nostru Păstor, scoate de la noi bucuria cea răutăcioasă şi prostească, curăţeşte inimile noastre şi sădeşte în ele milostivirea şi dragostea de fraţi, Căci Ţie se cuvine toată slava şi mulţumita în veci. Amin.

Sfântul Niceta de Remesiana - Scrieri şi opera

Sfântul Niceta de Remesiana - Episcop daco-roman de Remesiana, în Dacia Mediterranea (azi Bela Petanka în lugoslavia), decedat după 414.

Date despre Sfântul Niceta, oferă prietenul său, episcopul Sfântul Paulin din Nola, în două poeme, cu ocazia celor două vizite pe care i le-a făcut la Nola, în 398 şi 402.

Din poeme reiese că predica în limba latină, contribuind la "romanizarea" şi "încreştinarea" daco-romanilor şi a unor neamuri "barbare" din sudul Dunării.

A scris lucrări - îndeosebi catehetice - în Iimba latină:

- Libelli instructionis (Cărticele de învăţătură numită de unii cercetători Instructio ad competente sau Catehimul), în şase cărţi, pentru cei care se pregătesc pentru botez;
- De ratione fidei (Despre raţiunea credinţei);
- De spiritu Sancti potentia (Despre puterea Sfântului Duh);
- De Symbolo (Despre Simbolul de credinţă);
- De diversis appelationibus (Despre diferitele numiri ale Domnului); cuvântările:
- De vigiliis servorum Dei (Despre privegherea robilor lui Dumnezeu);

→ De psalmodiae bono (Despre folosul cântării de Psalmi) şi
→ Imnul Te Deum laudamus (Pe Tine Dumnezeule te lăudăm);
I-au fost atribuite şi alte lucrări (nesigure).

Părţi din opera sa au fost traduse în româneşte de Pr. Prof. Ştefan Alexe, în MO, an. XXI, 1973, nr. 9-10, p. 783-787 (Despre raţiunea credinţei); an. XXV, 1973, nr. 11-12, p. 970-980 (Despre puterea Duhului Sfânt); an. XXVI, 1974, nr. 1-2, p. 63-69 (Despre Simbolul de credinţă); 1974, nr. 3-4, p. 294-299 (Despre priveghere); 1974, nr. 7-8, P. 622-628 (Despre folosul cântării de psalmi): an. XXV, 1973, nr. 7-8, p. 587-588 (Despre diferiele numiri ale Domnului).

Sfântul Niceta de Remesiana, episcopul dacilor, a fost cel dintâi dintre luminătorii cunoscuţi ai strămoşilor noştri, teolog şi catehet misionar al credinţei, care a trăit şi a activat în primele secole ale erei noi, între anii 338 şi 420, în această regiune de la Dunărea de Jos, dar s-a făcut cunoscut în toată lumea creştină ca unul dintre doctores ecclesiae, învăţătorii Bisericii.

În bogata şi rodnica sa activitate practică misionară a recurs şi la cuvântul scris, iar opera sa, atâta câtă s-a păstrat până la noi, este oferită acum, pentru prima dată, în întregul ei cititorilor români, în ediţie bilingvă, cu text latin şi traducere românească, într-un demers de târzie, dar onestă restituire a memoriei unui neobosit propovăduitor al Învăţăturii, dar şi scriitor dăruit cu condei.

Cititorul se va afla în faţa unei părţi din istoria uitată a devenirii noastre ca neam, a unui document ştiinţific ce va stârni atenţia legitimă a specialistului, dar şi interesul, sperăm admirativ, al omului de oriunde şi oricând pentru acest exemplu de efort neostenit întru propăşirea aproapelui pe calea desăvârşirii duhovniceşti.

Sfântul Niceta de Remesiana despre feluritele numiri potrivite Domnului nostru Iisus Hristos

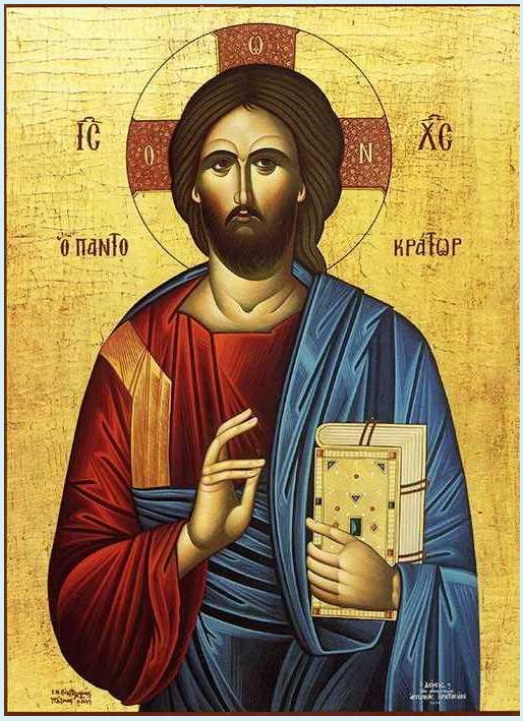

„În Sfintele Scripturi se găsesc multe nume şi denumiri care se potrivesc Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus.

E numit cuvântul, e numit înţelepciunea, lumina, puterea, dreapta, braţul, îngerul, e numit omul; se numeşte mielul, oaia, preotul, calea, adevărul, viaţa; e numit viţa, dreptatea, mântuirea; se numeşte pâinea, piatra, tămăduitorul, izvorul apei vii, pacea, judecătorul, poarta.

Se numeşte toate acestea; deşi este unul şi acelaşi Dumnezeu al nostru, Fiul lui Dumnezeu, ca să se cunoască rânduiala puterii şi lucrării Sale.

Ai auzit denumirile; acum care sunt sensurile denumirilor?

Se numeşte Cuvântul, fie pentru că S-a născut fără pătimire de la Dumnezeu-Tatăl, fie pentru că naşterea Lui s-a petrecut fără micşorarea fiinţei părinteşti. Căci nici omul nu pare a suferi vreo micşorare când rosteşte un cuvânt. Ori e numit Cuvântul, ***pentru că prin El a vorbit mereu Dumnezeu-Tatăl, atât îngerilor, cât şi oamenilor.***

Se numeşte Înţelepciunea, pentru că prin El s-au aşezat toate cu înţelepciune la început.

Lumină e numit, căci El Însuşi a luminat întunericul dintâi al lumii şi, prin venirea Sa, a pus pe fugă nopţile minţilor omeneşti.

Puterea Se numeşte, pentru că nici o făptură nu-L poate întrece.

Dreapta şi braţul se numeşte, căci prin El s-au făcut toate şi de El Însuşi toate sunt ţinute.

Îngerul (vestitorul) marelui sfat e numit, căci El e vestitorul voinţei părinteşti.

E numit Fiul omului, căci pentru noi, oamenii a binevoit să Se nască om.

E numit Mielul datorită neasemuitei Sale nevinovăţii.

Se numeşte Oaia, pentru a se arăta pătimirea Lui.

Se numeşte Preot, fie că pentru noi Şi-a oferit trupul ofrandă şi jertfă lui Dumnezeu-Tatăl, fie că binevoieşte a Se oferi în numele nostru în fiece zi.

Se numeşte Calea, pentru că prin El Însuşi mergem spre mântuire.

Adevărul, căci respinge minciuna.

Viaţă Se numeşte, fiindcă nimiceşte moartea.

Viţa de vie e numit, fiindcă întinzând pe cruce corzile braţelor Sale, a oferit lumii bogata roadă a dulceţii.

Dreptatea e numit, fiindcă prin chezăşia numelui Său îi îndreptează pe păcătoşi.

Răscumpărarea (Mântuirea) Se numeşte, pentru că ne-a Răscumpărat cu preţul sângelui Său pe noi, odinioară pierduţi.

Pâinea Se numeşte, căci a potolit foamea neamurilor prin Evanghelia Lui.

Piatră Se numeşte, pentru că nici şarpele n-a lăsat urmă în El şi Însuşi ne-a oferit apărare.

***Tămăduitorul** Se numeşte, pentru că a vindecat neputinţele şi rănile noastre prin venirea Lui.*

***Izvorul apei vii** e numit, fiindcă prin îmbăierea renaşterii (Tit 3,) îi spală şi îi aduce la viaţă pe păcătoşi.*

***Pacea** Se numeşte, pentru că-i adună la un loc pe cei înrăjbiţi şi ne-a împăcat cu Dumnezeu-Tatăl.*

***Învierea** e numit, fiindcă El Însuşi va ridica toate trupurile din morminte.*

***Judecătorul** e numit, căci El Însuşi are să judece viii şi morţi.*

***Poartă** Se numeşte, căci prin El Însuşi se face intrarea credincioşilor în Împărăţia cerurilor.*

Aşadar, de vreme ce unul Domn este desemnat cu atâtea nume şi denumiri, ai credinţă, credinciosule, şi pune-ţi cu toată puterea nădejdea în El!

Căci, ca să-L cunoşti pe Tatăl, este pentru tine Cuvântul.

De vrei sa cunoşti cu adevărat, caută-l pe El, căci este Înţelepciunea.

Dacă sufletul tău îndură întunericul, caută pe Hristos, căci este Lumina.

Eşti slăbit? Ai scăpare, căci este Tămăduitorul şi Tăria.

Vrei să ştii prin cine s-a făcut lumea şi de cine sunt toate ţinute? Fii încredinţat că este El, căci e numit Braţul şi Dreapta.

Simţi vreo teamă? În toate îţi va fi alături ca un Înger.

De-ţi va fi fost greu să te-ndrepţi cu privirea spre măreţia Unuia-Născut, nu deznădăjdui, căci S-a făcut şi Om, pentru ca omenirea să se apropie cu uşurinţă de El.

De ve fi fost neprihănit, îţi va sta alături ca un Miel.

Dacă te supără vreo prigonire din partea păgânilor, ai credinţă, căci şi el a fost jertfit ca o Oaie; iar ca Preot al Tatălui, pe tine te va sprijini punându-te înainte.

De nu cunoşti calea mântuirii, caută-L pe Hristos, căci El este Calea sufletelor.

Dacă vrei să cunoşti adevărul, ascultă-L pe El, căci este Adevărul.

De moarte defel să nu te temi, căci Hristos e Viaţa credincioşilor.

Te încântă plăcerile lumii acesteia? Întoarce-te şi mai mult spre crucea lui Hristos, ca să te înviorezi şi mai mult de dulceaţa Viţei Lui, ce S-a răstignit pe cruce.

Eşti păcătos pierdut? Trebuie să fii înfometat de Dreptate, însetat de Răscumpărătorul, căci Hristos este: satură, căci este Pâinea.

Dacă şovăieşti în vreo privinţă, întăreşte-ţi pasul în El, căci este Piatra şi-ţi va oferi apărare ca un zid.

Eşti slab şi neputincios? Cere-I Lui leac, căci este Tămăduitorul.

Simţi văpaia păcatelor ori eşti unul cu totul subjugat? Aleargă la Izvorul Vieţii, ca văpaia ta să fie stinsă şi sufletul tău să dobândească veşnicia.

Dacă te chinuie mânia şi te hărţuie duşmănia, apropie-te de Hristos, căci este Pacea, ca sa te împaci cu Tatăl şi să iubeşti pe tot omul la fel cum [socoţi că] trebuie să fii iubit tu.

De te temi de pieirea trupului şi te înspăimântă moartea vieţii acesteia, adu-ţi aminte că este Învierea; poate ridica ceea ce a căzut.

Dacă te atrage plăcerea păcatului şi te îmbie ispitele cărnii, gândeşte-te mai inainte că este Judecătorul drept, este Cel ce cântăreşte cu asprime, e Cel ce pregăteşte focul veşnic; şi nu-ţi va mai plăcea ţie, păcătosul, să păcătuieşti.

În sfârşit, frate, dacă te-a cuprins deznădejdea privind împărţirea dreptăţii, aşteptarea slavei cereşti, gândeşte în cugetul tău credincios că El este Poarta; căci prin El, ridicat din morţi, vei pătrunde şi tainele cerurilor, şi te vei alătura cetei îngerilor; şi vei auzi acele cuvinte dorite: ***Bine, slugă bună şi credincioasă, fiindcă ai fost credincioasă întru cele puţine, întră în bucuria Domnului tău; stăpâneşte împărăţia care ţi-a fost pregătită de la întemeierea lumii*** (Mt. 25, 33).

Amin!”

(Din: Sfântul Niceta de Remesiana, Opere, Editura Sophia, Bucureşti, 2009)

Sfântul Niceta de Remesiana, apostolul daco-romanilor şi Te Deum laudamus – Pe Tine Doamne Te lăudăm - un poem-rugăciune al unui Sfânt român al primelor veacuri creştine

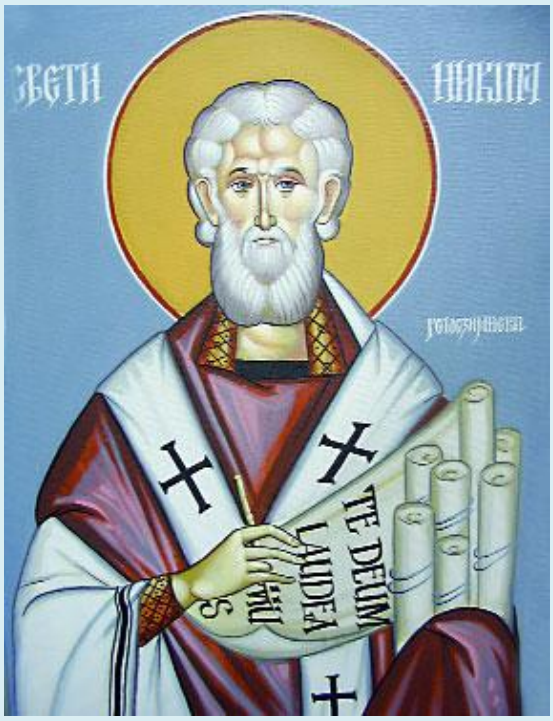

Pe Tine, Dumnezeule, Te lăudăm:
https://www.youtube.com/watch?v=2knCRETUQ5E

***

Pe Tine, Dumnezeule Te lăudăm, pe Tine, Doamne, Te mărturisim,
Pe Tine, veşnicule Părinte, tot pământul Te cinsteşte.

Ţie toţi Îngerii, Ţie cerurile şi toate Puterile,
Ţie Heruvimii şi Serafimii cu neîncetat glas Îţi strigă:
Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Dumnezeu Savaot!
Pline sunt cerurile şi pământul de mărirea slavei Tale.

Pe Tine Te laudă ceata slăvită a Apostolilor,
Mulţimea vrednică de laudă a Prorocilor,
Oştirea îmbrăcată în alb a Mucenicilor,

Pe Tine Sfânta Biserică Te mărturiseşte pe întregul pământ:
Tată al nesfârşitei măriri,

Pe adevăratul Fiul Tău, Unul-Născut, Care trebuie cinstit
Şi pe Sfântul Duh Mângâietorul.
Tu, Hristoase, Împărat al slavei,
Tu eşti Fiul veşnic al Tatălui.
Tu, Care aveai să Te întrupezi în om pentru a-l mântui,
nu Te-ai înfricoşat de pântecele Fecioarei.

Tu, După ce ai învins boldul morţii,
ai deschis credincioşilor Împărăţia Cerurilor.
Tu stai de-a dreapta lui Dumnezeu în slava Tatălui.

Credem că vei veni ca Judecător.
Aşadar, Te rugăm, vino în ajutorul robilor Tăi,
pe care i-ai răscumpărat cu scump sângele Tău,
Dăruieşte-le slavă cu Sfinţii Tăi.

Mântuieşte, Doamne, poporul Tău şi binecuvintează moştenirea Ta
Şi, ca Domn al lor, condu-i pe ei şi-i înalţă în veac.

În fiecare zi Te binecuvântăm
Şi lăudăm numele Tău în veac şi în veacul veacului.

Învredniceşte-ne, Doamne, în ziua aceasta,
fără de păcat să ne păzim noi.

Miluieşte-ne pe noi, Doamne, miluieşte-ne pe noi.

Fie, Doamne, mila Ta spre noi, precum am nădăjduit întru Tine.
În Tine, Doamne, am nădăjduit, să nu mă ruşinez în veac!

Sfântul Niceta, episcopul Remesianei - Explicarea Crezului pentru viața celor care sunt competentes [1]

Explicarea Crezului pentru viața celor care sunt competentes [2]

1. Cine crede în Hristos, și ascultând de El duce o viață adevărată, se aseamănă poporului lui Israel, care l-a urmat pe Moise ca să intre în pământul făgăduinței, [pentru că] în loc sigur îl duce Hristos pe cel care se leapădă de vrăjmașul, și de îngerii lui, și de toate ispitele fermecătoare, care i se fac lui de către îngerii satanei. De aceea trebuie să renunțe la lucrurile sale cele rele, și la slujirea [păgână], la idoli, [la credința] în sorți [3] și în auguri [4], la procesiuni [religioase păgâne în viața publică] și la teatre, la desfrâuri, beții, petreceri și la minciuni. Căci acestea [enumerate mai sus] și altele asemănătoare acestora, care mișcă inimile oamenilor, sunt și cele care îi duc în închisoarea iadului [inferni carcerem]. De aceea, dacă

---

[1] *Am tradus: Sancti Nicetae Episcopi Aquileiensis, Explanatio Symboli. Habita ad competentes, în PL 52, col. 865D-874B. Însă Sfântul Niceta de Remesiana a fost confundat cu Niceta de Aquileia (a doua jumătate a sec. al V-lea d. Hr.), cât și cu Niceta de Trier. De aceea găsim cateheza de față sub numele lui Niceta de Aquileia. Sfântul Niceta de Remesiana (c. 335-c. 414 d. Hr.) a ajuns episcop în jurul anului 366, episcop de Remesiana/Romatiana, acum această localitate aparținând Serbiei.*

[2] *Candidați la Botez.*

[3] *În soartă, în destin.*

[4] *În divinație, în ghicire.*

omul se dezleagă de răutatea lui, și lasă în spatele său lanțurile acestuia, atunci are în față pe dușmanii pe care i-a părăsit, [și de care], deja, s-a lepădat cu cuvânt curat/sincer [sincera voce].

2. Cred întru Dumnezeu Tatăl atotputernicul /atotțiitorul [omnipotentem]. [Și] bine începe o mărturisire a credinței [a credulitate confessio], pentru ca să urmez cuvântului fericitului Pavel. Căci s-a spus: „cu inima se crede spre dreptate, pe când cu gura se face mărturisire spre mântuire” [Rom. 10, 10].

Așadar, cred întru Dumnezeu Tatăl atotputernicul/atotțiitorul; [Care este] Dumnezeu nenăscut, Care nu a fost făcut [de nimeni] și [Care] nu are un început.

- ✓ *În Dumnezeul Cel nevăzut, pe care ochii trupești nu sunt în stare să-L vadă.*
- ✓ *În Dumnezeul incomprehensibil, Care cuprinde toate.*
- ✓ *În Dumnezeul neschimbat, Care nu Se schimbă [de-a lungul] veacurilor, nici nu îmbătrânește, ci întotdeauna este același.*
- ✓ *[În Cel] care nu a început să trăiască în timp, ci întotdeauna e viu, fără să aibă urmași.*
- ✓ *În Dumnezeul Cel bun și drept, Făcătorul cerului și al pământului.*

Pe acest Dumnezeu L-ai mărturisit, și trebuie ca împreună cu El să Îl mărturisești și pe Fiul Tatălui, pentru că niciodată Tatăl nu este fără Fiul. Astfel, Tată este prin Fiul și Acesta are un Fiu, al Cărui Tată este. Și aceasta este mărturisirea evlavioasă [pia confessio] în Dumnezeu. Căci El nu e cunoscut numai ca Dumnezeu, ci este cunoscut și ca Tată, Tată cu cuvânt viu, cu putere și înțelepciune proprie.

Și [Care mai] înainte de toți vecii, înaintea oricărui principiu, mai presus de toți vecii a născut din Sine pe Fiul. [Adică] Duh din Duh, Dumnezeu din Dumnezeu. Întru Care s-au făcut toate cele din ceruri și [cele] care sunt pe pământ; toate cele văzute și nevăzute, după cum spune Pavel [Colos. 1, 16]. Și [lucru despre care] mărturisește și Ioan, [căci]: „toate prin El s-au făcut, și fără Sine nimic nu s-a făcut [din ceea ce s-a făcut] [In. 1, 3].

3. Astfel, cel care crede în Dumnezeu Tatăl, deopotrivă cu [credința în] El a mărturisit că crede și în Fiul lui Iisus Hristos. Și Acesta este Fiul lui Dumnezeu: Iisus Hristos!

[Iar numele] Iisus, care este preluat din limba evreilor, se tălmăcește Mântuitor [Salvator], [pe când] Hristos este, cu adevărat, o indicare a demnității împărătești [regiae dignitatis].

[Și] astfel, Mântuitor și Împărat este unul și același: Hristos Iisus. [Iar] Acesta, pentru mântuirea noastră, S-a pogorât de la Tatăl din ceruri și a luat trup asemenea nouă. [Căci] S-a născut de la Duhul Sfânt [ex Spiritu Sancto] și din Fecioara Maria [Virgine Maria], fără vreo lucrare bărbătească. [A luat] trup din trupul [Fecioarei Maria], născându-Se prin puterea Duhului Sfânt. [Și] a rămas Dumnezeu, făcându-Se om, pentru ca să poată să fie văzut de către oameni și [să îi învețe] învățătura mântuirii [doctrinae saluti]. Căci altfel dumnezeirea și umanitatea nu se puteau susține [reciproc], fără asumarea unui trup văzut [nisi corporis assumptione visibilis].

4. Astfel, S-a născut din Sfânta și Preacurata Fecioară [ex Sancta et Incontaminata Virgine], și prin sfânta Sa naștere a întrecut starea noastră de la început.

S-a născut, după cum mai înainte fusese spus prin profetul: „Iată Fecioara a luat în pântece [in utero concipiet], și a născut Fiu, și se va chema numele lui Emmanuel, care se tălmăcește: Cu noi este Dumnezeu [Nobiscum Deus]” [Is. 7, 14 / Mt. 1, 23].

De aceea, crede în Acesta, Care S-a născut din Fecioară, [căci] cu noi este Dumnezeu! [Este] Dumnezeu, Cel mai înainte de veci [născut] din Tatăl. [Și deopotrivă] este om, asemenea oamenilor, [pentru că S-a născut] din Fecioară.

[Pentru că], cu adevărat S-a întrupat, fără [nici o] îndoială! Și, cu adevărat, taina lui Dumnezeu [mysterium Dei] face de rușine rătăcirile ereticilor, care spun că întruparea Domnului s-a făcut prin nălucire. [Adică, cum] că n-ar fi fost adevărat ceea ce au văzut [oamenii], ci [ceva] care ar fi înșelat ochii oamenilor.

Și prin aceasta [5] nu este, în întregime, un Dumnezeu adevărat. Căci dacă întruparea [Fiului] este neadevărată, neadevărată va fi și mântuirea oamenilor. Iar dacă mântuirea în Hristos este adevărată, atunci adevărată este și întruparea [Lui]. Întru Sine erau ambele [firi].

Era om, care era văzut [și] Dumnezeu, Care nu putea fi văzut.

- ⇒ Mânca precum un om, dar mâncarea [celor] cinci mii de oameni [obținută din cele] cinci pâini, [a făcut-o] ca Dumnezeu.
- ⇒ A dormit ca un om în corabie, însă vântului și mării ia poruncit ca Dumnezeu.

---

[5] *Prin lipsa întrupării Sale reale, dacă ar fi așa cum ar spune ereticii, care vorbeau de o întrupare aparentă, înșelătoare.*

⇒ Ca om, mâinile i-au fost străpunse pe cruce, dar a mărturisit, [fără] a se despărți [de umanitatea Sa], că va fi cu tâlharul în Paradis.

⇒ Ca om, mai apoi, mort a fost luat și trupul Său a fost pus [în mormânt] pentru scurt timp dar, ca Dumnezeu, a scos din mormânt un mort de patru zile [6].

De aceea, trebuie crezut că Hristos este în ambele [firi], [adică] Dumnezeu și om [Deus et homo]. Pentru că a fost cunoscut ca om prin pătimirile [Sale], dar S-a arătat ca Dumnezeu prin lucrările dumnezeirii. Astfel, ai ce să răspunzi învățătorilor mincinoși [magistros fallaciae].

[Iar] dacă cineva, ție, omule, încearcă să îți bombăne în urechi [faptul, că] fost numai Hristos, să îi spui că e un om a cărui naștere a fost profețită. Și Care a fost cunoscut prin puterile și învățăturile Sale, pentru că a spus despre Sine, către iudei, că este Mântuitorul: „Dacă nu credeți cuvintelor Mele, atunci credeți lucrărilor [Mele]. Și [astfel] să cunoașteți, că Eu sunt în Tatăl și Tatăl este în Mine” [In. 10, 38].

5. Și mai departe, să crezi Patimile Domnului. Și să mărturisești suferința lui Hristos, [Cel care] a fost răstignit de iudei, după cum au prezis profeții. Și să nu vezi în patimile Domnului tău [vreun] lucru de rușine.

[Căci] dacă cineva, cu tărie, [atât] necredincioșia iudeilor, cât și nebunia neamurilor [față de] măreția Crucii Domnului va dori să le respingă, își va aminti întotdeauna cuvintele Domnului: „Cine Mă va mărturisi înaintea oamenilor și Eu am să îl mărturisesc pe el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri” [Mt. 10, 32].

[Căci] nu este adevăr nici acolo unde se confundă [firile], dacă, [după cum] se înțelege, în această taină a pătimirii e Hristos. Pentru că patima nu este a dumnezeirii, ci a trupului. Pentru că Dumnezeu este întotdeauna nepătimitor [impassibilis semper est]. Dar trupul este pătimitor, după cum învață apostolul [I Petr. 4, 1] și rana Lui e mântuirea omului născut sub Lege, după cum spusese deja, mai înainte, profetul Isaia. [Căci acesta] a spus: „Și El a pătimit pentru păcatele noastre și prin rana Lui toți ne-am vindecat” [Is. 53, 5]. Căci pentru păcatul nostru a pătimit Hristos, ca să ne dea nouă îndreptarea.

---

[6] *Pe Sfântul Lazăr, care a devenit episcop: http://ro.orthodoxwiki.org/Laz%C4%83r.*

Și astfel, sub Ponțiu Pilat [Pontio Pilato] a pătimit [Hristos]. A fost indicat [aici] timpul, căci Ponțiu Pilat [Pontius Pilat] a fost guvernator/procurator [praeses] al Siriei și al Palestinei. Și aceasta s-a stabilit pentru ca să nu existe cumva riscul, ca vreunii dintre ereticii înșelați de demoni să înșele [la rândul lor pe alții] cu pălăvrăgeala despre mai mulți hristoși.

Însă tu ai învățat [din această precizare] și timpul pătimirilor [Domnului]. Căci, cu adevărat, sub Ponțiu Pilat [Pontio Pilato] a pătimit Hristos pentru mântuirea lumii și nu mărturisim [,în nici un fel,] că a pătimit un altul [în afară de] Acesta. Și Acesta a murit, dar a distrus legea morții.

6. A treia zi a înviat ca un viu dintre cei morți, după cum spune profetul, între cei morți liber [inter mortuos liber] [Ps. 87, 4]. Pentru că nu putea să Îl țină moartea pe Hristos, [căci] Acesta și mort avea întreagă putere a vieții. Căci s-a spus: „căci nimeni nu s-a suit în cer, în afară de Cel care S-a pogorât din cer, Fiul omului [Filius hominis], Care era în cer" [In. 3, 13].

Și a stat de-a dreapta Tatălui, după cum a spus despre Acela și David, despre Fiul, Care [Se naște] din persoana lui Dumnezeu Tatăl: „Șezi de-a dreapta Mea, până ce voi pune pe dușmanii Tăi drept scaun [scabellum] al picioarelor Tale" [Ps. 109, 11].

[Și], mai departe [mărturisim], [că Acesta] va veni ca să judece viii și morții. Astfel crede că Însuși Hristos, Domnul nostru, va veni împreună cu Îngerii și Puterile Lui, și îi va aduna [pe toți], acest loc rămânând neatins.

Astfel, cuvintele mele vor rămâne, până când cei vii, care vor rămâne [până la învierea morților], vor fi judecați [împreună cu cei] morți [care vor învia]. Și va restaura [Dumnezeu lumea făcând] din cea dintâi o a doua creație. [Și] aceasta va fi formată din cei drepți în viața veșnică. Pe când cei răi vor fi aruncați spre pedeapsă veșnică [aeternae poenae].

7. Crede și întru Duhul Sfânt. Acest Duh Sfânt este unul, [Care] sfințește toate, Care de la Tatăl purcede [qui de Patre procedit], [Care] singur cercetează tainele și adâncul lui Dumnezeu [și] Care în chipul porumbelului din ceruri [columbae de coelis] a venit în Hristos [venit in Christum].

Acest Duh Sfânt deși este unul, totuși are multe puteri și lucrări. El Însuși împarte darurile harurilor [gratiarum dona] singur după cum voiește [I Cor. 12, 11]. Însuși îi instituie pe profeți [și] îi umple pe apostoli. Și El este [Cel care], în timpul

Botezului, dă credință sufletelor și sfințește trupurile. Fără de a Cărui lucrare nu pot creaturile să se îmbogățească de cele ale veșniciei și spre a Cărui slavă până și Îngerii doresc să privească [I Petr. 1,12]. Căruia și Stăpâniile și Domniile și toate Puterile cerești Îi sfințesc slava Sa.

Întru care Duh Sfânt, cei care Îl blasfemiază, nu vor avea iertare de păcate nici în acest veac și nici în veșnicie, după cum a spus Însuși Domnul [Mat. 12, 32].

8. Astfel, fraților, [să aveți] credința Treimii întru tăria inimilor voastre, crezând întru unul Dumnezeu, Tatăl atotputernicul/atotțiitorul, și întru Fiul Său, Iisus Hristos, Domnul nostru, și întru Duhul Sfânt, Lumina cea adevărată și Sfințitorul inimilor [noastre], Care este arvuna moștenirii noastre. [Și] Care pe noi, dacă întru El vom rămâne, ne va duce la tot adevărul și ne va uni cu cele cerești. Pentru că aceasta este regula/canonul/fundamental credinței [regulam fidei], pe care apostolii l-au primit de la Domnul, ca să boteze toate neamurile credincioase în numele Tatălui, și al Fiului, și al Sfântului Duh [Mt. 28, 19]. [Adică să le boteze în] această credință întru care voi stați. [Fapt pentru care], mult prea iubiților, păziți această comoară, ferindu-vă de vorbirile lumești/profane și de noutăți [novitates] [7] și de împotrivirile științei mincinoase [fallacis scientiae] [8] [I Tim. 6, 20].

9. Iar dacă neamurile îți cer ca să cinstești mulți părinți [9], tu păstrează fericita/binecuvântata ta credință [beatam professionem tuam], care mărturisește că unul este Dumnezeu Tatăl. Pentru că nici firea [umană] nu arată [acest lucru]: ca un om să aibă mai mulți tați.

Dacă evreul îți cere ca să nu crezi în Hristos, Fiul lui Dumnezeu, atunci împotrivește-te lui, conform mărimii cunoașterii pe care o ai despre Scripturi. Și, cu siguranță, că are să te evite [pe viitor], dacă te vede pregătit.

Dacă cel care este eretic, sub numele de creștin, îți predă ție pe Hristos ca pe o creatură [10] sau te convinge pe tine ca să Îl înstrăinezi pe Duhul Sfânt de slava Tatălui și a Fiului [11], atunci să îți fie ție ca un păgân și ca un vameș; căci te conduce pe tine spre indolatrie, vrând să te convingă să slujești creaturii.

---

[7] *Nefiind vorba aici despre noutățile zilei, despre știri ci despre noutățile sau de invențiile în materie de credință, adică despre erezii.*

[8] *Din nou, nu e vorba despre știința exactă, experimentală ci despre experiența religioasă eretică, în baza căreia mulți vorbeau, împotrivindu-se astfel dreptei credințe a Bisericii.*

[9] *În sensul de mulți zei.*

[10] *Ceea ce făcea arianismul. A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Arianism.*

[11] *Erezia pnevmatomahă. A se vedea:*

Și astfel, [pentru] problemele întortocheate [quaestionibus tortuosis] în care ești implicat în timpul luptei/a polemicii, întoarce-te la zidul credinței tale [murum fidei tuae], și spune asemenea apostolului: „Eu sunt curățit, eu am fost sfințit, eu am fost îndreptat întru numele Domnului nostru Iisus Hristos și întru Duhul Dumnezeului meu” [I Cor. 6, 11] [12]. Și astfel nu voi mărturisi decât această mărturisire a Treimii [Trinitatis professione], pentru ca să nu îmi pierd mântuirea și nici să nu aduc vreo vătămare/pagubă credinței.

10. [Iar] după mărturisirea Fericitei Treimi, continui prin a mărturisi că crezi în Sfânta Biserică universală. Căci care alta e Biserica, decât comuniunea tuturor Sfinților [Sanctorum omnium congregatio]? Pentru că de la începutul lumii [ab exordio saeculi], atât patriarhii, cât și Avraam, Isaac și Iacov, cât și profeții, cât și apostolii, cât și martirii/mucenicii, cât și ceilalți drepți care au fost [qui fuerunt], care sunt [qui sunt], și care vor fi [qui erunt], sunt Biserica una [una Ecclesia sunt].

Și aceasta[13] are o singură credință [una fide] și o singură cale sfințitoare/îndumnezeitoare [conversatione sanctificati], o singură pecetluire a Duhului [uno Spiritu signati], [pentru că] au fost desăvârșiți într-un Trup [unum Corpus]: „Trup al cărui cap este Hristos” [Colos. 1, 18], după cum și este [de fapt] și s-a scris [și în Scriptură]. Și spun încă și mai mult. Căci Îngerii, și Puterile și Stăpâniile cerești au fost unite în această Biserică una [in hac una confoederantur Ecclesia] [14].

[Căci] apostolul ne învață, că în Hristos s-au reîmpăcat [reconciliata sint] toate, nu numai cele care sunt pe pământ ci, cu adevărat, și cele care sunt în cer [Colos. 1, 10].

Astfel, în această Biserică una să crezi și în comuniunea, care va fi neîntreruptă, a Sfinților. Și cunoaște că această Biserica una este cea universală, care s-a ridicat în toate părțile pământului și de a cărei comuniune trebuie să ținem cu tărie. Căci sunt și unele false biserici [pseudo-ecclesiae] și tu nu trebuie să ai nimic în comun cu ele. Și ca să fii lămurit [în ceea ce le privește, acestea sunt bisericile] maniheilor [15], ale catafrigienilor [16], ale marcioniților [17] La care se adaugă și alți eretici, cât și

---

http://en.wikipedia.org/wiki/Macedonians_%28religious_group%29.

[12] *Și aici, Sfântul Niceta a transformat vorbirea la plural a apostolului în una la singular, fără să considere că acest lucru e o problemă.*

[13] *Biserica una, Biserica lui Hristos, Biserica dintru început.*

[14] *Și Puterile cerești, cu alte cuvinte, fac parte din Biserica lui Dumnezeu.*

[15] *De la numele lui Mani: http://en.wikipedia.org/wiki/Mani_%28prophet%29.*

[16] *Adepții lui Montanus: http://en.wikipedia.org/wiki/Montanism.*

schismaticii. Și aceștia deja au părăsit această Biserică, care este sfântă, pentru că au fost amăgiți de învățături demonice [daemoniacis doctrinis]. [Și ei, acum], cred altfel, se conduc altfel decât ne-a poruncit Hristos Domnul, decât ne-au transmis/predanisit apostolii.

Crede însă [și] în iertarea păcatelor [remissionem peccatorum]. Pentru că acesta este harul. Iar cei care cred și Îl mărturisesc [drept] Dumnezeu pe Hristos, urmează [să primească], prin Botez, iertarea tuturor păcatelor lor.

Lucru [18] care este numit și re-naștere/naștere din nou [regeneratio]. Și care, mai mult decât atât, [Botezul] îi redă omului nevinovăția și curăția, ca și cum ar fi născut [acum] din pântecele mamei sale.
La fel, crede și în învierea trupului tău și în viața veșnică. Și iarăși, dacă acest lucru nu îl credem, Îl respingem pe Dumnezeu în Care credem. Pentru că cel care crede toate [cele ale credinței ortodoxe], crede ca și noi, care credem în înviere [a morților].

Căci dacă numai în această viață credem în Hristos, cu adevărat, după cum a spus apostolul, suntem mai de plâns [miserabiliores] decât toți oamenii [I Cor. 15, 19]. Pentru că, de când Hristos a luat acest trup omenesc, ne-a dat comuniunea vieții veșnice prin firea noastră [asumată în persoana Sa].

11. Căci mulți dintre eretici, care au deformat/strâmbat credința în înviere, proclamă numai mântuirea sufletului, dar neagă învierea trupului.

Dar tu, cel care crezi în Hristos, mărturisește învierea trupului tău. „Căci pentru aceasta Hristos a și murit, și a înviat, pentru ca să stăpânească și peste vii și peste morți” [Rom. 14, 9].

Căci, cel sănătos la minte [sane] nu crede această [învățătură ca fiind] fără rost [supervacue]. Și astfel, [în această problemă], avem martori credibili/nimeriți. Și îl iau [drept martor] pe profetul Isaia, care spune în mod lămurit: „Morții Tăi se vor ridica și vor învia cei care sunt în morminte și se vor trezi cei care sunt în pământ” [Is. 26, 19].

---

[17] *Adepții lui Marcion din Sinope:http://en.wikipedia.org/wiki/Marcion_of_Sinope.*
[18] *Se referă la Botez.*

[Dar] Îl iau și pe Însuși Domnul profeților [drept martor], pentru că a făgăduit în Evanghelie: „Eu sunt învierea [resurrectio] și viața [vita]; cel care crede în Mine, deși va muri, va fi viu” [In. 11, 25].

Iar în alt loc: „Adevărat vă spun vouă, vine ceasul în care morții, care sunt în morminte, vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu; și vor învia, cei care au făcut cele bune, întru învierea vieții iar cei care au făcut cele rele, întru învierea osândei [In. 5, 28-29].

Dar îl ai și pe apostolul Pavel, care mărturisește: „[Căci] trebuie ca acest [trup] stricăcios [corruptum] să se îmbrace în nestricăciune [incorruptelam] și acest [trup] muritor [mortale] să se îmbrace în nemurire [immortalitatem]”[I Cor. 15, 53].

[Și] vei cunoaște că îndoită/dublă este firea noastră, adică [e formată] din trup și suflet. Iar trupul este muritor, [pe când] sufletul, cu adevărat, este nemuritor. Iar când omul pleacă din această viață, nu moare sufletul, ci el se reîntoarce [la Dumnezeu, Cel care l-a dat omului] și numai trupul moare. Și trupul putrezește în pământ, [pe când] sufletul, după agoniseala/câștigul său, pe care și l-a pregătit, merge în loc luminat [in loco lucis] sau în loc întunecat [in loco caliginis]. Și în ziua venirii Domnului din ceruri, când va veni cu Sfinții Săi Îngeri, îi va învia pe toți, și sufletele se vor reîntoarce în trupuri și se vor despărți, după dreptate, cei buni de cei răi [Mt. 25, 32]. În acel moment, drepții vor străluci ca soarele în Împărăția Tatălui lor, [pe când] cei nedrepți, cu adevărat, [vor fi] în întunericul Iadului, unde va fi plângerea ochilor [fletus oculorum] și scrâșnirea dinților [stridor dentium], după cum spune Scriptura.

12. Și că față de învierea trupului nu trebuie să avem vreo îndoială, [putem] să luăm un exemplu din lucrurile omenești, după cum ne învață apostolul [I Cor. 15, 36-38]. [Căci] iată bobul de grâu [granum tritici], [care e] mort, uscat, a fost semănat în pământ. Și roua cerului l-a udat, l-a făcut să putrezească, pentru ca apoi să îl facă să încolțească și să iasă [plantă din pământ]. [De aceea] crede, că așa cum bobul de grâu se trezește [la o nouă viață] la fel este și cu omul. Pentru că, ceea ce omul seamănă în pământ e în stare să încolțească, căci acest lucru e posibil și se face.

Iar după exemplul grăuntelui udat, tot la fel trupul va fi înviat de roua Duhului, după cum a spus Isaia despre Hristos. Adică roua, despre care a spus [el], care este și a ta, și care este sănătatea lor [, a celor înviați] [Is. 26, 19]. Adevărata sănătate, care învie trupurile Sfinților, fapt pentru care acum ei mor fără frică. Și vor trăi cu Hristos în cer, pentru că au trăit după poruncile lui Hristos și [au făcut] cele drepte

în această lume. Și acea [viața pe care o vor moșteni Sfinții] este veșnică și este viața fericită a acelora în care tu crezi.

Și aceasta [19] este fructul credinței depline și a căii celei bune. Aceasta e nădejdea, pentru care ne-am născut, am crezut și ne re-naștem [prin Botez]. Iar pentru aceasta și profeții, și apostolii, și martirii/mucenicii au fost munciți [de prigonitorii lor], însă nu au putut ca să îi desfacă de ea, fapt pentru care au primit moartea cu bucurie.

Iar pe această viață [veșnică fericită, dumnezeiască], nici păgânii nu o vor avea și nici iudeii cei necredincioși nu o vor moșteni. După cum nici păcătoșii și hulitorii nu slujesc ca niște creștini, căci aceea e numai a celor credincioși și a fost pregătită celor care trăiesc în curăție.

13. Și ajungând până aici, prea iubiților, [vă îndemn] să stați/să rămâneți în acestea pe care le-ați învățat și care vi s-au predanisit vouă. Păstrați întotdeauna legământul [pactum], pe care l-ați făcut Domnului prin acesta, adică prin acest symbol [symbolum]/mărturisire de credință, pe care îl mărturisiți înaintea Îngerilor și a oamenilor.

Căci sunt puține cuvintele [Crezului ortodox], dar conține toate tainele. Fiindcă toate Scripturile sunt adunate pe scurt/concentrate în acesta, aidoma unei pietre prețioase în compoziția unei coroane. Fiindcă mulți credincioși nu cunosc literele, pe când alții le știu, dar ocupațiile lor sociale nu le dau posibilitatea să citească Scripturile. [Dar în acesta, în Crez], au suficient cât să știe să se mântuiască.

14. De aceea, prea iubiților, fie că stați, fie că lucrați, fie că dormiți, fie că privegheați, aceste [învățături] mântuitoare să le mărturisiți cu bucurie în inimile voastre. Să fie sufletul [vostru] întotdeauna în cer, credința în înviere, dorul în făgăduință [20]. Crucea lui Hristos și prea slăvita Sa Pătimire să le preferați în credința [voastră]. Și astfel vrăjmașului minții tale [21], adică celui care îți provoacă frică, lăcomie, mânie, să îi răspunzi și să îi zici așa celui care te amenință: „Cel care ai căzut și te-ai lepădat, dimpreună cu cei care lucrează cu tine și cu îngerii tăi, [să știți] că cei care au crezut în Dumnezeu [Tatăl] și în Hristosul Lui și au fost pecetluiți cu Duhul Lui sunt vii și au învățat să nu se mai teamă de moarte”.

---

[19] *Viața veșnică fericită.*
[20] *Dorul la făgăduințele Domnului pentru noi.*
[21] *satanei.*

Astfel, veți fi ținuți de mâna lui Dumnezeu, iar Duhul Sfânt al lui Hristos vă va păzi intrarea voastră în această [zi] de acum și în toate căile acestei lumi. Fapt pentru care considerați, așa cum s-a spus, că suntem mereu împreună cu Hristos: Fraților, fie de priveghem, fie de dormim, ai Domnului suntem/întru El trăim! [Și] a Lui este slava în vecii vecilor. Amin!

(Extras din cartea: Traduceri patristice vol. 3 - Teologie pentru azi, București 2011 - Traduceri și comentarii de: Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș și Dr. Gianina Maria-Cristina Picioruș)

Sfântul Nicetas de Remesiana (Nichita Remesianul)
(338-417)

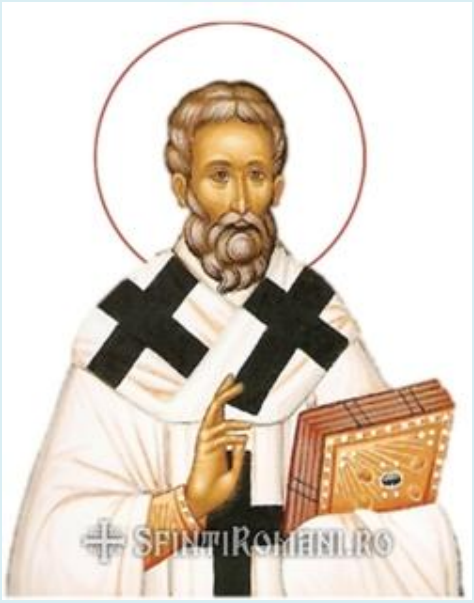

Sfântul Niceta de Remesiana - episcopul Daciilor - s-a născut în localitatea Remesiana (azi Bela Palanca, aproape de Niş-Serbia) pe la anul 338. Este amintit episcop al Eparhiei Remesiana într-o scrisoare din anul 370. Şi-a desfăşurat activitatea catehetică misionară şi teologică în spaţiul daco-romanilor din Bulgaria şi Serbia de azi, dar şi în mijlocul daco-romanilor din nordul Dunării (Dacia Traiană - România de azi) şi a besilor (ramură dacă), incorporaţi toţi în dieceza Iliricului, supusă canonic, între anii 366-535, Vicariatului apostolic al Tesalonicului, acesta fiind supus direct Papei.

Mai târziu, între 535-540, aceiaşi daco-romani erau supuşi Arhiepiscopiei Prima Iustiniana, subordonată direct Papei. Exista apoi o veche şi bogată datină în virtutea căreia episcopii din sudul Dunării aveau misionarii lor la populaţia daco-română în nordul Dunării şi sigur Sfântul Niceta a îmbogăţit această tradiţie activă apostolică (N. Vornicescu, Primele scrieri patristice în literatura noastră, Craiova, 1984, p. 82 şi Ioan G. Coman, Izvoarele ortodoxiei româneşti în creştinismul daco-roman, în Ortodoxia XXXII, 1981, p. 340). De altfel, în urma celor două vizite din 398 şi 402 făcute de Sfântul Niceta la Roma, căreia îi este subordonat canonic, şi Sfântului Paulin de Nola (lângă Neapoli), prietenul său, pentru a venera cu aceste prilejuri şi mormântul Sfântului Felix, Sfântul Paulin a scris, în cinstea lui, două poeme, dintre care în Carmen XVII scrie:

Sfântul Paulin din Nola

II. ... Te patrem dicit plaga totae Borrae
Ad tuos fatus Scytha mitigatur
Et sui discors fera te magistro-pectora ponit...

III. Et Gaete currunt et uterque Dacus, qui colit terrae medio vel ille divitis multo bove pileatus/accola ripae...

IV. Nam simul terris animisque duri et sua Bessi nive duriores
Nunc oves facti duce te gregantur..... pacis in aulam...

VIII. Orbis muta regionis per te Barbari discunt resonare Christum Corde Romano..."

(N. Vornicescu, op. cit. p. 83 şi Al. Tăutu, Sf. Nichita Remesianul, apostolul Românilor. Teză de doctorat, Roma 1921 p. 13).

Traducere:

II. Pe tine, părinte te numeşte toată regiunea Nordului;

III. La vorba ta Sciţia se îmblânzeşte şi confuz, la învăţătura ta îşi leapădă firea sălbatică... şi Geţii aleargă şi, amândoi Dacii.

IV. Cel ce locuieşte în ţara mijlocie (sau cel ce bogat în cirezi de vite), îmblănit locuieşte la ţărm.

VIII. Prin tine toţi barbarii din acele regiuni tăcute, învaţă să laude pe Hristos cu inimi romane şi să trăiască în curăţie şi plăcută pace...

Din strofele citate aflăm că Sfântul Niceta a predicat pe Hristos în limba latină strămoşilor noştri geţi şi daci, besi şi sciri (hunilor), când Sfântul Paulin îşi scria poema sa. Faptul că Sfântul Niceta a predicat strămoşilor noştri daco-romani de pe ambele maluri ale Dunării latineşti ne arată că nici după împărţirea imperiului, în anul 395, Bisericile dacice n-au încetat să întreţină legături spirituale cu Biserica Romei, iar vizitele Sfântul Nichita la Roma erau făcute la capii bisericii lui pentru a-i informa asupra stării vieţii bisericeşti în teritoriul păstorit de el.

După Vasile Pârvan, jurisdicţia Sfântului Niceta s-ar fi întins asupra întregului teritoriu de astăzi al Bulgariei, Dobrogei şi asupra unor părţi nedeterminate ale Munteniei şi Olteniei (Vasile Pârvan, Contribuţii epigrafice la istoria creştinismului daco-roman, Bucureşti, 1911), lucru susţinut şi de istoricii C. C. Giurescu şi Radu Vulpe, însă neîmpărtăşit total de D. M. Pipidi în Niceta de Remesiana şi originile creştinismului daco-roman din lucrarea sa Contribuţii la istoria veche a României, Bucureşti, 1967, p. 497.

În ciuda acestor îndoieli, izvoarele literare şi urmele arheologice descoperite pe teritoriul României (cele cca. 3000 de inscripţii latine şi câteva greceşti între ele, cele de la Biertan, Micia, Cluj-Napoca, Apulum, Potaissa, Porolissum, cimitirul roman de la Bratei-Sibiu ş. a. din sec. IV-VIII), confirmă prezenţa activă a vieţii creştine latine în rândul strămoşilor noştri şi pe timpul Sfântului Niceta (N. Bănescu, Bizanţul şi romanitatea la Dunărea de Jos, Bucureşti, 1938). Dunărea n-a fost un hotar între noi şi restul Imperiului Roman, după cum n-a fost mai târziu între unguri, deşi le tăie ţara pe la mijloc. Apoi, sub Constantin cel mare şi Iustinian ş. a., Dacia făcea parte din Imperiul Roman.

Ghenadie de Marsilia spune că Sfântul Niceta a predicat în limba latină, citând unele lucrări ale sale (Liber de viris illustribus, XCII, Leipzig, 1896).

Scrierile Sfântului Nichita au fost consemnate de Cassiodor şi Ghenadie de Marsilia şi atribuite, unele din ele, după temeinice cercetări, astfel:

1. Libelli instructionis (Cărticele de învăţături), 6 cărţi, sunt catehisme pentru pregătirea candidaţilor la botez, din care ni s-au păstrat doar în întregime cartea a III-a şi a V-a, expunând învăţătura creştină şi combătând greşelile trinitare şi cristologice arianiste şi apolinariste, explicând la sfârşit Simbolul Credinţei, ţinând seama şi de Catehezele Sfântului Chiril al Ierusalimului.
2. De vigillis servorum Dei (Despre privegherea robilor lui Dumnezeu) în 9 capitole, care explică desfăşurarea slujbelor şi rugăciunile introduse noaptea în Biserică (sâmbăta spre duminecă), de unde noi, românii, am moştenit privegherea

prin Sfinte Slujbe, priveghiul la morţi, privegherea sau lumânarea la capul mortului şi pasărea ce priveghează noaptea cu minunatele ei triluri.

3. De Psalmodie bono (Despre foloasele cântării în Psalmi), adică participarea tuturor credincioşilor la Sfinte Slujbe prin cântarea comună ce aduce linişte şi pace în suflete.

4. De diversis appellationibus (Despre diversele numiri ale lui Iisus), o predică simplă în care a explicat aceste numiri: Cuvânt, Înţelepciune, Lumină, Putere, Ingeri, Om, Miel, Preot, Cale, Adevăr, Viaţă, Pace, Judecător, Uşă, Piatră etc., 24 de numiri tâlcuite dogmatic şi moral.

5. Te Deum laudamus (Pe Tine Dumnezeule, Te lăudăm), atribuită, după studii temeinice făcute de Burns şi Dom Morin, Sfântului Niceta şi nu Sfântului Ambrozie ori Sfântului Augustin, cum susţineau până acum alţii. Este un imn scris în proză ritmică şi cântat în bisericile Apusului de catolici, dar şi de protestanţii lui Luther şi, de asemenea, şi de ortodocşii Răsăritului (ortodocşii şi maroniţii). A fost tradus în slavoneşte de Mitropolitul Moldovei, Dosoftei, la sfârşitul Psaltirii în versuri, Uniev, 1673; din latineşte, la noi, de arhimandritul Ghenadie Enăceanu în B.O.R. VIII, 1884 şi apoi Carte de Te Deum, Bucureşti, 1973, folosindu-se, în locul Doxologiei Mari la Anul Nou, după Sf. Liturghie şi la alte solemnităţi (N. Vornicescu, op. cit. p. 99).

6. De lapsu virginis consacrata (Despre căderea fecioarei consacrate)

Tot Sfântul Niceta a redactat ritul daco-latin pe baza schemei fundamentale liturgice antice, tradiţional apostolice, pe care a suprapus elementele locale. Acest rit al său n-a fost nici greco-bizantin, nici roman-latin, ci un rit propriu al Diecezei Iliricului şi Dacilor (Al. Tăutu, op. cit p. 125). În ritul Sfântului Niceta se găsesc elemente comune Liturghiei orientale: diaconul recită ecteniile ca la orientali, îi face atenţi pe credincioşi, se cântă la Sfânta Liturghie: Unul Sfânt, Unul Domn Iisus Hristos, întru mărirea lui Dumnezeu-Tatăl, Amin. Iar în Credeu are ca adaos articolul: Sanctam Ecclesiam Catholicam şi Comuniunea Sfinţilor.

Ritul Sfântului Niceta a fost părăsit cel târziu în sec. IX-X, sub presiunea apostolilor slavilor Ciril şi Metodiu, şi mai ales a ucenicilor acestora reveniţi în Bulgaria sub ţarul Boris. (852-888), când noi, românii, depindeam de Ohrida şi l-am introdus şi noi în biserică ritul bizantino-slav.

Deşi Sfântul Nichita a intrat în literatura populară românească, să nu-l confundăm cu Nichita Gotul din Sinaxarele bizantine la 15 septembrie, cum a făcut Iosif Fechete, iezuit, G. Şincai, P. Maior, A. Şaguna, Ion Lupaş ş.a. (Burns, A.E., Niceta of Remesiana. His life and Works, Cambridge, 1905).

Din operele Sfântului Niceta de Remesiana

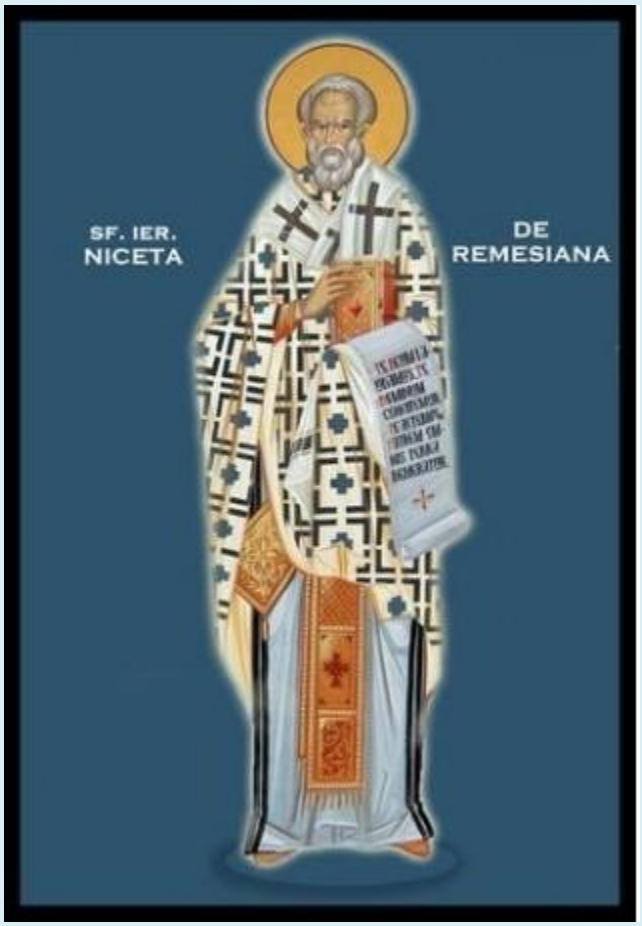

Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș

Sfântul Niceta de Remesiana, Opere, trad. din lb. latină, introd. și note de Lect. Dr. Ovidiu Pop, text latin-român, Ed. Sofia, București, 2009, 243 p.

Din operele Sfântului Niceta de Remesiana [1]

Scaunul episcopal al Sfântului Niceta, Remesiana, e în Serbia de azi, la Bela Palanka, p. 7.

Și a trăit între 338-420 d. Hr., Ibidem.

Pentru trad. în română s-a folosit ediția: A.[ndrew] E.[wbank] Burn, Niceta of Remesiana, His Life and Works, Cambridge University Press, London, 1905.

1. Despre feluritele numiri potrivite Domnului nostru Iisus Hristos (p. 11-19)

Din multele Sale numiri scripturale cunoaștem „rânduiala puterii și [a] lucrării Sale”, p. 11/ Fiul „e numit Cuvântul, pentru că prin El a vorbit mereu Dumnezeu-Tatăl, atât Îngerilor, cât și oamenilor”, Ibidem.

E numit Miel pentru nevinovăția Sa fără egal, p. 13/ „Aleargă la Izvorul vieții [vitae Fontem], ca văpaia ta să fie stinsă și sufletul tău să dobândească veșnicia”, p. 18-19/ „ispitele cărnii”// „vitia carnis”, p. 18-19.

2. Cărticele de învățătură (p. 20-111)

Teologia îi ajută pe cei care s-au botezat să înțeleagă ce daruri dumnezeiești au primit și cum să le păzească, p. 21/ căci cel păcătos, prin Botez, „este preschimbat [reformatur] după asemănarea lui Dumnezeu [ad similitudinem Dei]”, p. 20-21/ Catehumenul este „ca un oaspete [quasi hospes] și vecin al credincioșilor [et vicinus fidelium]”, p. 22-23/

*

Catehumenul „ascultă de afară Tainele [din afara Bisericii, ca unul care nu e încă botezat n.n.] și nu pricepe”, p. 23/ exorcizările Botezului se fac „pentru dobândirea slavei” dumnezeiești celui care vrea să se boteze, Ibidem/ „prin exorcizări [exorcismos] sunt curățiți ca prin foc”, Ibidem/

*

„nici un păcat nu se face fără lucrarea diavolului [omne peccatum sine daemonis operatione non fit”, p. 23/ Despre Crez, Tatăl nostru și semnul Crucii [signaculum Crucis], p. 22-25/ Semnul Crucii este întărire împotriva diavolului [contra diabolum], p. 25/ Simbolul de credință amintește credința pe scurt și este o sfântă mărturisire a ei, p. 25/

*

Catehumeni, aspiranți, botezați, p. 25/ catehumen = ascultător, Ibidem/ cei botezați de Sfântul Ioan Botezătorul aveau starea de catehumeni, Ibidem/ despre exorcizarea baptismală, p. 27/ prin Sfântul Botez omul intră în Împărăția Domnului Său, Ibidem/ aspiranții la Botez erau învățați Crezul și Sfintele Taine ale Bisericii, p. 29/

*

Sfântul Niceta îi numește pe credincioși, adică pe cei botezați: oameni „renăscuți prin credință [renatis per fidem] și sfințiți [sanctificatis] după canonul Evan-gheliei în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh”, p. 28-29.

Din operele Sfântului Niceta de Remesiana [2]

Iscodirea și întrebările fără folos, p. 29/ despre ereticul Sabellius Patripasianul, care a afirmat că Sfânta Treime e o realitate goală, adică nu există cele trei persoane dumnezeiești și că Tatăl S-a întrupat și a pătimit pe Cruce, p. 31/ ereticul Photinus L-a considerat pe Hristos doar om, p. 31-33/ dar și despre ereticul Arie, care a negat Sfânta Treime, p. 33/ despre Sinodul I Ecumenic în p. 34-35: deoființimea Fiului cu Tatăl/

*

Domnul a simțit foamea pentru că trupul Lui era adevărat, p. 41/ Însă a înmulțit pâinile și peștii ca un Dumnezeu, Ibidem/ Mt. 26, 38 și întristarea Domnului: „nu se temea de moarte dumnezeirea [lui Hristos], ci, prin întristarea sufletului [Său], arată simțirea omenească” pe care o are, p. 43/ Referitor la In. 10, 18: „dacă are puterea de a-Și da sufletul prin pătimire și de a-l recăpăta prin înviere, încetează bănuiala slăbiciunii în Hristos, atunci când se arată deslușit măreția unei astfel de puteri”, p. 43/

*

Cum se face teologie: „toate trebuie înțelese cu credință; toate trebuie cercetate cu cinstire”, p. 43/ divino-umanitatea lui Hristos, Ibidem/ „una este voința Tatălui și a Fiului [și a Sfântului Duh n.n.], una împreună lucrarea și iarăși unul harul, aceeași cârmuirea”, p. 45/

*

„una cârmuire a Tatălui, a Fiului și a Sfântului Duh”, p. 47/ despre persoana Sfântului Duh începând cu p. 47/ macedonenii sau pnevmatomahii, p. 49/ „întrebări întortocheate”// „tortuosis interrogationibus”, p. 48-49/ „întrebarea răuvoitoare” // „mala interrogatio”, p. 48-49/

*

„răzvrătiți împotriva Sfântului Duh”, p. 49/ „Hristos n-a spus nici că a fost născut, nici că a fost făcut Duhul Sfânt, ci numai că purcede de la Tatăl”, p. 51/ „Sfântul Duh Mângâietor purcede de la Tatăl, dar nu este Fiu, nici Fiul Fiului, ceea ce caută

nechibzuiții să dovedească, ci Duhul adevărului, despre a Cărui purcedere nu e îngăduit nimănui să știe ce fel ori câtă este”, p. 57/

*

„dorim să arătăm că Duhul Sfânt a lucrat și lucrează mereu împreună cu Tatăl și cu Fiul, nu numai în Botez, ci și în toate celelalte”, p. 61, Taine și slujbe ale Bisericii/ „în Botez se dobândește veșnicia”, Ibidem/

Din operele Sfântului Niceta de Remesiana [3]

„nici Facerea dintru început nu a fost fără Duhul”, p. 63/ „Treimea dă viață”, p. 65/ „Preștiința tuturor lucrurilor se află în Dumnezeu, [iar El] este cunoscător și al celor ascunse”, Ibidem, ale inimilor noastre/ întreaga Treime ne mustră, p. 69/

*

Despre Antihrist, p. 71/ Paracletul, p. 73/ Anania și Safira, p. 75/ „hulirea Duhului Sfânt și păcătuirea față de Dumnezeu reprezintă aceeași vină de ispășit”, p. 77/ Sfântul Duh în Scriptură, Ibidem/

*

„Mă voi închina așadar Tatălui, mă voi închina Fiului, mă voi închina Sfântului Duh, cu una și aceeași cinstire”, p. 79.

În textul latin e vorba de adorare (adorabo)…Însă traducătorul român a vrut să sublinieze adorarea în acțiune…care e închinarea ca gest total al persoanei noastre.

*

„atunci când ne închinăm [tot despre adorare e vorba în textul original n.n.] Tatălui, avem credința că ne închinăm deopotrivă și Fiului și Sfântului Duh”, p. 81/ „omul lui Dumnezeu” a fost un titlu primit de Moise, Ilie, Pavel, p. 83/ creștinul trebuie să fim om duhovnicesc, Ibidem/ nu trebuie să presupunem în Treime o creație, Ibidem/

*

Cartea a 4-a din Cărticele de învățătură…s-a pierdut în întregime, p. 85/ În cartea a 5-a se discută Crezul, începând de la p. a 85-a a ed. de față/ Omnipotentem// Atotputernic // Atottiitor, p. 86-87/ „Tatăl Fiului, căci nimeni nu e tată fără fiu”, p. 87/

*

Fiul, „rămânând Dumnezeu, S-a făcut om, ca să poată fi oamenilor spre vedere și învățătură și mântuire; căci altfel dumnezeirea nu putea fi înțeleasă de către oameni decât prin luarea unui trup văzut”, p. 89/ „dacă întruparea [Fiului] este neadevărată, neadevărată va fi și mântuirea pentru oameni”, făcută în persoana Sa divino-umană, p. 91/ mărturii evanghelice despre divino-umanitatea Sa, Ibidem/

*

„unii eretici, amăgiți de înșelăciuni diavolești (daemoniacis fraudibus), trâncănesc despre tot felul de hristoși”, p. 92-93/ Duhul Sfânt, „Care a purces de la Tatăl” (Qui de Patre procedit”, p. 94-95/ „regula credinței” // „regulam fidei”, p. 96-97/

*

„Dacă iudeul te îndeamnă să crezi că Hristos nu este Fiul lui Dumnezeu, să-ți fie ție ca un vrăjmaș de înfruntat, ori de ocolit, dacă-ți lipsește priceperea” să îl combați din punct de vedere teologic iar „dacă vreun eretic, în chip de creștin, ți-ar arăta pe Hristos ca pe o făptură sau ar vrea să te convingă că Duhul Sfânt este străin de slava Tatălui și a Fiului, să fie pentru tine ca un păgân și vameș”, p. 97.

*

„Fericita Treime” // „Beatae Trinitatis”, p. 98-99/ „Sfânta Biserică Universală” // „Sanctam Ecclesiam Catholicam”, Ibidem/ Biserica este „soborul/ adunarea (congregatio) tuturor Sfinților”, Ibidem/ Din Biserică fac parte toți Sfinții pământului cât și Puterile cerești, cf. Colos. 1, 20, p. 99/

*

Și după ce vorbește despre Biserica una și universală, care îi cuprinde pe toți Sfinții pământului, Sfântul Niceta se referă apoi la „aliae pseudo-ecclesiae” [alte pseudo-biserici], p. 98, ale timpului său și anume: biserica maniheică, catafrigiană și marcionită…dar și la alți „haereticorum” și „schismaticorum”, p. 98, care nu aveau de-a face cu Biserica.

*

Și pe acele pseudo-bisericile amintite și pe cele schismatice, autorul nostru le declară fără comuniune cu Biserica, pentru că „acestea nu mai sunt Biserici sfinte de vreme ce, [fiind] stăpânite de învățături diavolești, cred altfel, făptuiesc altfel de cum a poruncit Domnul Hristos, altfel de cum au lăsat Apostolii”, p. 99-101.

*

În Sfântul Botez se primește iertarea tuturor păcatelor anterioare, p. 101/ Prin Botez omul se renaște, pentru că „omul se face mai nevinovat [plus innocens] și

mai curat [purus] decât se naște din pântecele mamei lui”, p. 100-101/ motivul pentru care Domnul S-a întrupat: „pentru aceasta a luat trup omenesc Hristos, ca să acorde ființei noastre muritoare împărtășirea din viața veșnică [vitae perpetuae]”, Ibidem.

*

„Sunt însă mulți eretici care strică credința în înviere, pretinzând doar mântuirea sufletului, negând învierea trupului”, p. 101/ „Să știți că noi suntem din două firi, adică din trup și suflet. Iar trupul este muritor, pe când sufletul nemuritor. Când omul părăsește această viață, nu sufletul moare, ci numai trupul, părăsit de suflet; și, în vreme ce trupul putrezește în mormânt, sufletul se păstrează [trăiește, e viu n.n.], fie în loc de lumină, fie în loc de tristețe, după purtarea sa [din timpul vieții n.n.], astfel încât, în ziua venirii Domnului din cer, când va veni cu Îngerii Lui sfinți, înviind pe toți [oamenii], vor fi chemate și sufletele în trupuri și se va face și osebirea dreaptă [dreaptă separare n.n.] a celor buni și a celor răi”, p. 103/

*

Rai și Iad, p. 103/ „trupurile înviate ale Sfinților nu mai știu de durere, nu se mai tem de moarte”, p. 105/ viața veșnică e doar a celor Sfinți și de ea nu vor avea parte „nici păgânul, nici iudeul necredincios, dar nici creștinul robit relelor și nelegiuirilor, căci [ea] s-a pregătit numai celor credincioși și trăitori în curăție”, p. 105/

Din operele Sfântului Niceta de Remesiana [4]

Crezul ortodox, deși scurt ca întindere, cuprinde „toate tainele” credinței, p. 105/ Și adevărurile credinței ortodoxe au fost adunate în Crez „din toate Scripturile…așezate ca pietrele prețioase într-o singură coroană, pentru ca, deoarece mulți credincioși nu cunosc literele ori cei care le știu nu pot citi Scripturile din pricina preocupărilor [lor] zilnice, să aibă, ținându-le minte, destulă cunoaștere mântuitoare pentru ei înșiși”, Ibidem/

*

carissimi // prea iubiților, p. 106-107/ Crezul = „salutaris confessio” // „mărturisire mântuitoare”, Ibidem/ se repetă textul despre constituția psiho-somatică a omului (frag. VII), p. 107, pe care l-am citat în partea a 3-a/

*

lepădarea de diavol baptismală și despre păcate, p. 109/ despre părul ondulat cu fierul al bărbaților…și bijuteriile imense ale femeilor, Ibidem…adică luxul

exagerat și manierismul care nu aveau ce căuta la propriul lor Botez. Lucruri trase la indigou până azi la Botez, Cununie și Înmormântare/s-a pierdut și cartea a 6-a, cf. p. 111.

3. Sermones// Cuvântări// Predici (p. 112-157)

Prima sa predică editată aici e despre priveghere. Titlul original: De vigiliis servorum Dei // Despre privegherile robilor lui Dumnezeu, p. 112-133.

În prima frază își numește auditoriul: „fratres”// „fraților”, p. 112-113. „sanctis vigiliis”// „sfintele privegheri”, Ibidem.

*

„noaptea e întunericul trupului”, p. 113/ Privegherile cele sfinte ale ortodocșilor sunt „atât de rodnice în lucrarea duhovnicească, bogate în rugăciuni, imne și citiri”, p. 115/ „oameni străini de credința noastră”, Ibidem/ „dacă sunt de-ai noștri cei pe care îi supără lucrarea mântuitoare a sfintelor privegheri, fie sunt leneși ori somnoroși, fie bătrâni ori neputincioși, ca să nu las a se înțelege despre ei ceva mult mai rău”, Ibidem.

*

„privegheri mai trudnice” pentru cei tineri, ca să îi scape de ispitele specifice vârstei lor, p. 117/ „nu critica ceea ce [tu] însuți nu poți face”, Ibidem/ să nu îi pizmuim pe cei care „aleargă bine” pe calea credinței, Ibidem/ privegherile de sâmbătă și duminică, Ibidem/ „murdăriți de treburile lumești”, Ibidem/ „să nu se rușineze nimeni în buna pornire a sfințeniei, căci cei răi nu se rușinează [deloc] stăruind în fapta rea”, Ibidem.

*

păcatul de a te îndoi de fapta bună, p. 119/ privegherile ne păstrează „vistieria” inimii și prin asta ne păstrăm „în sfințenie”, Ibidem/ indispoziția sufletească resimțită vizavi de păcatele de care vrei să te curățești, Ibidem/ paragraful al 4-lea al predicii începe din nou cu carissimi/ preaiubiților…adică cu adresarea directă față de publicul credincios din Biserică, Ibidem.

*

Osteneala e acceptată de noi mai ușor/ cu bucurie dacă îi știm folosul, sensul, împlinirea, p. 119/ Pentru vechimea privegherilor, Sfântul Niceta citează Is. 26, 9 cf. LXX, Ps. 87, 2; 118, 55; 133, 2; 118, 62; 131, 3-5; 74, 3; 91, 2-3 cf. p. 119-121, 121-123/ dăruirea iubirii față de Dumnezeu în priveghere, p. 121.

*

Despre păstorii de la Naşterea Domnului: „Păstorii aceia preasfinţi [sanctissimi], în timp ce vegheau noaptea asupra turmei lor, s-au învrednicit cei dintâi să audă şi pe Îngeri, şi că S-a născut Hristos pe pământ”, p. 122-123.

*

Despre privegherile Domnului şi ale Sfinţilor Săi Apostoli, p. 125-127/ „Priveghind se îndepărtează toată spaima, se naşte încrederea, slăbeşte stă-pânirea cărnii, patimile se topesc, iubirea se întăreşte, nesocotinţa dă înapoi, se apropie înţelepciunea, mintea se ascute, greşeala slăbeşte, capul relelor, diavolul, e rănit de sabia Duhului”, p. 129, adică de rugăciunea noastră atentă, plină de umilinţă şi de durere./

*

Privegherea ortodoxă este folos, câştig, desfătare, fericire…pentru Sfântul Nice-ta, p. 129/ „ziua ne tulbură nevoi felurite, preocupările abat mintea, grijile înmulţite spulberă simţirea. [Pe când] noaptea este liniştită, noaptea este tainică, se arată potrivită pentru rugăciuni, nimerită pentru cei ce veghează”, Ibidem/

*

Diavolul luptă împotriva postului şi a neprihănirii trupeşti şi sufleteşti, p. 131/ vegherea cu ochii dar şi cu inima, rugăciune cu gura dar şi cu mintea, Ibidem/ să nu venim la priveghere mâncaţi şi băuţi bine…pentru că astfel suntem neplăcuţi nouă înşine şi găsiţi nevrednici pentru a simţi harul lui Dumnezeu, Ibidem/ ne pregătim prin înfrânare pentru priveghere, Ibidem/

*

„pieptul celor ce veghează fie mai degrabă închis pentru diavol, [şi] deschis pentru Hristos, astfel încât pe Cel pe care-L grăim cu gura să-L avem în inimă”, p. 133.

Din operele Sfântului Niceta de Remesiana [5]

De psalmodiae bono//Despre folosul cântării, p. 132-157. Bineînţeles: al celei bisericeşti. Al cântării cu glasul în Biserică.

„taina imnelor”, p. 135; să îmbinăm cântarea lui Dumnezeu în inimă cu cântarea cu vocea, Ibidem; Sfântul Proroc Moise a început crearea de cântări duhov-niceşti, p. 139; neagă veridicitatea cărţii „Cercetarea lui Avraam” în aceeaşi p. 139.

Apoi Sfânta Debora, judecător al lui Israel, a slujit Domnului prin cântare, p. 139.

„nu numai bărbați mulți, ci și femei pătrunse de Duhul Sfânt au cântat tainele lui Dumnezeu”, p. 139, 141.

Sfântul Proroc David „s-a învrednicit a fi atât întâiul între cântăreți, cât și vistierie a cântărilor”, p. 141.

Alăuta Sfântului David prin care înfrâna duhul rău din Saul era o imagine a Crucii lui Hristos, „care se alcătuia tainic din lemnul și din coardele întinse”, p. 141.

Psalmii Scripturii sunt pentru credinciosul de orice vârstă, p. 141.

„Psalmul mângâie pe cel trist, pe fericit îl potolește, pe mânios îl îmblânzește, pe sărac îl înviorează, pe bogat îl mustră să se cerceteze. Pentru toți cei care-l primesc, psalmul se dovedește a fi leacul potrivit; dar nu-l lasă nici pe păcătos, căci îi aduce îndreptare în mod mântuitor prin lacrima pocăinței”, p. 141.

Psalmii sunt plini de profeții mesianice, p. 143.

Însuși Domnul a cântat imne, p. 149.

Plecând de la Apoc. 19, 6, Sfântul Niceta afirmă: „nimeni nu trebuie să se îndoiască că această slujire a sfintelor privegheri, dacă este făcută cu cuvenita credință și dăruire, e în comuniune cu Îngerii, despre care știm că, fără somn, fără abatere, laudă neîntrerupt pe Dumnezeu în ceruri și binecuvântează pe Mântuitorul”, p. 151.

Privegheri sfinte împreună cu Sfinții Îngeri, după cum de fapt se petrec lucrurile, în mod tainic, la toate slujbele pe care le facem în Biserică.

Și dacă cântăm cântare duhovnicească în Biserică, o facem împreună cu Prorocii, p. 151 și, implicit, cu toți Sfinții care I-au slujit și prin cântare lui Dumnezeu.

„sufletele noastre sporesc prin citirea repetată și prin intonarea imnelor”, p. 153.

Însă, „pentru a nu supăra pe Dumnezeu”, trebuie „să cântăm cu simțirea încordată și cu cugetul treaz”, Ibidem.

Iar cântarea bisericească nu trebuie să fie teatrală, spune Sfântul Niceta, ci ea trebuie să producă căință în cei păcătoși, Ibidem.

Să cântăm ca înaintea lui Dumnezeu și nu pentru a plăcea oamenilor, Ibidem.

Cântarea Bisericii trebuie să fie la unison, p. 153, 155, adică toți să cânte o dată…și nu fiecare cum vrea.

Amintește de Sfântul Ciprian al Cartaginei, p 155.

Slujirea diaconului, p. 157.

*

IV. Te Deum laudamus// Pe Tine, Dumnezeule… e între p. 158-161, apoi versiunea grecească p. 162-163. Era rostit duminică dimineață, p. 159.

„Tu nu Te-ai înfiorat de pântecele Fecioarei, ca să izbăvești omul”, p. 161.

Tu ai învins „ghimpele morții”, Ibidem. În latină: „mortis aculeo” = „boldul morții”.

Hristos Dumnezeu e Judecătorul nostru, Ibidem.

*

Prima scriere socotită „operă incertă” este Despre jertfa Mielului pascal, p. 164-180.

„Pătimirea lui Hristos este răscumpărarea creației”, p. 167.

Domnul a înviat duminica, p. 175.

Mielul pascal Îl închipuia pe Hristos, p. 177.

Mielul pascal era de parte bărbătească, fără beteșug și de un an, Ibidem.

Și el se junghia pe înserat…pentru că Domnul „a pătimit la apusul soarelui și la sfârșitul lumii”, p. 177.

Iar sângele cu care se ungea pragul casei…era închipuirea semnului Sfintei Cruci „cu care ne însemnăm pe frunte”, p. 179.

*

Despre Paști: p. 180-193.

Tradiția spune că Domnul a înviat pe 25 martie, în zi de duminică, p. 187. Și că Cina cea de Taină a fost pe 22 martie, Ibidem.

*

Către fecioara căzută: p. 194-229.

„văpaia minții”, p. 195; a căzut din feciorie, p. 197; amintește de Sfânta Tecla, p. 201; ploile de foc căzute în Sodoma și Gomora, p. 221.

*

Epistola din manuscrisul Corbeiense, p. 230-243. Ultimul text al cărții de față.

Despre Căsătorie în cartea Facerea, p. 231; „dragostea mea părintească față de fiecare dintre voi”, p. 233; „Dumnezeu este Judecătorul tuturor judecătorilor”, p. 237; despre pocăință și lacrimi, p. 239, 241; „puterea omului se află în mâna lui Dumnezeu”, p. 241.

Sursa:
https://www.teologiepentruazi.ro/tag/sfantul-ierarh-niceta-de-remesiana/

Iuliana Onofrei - Sfântul Niceta de Remesiana, apostolul daco-romanilor

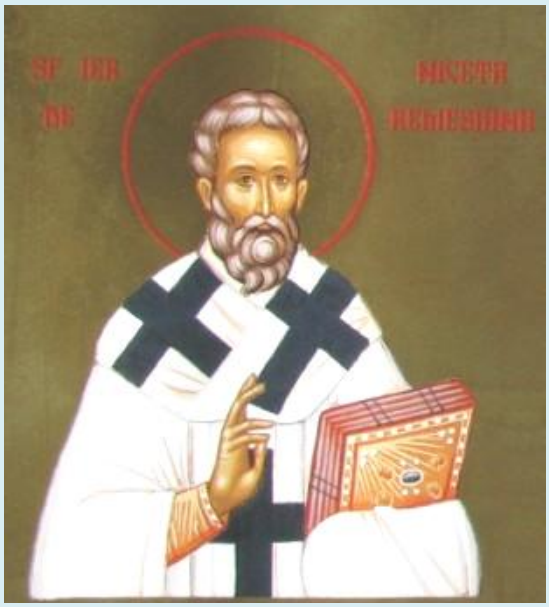

Sfântul Niceta s-a născut în Peninsula Balcanică, ajungând episcop de Remesiana, în Iugoslavia, şi păstorind între 367- 414. Numele de Niceta derivă din substantivul grecesc niketej (niketes), aşa cum „patriarcha“ derivă din patriaryhj (patriarches).

Manuscrisele l-au păstrat sub forma Nicaesus, Niceas, Nicetas, Nicetus şi Nicetius, fiind uneori confundat cu Nicetas de Aquileea sau cu Nicetas de Trier. Discuţiile în jurul numelui şi al operelor Sfântului Niceta, purtate în secolele al XVIII-lea şi al XIX-lea, au fost rezumate de învăţatul A. E. Burn, care a publicat, în anul 1905, un studiu cuprinzător, sub formă de Introducere la prima ediţie completă a operelor episcopului de Remesiana.

De viaţa Sfântului Niceta s-a ocupat pentru prima dată un preot iezuit din Cluj, Josef Fekete. Acesta, în 1750, cu prilejul acordării titlului de doctor unor tineri de la Universitatea Iezuiţilor din Cluj, publica o mică lucrare despre Sfântul Niceta, episcopul dacilor, pe care avea să-l socotească drept strămoş al ungurilor.

Adunând informaţii din mai multe surse, Josef Fekete tratează în 11 capitole scurte viaţa şi faptele Sfântului Niceta. Deosebeşte foarte corect între Sfântul Niceta al nostru şi între Nichita, „gotul şi martirul“ de pe vremea lui Atanaric, ceea ce n-au făcut-o mulţi dintre istoriografii de mai târziu.

Nu e acelaşi cu Sf. Niceta „gotul şi martirul“

Dintre istoriografi, cel dintâi, pe cât ştim, care a remarcat în mod deosebit persoana Sfântului Niceta al Remesianei a fost istoricul şi teologul Gheorghe Şincai. În „Cronica“ sa, la anul 397, se ocupa pe scurt, dar foarte judicios, de viaţa şi de personalitatea acestuia. Spre deosebire de alţi istoriografi, meritul lui Gheorghe Şincai constă în faptul că a ştiut a deosebi clar pe Sfântul Niceta Remesianul de Sfântul Niceta „gotul şi martirul“, cel care a pătimit între goţi.

Potrivit lui Gheorghe Şincai, Sfântul Niceta s-a născut în Remesiana - drept urmare, neaoş român - şi a fost un om foarte învăţat.

În lucrarea „Dacia“, istoricul Vasile Pârvan îl numeşte „apostolul carpato-danubienilor, care a fost cu începerea din anul 380“. Tot el îl menţionează şi în lucrarea „Contribuţii epigrafice la istoria creştinismului daco-roman“, enunţând ipoteza unui apostolat al Sfântului Niceta, episcop al Remesianei între daco-romanii de la nordul Dunării. Această afirmaţie, sprijinită, de altfel pe interesante consideraţii lingvistice şi arheologice, devine ulterior, o adevărată teză pe deplin dovedită pentru istorici.

Cercetând amănunţit mărturia izvoarelor, precum şi terminologia noastră creştină, Vasile Pârvan ajunge la concluzia că creştinismul nostru daco-roman, de origine latină, s-a format în Dacia Traiană, între anii 375-450, chiar când se desfăşoară şi activitatea apostolică în acele regiuni ale Sfântului Niceta, Episcopul Remesianei. În concluzie, pare firească afirmaţia potrivit căreia acest mare episcop ar putea fi considerat ca adevărat apostol şi încreştinător al nostru.

A întărit creştinismul pe teritoriul romanilor

N. Lascu susţine un apostolat al Sfântului Nichita şi la nordul Dunării, în Dacica Traiană, bazându-se pe motivul că pe Sfântul Niceta nu-l vedem luând parte la nici un sinod din timpurile sale, dovadă că era ocupat cu predicarea Evangheliei între daco-romanii din Dacia Traiană. După N. Lascu, Sf. Niceta nu e apostolul românilor în sensul că el ar fi încreştinat singur pe români, ci „trebuie numit apostol al românilor în acel sens că a întărit creştinismul pe teritoriul romanilor, care nu era încă destul de răspândit“.

Paulin de Nola, prietenul său, spune că predica lui Niceta era ascultată de „uterque Dacus“, cei din Dacia, de la nordul şi de la sudul Dunării. Aşadar, el a predicat la noi, în Valahia şi în Moldova.

Tot Paulin ne spune că Niceta a predicat şi la sciţi, şi la goţi, şi la bessi, pe care, zice el, trebuie să-i căutăm tot în Dacia Traiană, căci în Sciţia Minoră predica, tot pe atunci, şi Sfântul Teotim de Tomis.

Fundamentâdu-se pe faptul că Sf. Niceta lipsea de la sinoadele din vremea sa, G. M. Ionescu confirmă ceea ce susţine N. Lascu, adică apostolatul acestuia la nordul Dunării. Interesantă este observaţia lui G. M. Ionescu, că un atare apostolat al lui Niceta printre daco-romanii din nordul Dunării s-a făcut cu ştirea şi autorizaţia Papei de la Roma. Şi aceasta pentru că nordul Dunării s-a aflat, până în secolele VIII-IX-lea, sub jurisdicţia Romei.

De asemenea, Nicolae Dobrescu, fost profesor de istorie bisericească la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Bucureşti, într-o conferinţă ţinută în anul 1909 la cursurile din Vălenii de Munte, „Despre introducerea creştinismului la români, despre Sfântul Niceta al Remesianei“ afirma: ***„De pe vremea stăpânirii hunilor în părţile noastre, se cunosc chiar şi nişte misionari creştini, cari şi-au câştigat merite pentru răspândirea creştinismului în părţile dunărene. Astfel este Sfântul Niceta de Remesiana“.***

Argumente din tradiţia populară

Despre Sfântul Niceta de Remesiana avem puţine mărturii istorice, dar cu atât mai preţioase. Din cauza invaziilor barbare, care au nimicit multe arhive dunărene şi apusene, ne-au mai rămas prea puţine din operele lui.

Însă, efectul produs de evanghelizarea neobosită a lui Niceta e admirabil. În locul ferocităţii, al sălbăticiei, al inculturii, a introdus blândeţea, bunătatea, cultura creştină şi romană. Ascunzişurile răufăcătorilor au devenit locuri de închinare, văile şi munţii aveau să răsune de glasul cuvioşilor, care şi-au închinat viaţa Lui Hristos.

Ca un omagiu memoriei lui Niceta, creştinătorul principal al strămoşilor noştri daco-romani, mai amintim că de el ştiu nu numai învăţaţii neamului, ci amintirea lui se păstrează şi în tradiţia populară. Astfel, ***în Cântarea Domnului Iisus Hristos, culeasă în comuna Tişeuţ (Suceava) şi publicată de Simion Florea Marian în „Legendele Maicii Domnului“, citim următoarele:***

„Deasupra Gararaului,
Sus, în înaltul cerului,

Este o biserică albă
Cu altar
De mărgăritar,
Cu pafturile de ceară,
Cu uşile de alămâie,
Cu pragurile de tămâie.

În mijlocul bisericii
Este un scaun de aur,
Cu picioarele de argint
Şade înfipt în pământ.

Dar pe scaun cine şade?
Şade Sfântul Nichita,
Cu cămaşa scurtă,
Cu sabia smulsă,
În mâna dreaptă
Ţine carte albă,
În mâna stângă
Cu făclia-aprinsă.
Şade şi citeşte
Şi cetind grăieşte:

«- Sfinţilor, Părinţilor,
Staţi locului, staţi
Şi ascultaţi!
Sfinte Niculai,
Sfinte archanghele Mihai,
Sfinte Grigore, Sfinte Vasile,
N-aţi văzut, n-aţi auzit
De Fiul Mariei, Maicii Precistii,
Domnul cerului şi al pământului?

De văzut nu L-am văzut,
De auzit, am auzit,
Că Jidovii L-au luat
Şi-nchintaie că L-au dat »...“.

O altă urmă în tradiţia populară despre Sfântul Niceta“, este semnalată de T. Dumitrescu, în cartea sa „Începutul creştinării românilor“ (Bucureşti, 1906). Pe o

filă albă, legată împreună cu tipăritura „Divanul sau gâlceava“, de Dimitrie Cantemir (Iaşi, 1898), este scrisă o „***Rugăciune a vechilor români din Dacia“***, unde citim:

„Şade Sfântul Neceta în casă...
de cu seară până la cina cea mare,
de la cina cea mare până la cântători,
de la cântători până la zori,
păzeşte, străjuieşte, pe diavoli îi goneşte.”

Programul misionar nicetan

Teolog de o largă informaţie, ţinând seama de literatura creştină din Răsărit şi din Apus, trăitor autentic al învăţăturii creştine, organizator al vieţii monahale, ***Sfântul Niceta a desfăşurat o bogată activitate misionară, devenind „părinte“ întru Evanghelie al multor neamuri.***

Învierea morţilor, dogma fundamentală a Bisericii şi ţelul suprem al vieţii creştine devine program de misiune al Sfântului Niceta. ***Sfântul Niceta pune la îndemâna credinciosului numeroase texte din Isaia, Ioan, Matei, Pavel: „Când omul iese din viaţă, nu sufletul este cel ce moare, ci numai trupul, prin retragerea sufletului din el. Trupul putrezeşte în pământ, dar sufletul se duce, potrivit faptelor sale, sau în loc luminat sau în loc întunecat. Cei care au trăit în această lume potrivit învăţăturii şi dreptăţii Lui Iisus Hristos, vor vieţui cu El în cer“.***

Sfântul Niceta afirmă, în repetate rânduri, că Dumnezeu-Tatăl este apropiat de oameni, de făpturile sale. Tatăl este bun, după cum mărturiseşte Fiul în Evanghelie zicând „Nimeni nu este bun ca Unul Dumnezeu“. Între Dumnezeu-Tatăl, Creatorul cerului şi al pământului, adică al lumii văzute şi nevăzute, şi creaturile Sale există o legătură intimă. Mărturisirea credinţei în Domnul Iisus Hristos vine imediat după mărturisirea credinţei în Dumnezeu-Tatăl. Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu.

Aceasta este ideea centrală a hristologiei nicetane pe care o dezvoltă şi o apără cu talentul, cu râvna şi cu dragostea sa, mai ales în lucrările „Despre diferitele numiri“, „Despre credinţă“ şi „Despre simbolul credinţei“.

Sfântul Niceta învaţă că Fiul s-a născut din veci din Tatăl, este Fiu adevărat, Unul născut, aşa cum a fost stabilit de către Sfinţii Părinţi la Sinodul I Ecumenic de la Niceea, pe baza Sfintei Scripturi.

Sfântul Niceta accentuează consecinţele practice ale numelor lui Hristos, exprimând astfel sensul ecumenic al prezenţei Logosului în lume. Logosul participă la reînnoirea omului şi a lumii. „El luminează, întăreşte, conduce, dă odihnă, aduce pacea şi stinge văpaia patimilor, prin Crucea Sa."

Sfântul Niceta de Remesiana subliniază, de asemenea, un alt aspect al lucrării ecumenice a Sfântului Duh: conlucrare cu celelalte două persoane ale Sfintei Treimi, nu numai în Taina Botezului, ci „în toate celelalte chipuri", după cum atestă tradiţia dumnezeiască.

„De ce dar, credincioşii să nu cinstească în întregime Treimea spre care mărturisesc ei că tind în numele Căreia cred că s-au renăscut şi cu numele Căreia se slăvesc că sunt numiţi? După cum, de la numele lui Dumnezeu-Tatăl, oamenii se numesc ai lui Dumnezeu, după cum Timotei a fost numit de Pavel omul lui Dumnezeu, tot aşa de la Hristos sunt numiţi creştini şi tot aşa chiar de la Duhul se numesc duhovniceşti. Prin urmare, dacă vei fi numit omul lui Dumnezeu şi nu vei fi creştin, nimic nu eşti. La fel, dacă eşti numit creştin şi nu vei fi duhovnicesc, să nu ai prea mare încredere în tine cu privire la mântuire", ne învaţă Sfântul Niceta de Remesiana.

„Casa" Sfântului Niceta

Oraşul Remesiana se afla pe marele drum militar care traversa centrul Iliricului, legând Europa apuseană de Constantinopol. Oraşul a fost întemeiat de împăratul Traian (98-117), iar numele său era Respublica Ulpianorum. Astăzi, pe vatra vechii cetăţi romane se află satul sârbesc Bela Pelanka (cunoscut şi sub numele turcesc de Mustafa Paşa Palanca). Cetatea Remesiana era aşezată la aproximativ 30 de kilometri, în partea de răsărit a oraşului Naissus (Niş), la o altitudine de circa 630 de metri, în apropiere de râul Nişava. Din punct de vedere administrativ, Remesiana făcea parte din Dacia Mediteraneană (Interioară), aşezată între Dacia Ripensis şi Dardania, iar din punct de vedere bisericesc, în vremea Sfântului Niceta, ţinea de Mitropolia din Tesalonic.

Menţionăm că, la 8 martie 2008, în localitatea Malainiţa, din Serbia de astăzi, unde comunitatea românească este bine reprezentată, la aproximativ 15 km de oraşul Negotin, s-a sfinţit piatra de temelie a unicei biserici ortodoxe româneşti din zonă, aceasta fiind închinată Sfântului Niceta de Remesiana.

Pr. dr. Nicuşor Popescu - Niceta de Remesiana, poetul şi teologul de la sud de Dunăre

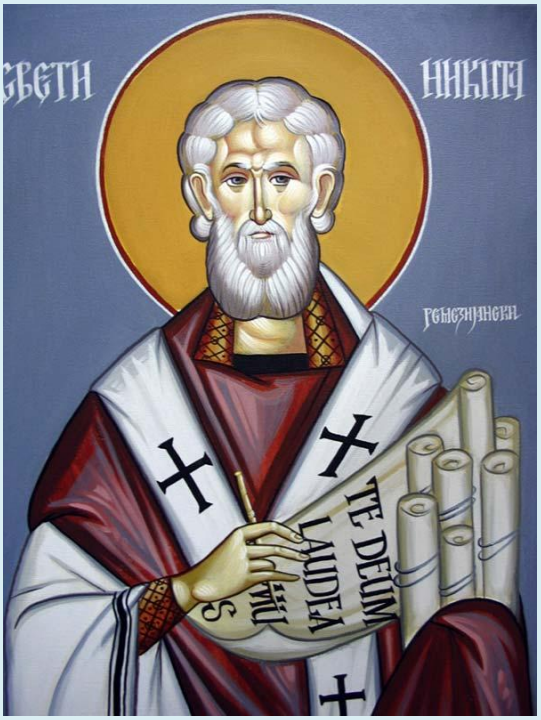

Oltenia este ţinutul românesc care a stat cel mai mult sub stăpânirea romană, fiind într-o permanentă legătură cu scaunele episcopale creştine de la sudul Dunării, care doreau să menţină învăţătura creştină în mijlocul populaţiei daco-romane formate aici. Sfântul Niceta de Remesiana a fost primul ierarh creştin despre care avem date că şi-a desfăşurat activitatea misionară pe cele două maluri ale marelui fluviu, direct sau prin trimişi ai săi.

Primii creştini au provenit din rândurile coloniştilor, soldaţilor şi administraţiei romane, dar pentru formarea creştină a noului popor era nevoie de o muncă susţinută, de oblăduirea unui episcop, care să-şi exercite rolul sfinţitor în aceste ţinuturi. Poporul român şi limba română s-au format în timp, pe ambele maluri ale Dunării, într-o vastă arie geografică aflată sub stăpânirea Imperiului Roman. Numai la sudul Dunării se aflau, pe la începutul secolului al IV-lea, în jur de 40 de scaune episcopale. Pătrunderea creştinismului pe teritoriile locuite de populaţia daco-romană din nordul Dunării s-a făcut încă din cursul secolului al II-lea, după cucerirea Daciei.

Oltenia face parte dintre primele teritorii ale ţării noastre care au cunoscut şi au primit învăţătura creştină. Dovezile arheologice descoperite în ultimul deceniu în

judeţul Mehedinţi, la Izvoarele şi Gârla mare, confirmă faptul că în nordul Dunării a existat încă din secolul al III-lea o puternică dezvoltare a comunităţilor creştine.

Descoperirile arheologice de la Gârla mare, Mehedinţi

La Gârla mare s-a descoperit în 1992 o fermă agricolă, cu diverse obiecte casnice, care aveau simboluri creştine, cu obiecte de cult şi personale ce aveau gravate semnul sfintei cruci, acestea dovedind prezenţa unei ierarhii sacramentale în această zonă, din a doua parte a domniei lui Traian (98-117) până în timpul lui Gordian III (238-244).

În anul 2006 s-a făcut o descoperire de o importanţă covârşitoare pentru vechimea creştinismului din ţara noastră. În satul Izvoarele, comuna Gruia, retragerea apelor revărsate ale Dunării a scos la lumină o biserică din secolul al III-lea. Biserica paleocreştină de aici este singura de acest fel descoperită în lumea romană rurală din Dacia, fiind astfel un argument istoric de mare importanţă pentru istoria creştinismului românesc. Noile descoperiri arată că pe aceste teritorii au activat episcopi veniţi din partea de sud a Dunării, fiind cunoscut faptul că, în primele veacuri creştine, Taina Sfântului Botez era administrată numai de către ierarhi.

Descoperirea bisericii paleocreştine de la Slăveni-Olt, datând din secolul al IV-lea, constituie o dovadă clară a faptului că, după retragerea aureliană (271-275), populaţia daco-romană a rămas pe loc, fiind într-o strânsă legătură cu scaunele episcopale de la sudul Dunării.

Bazilica creştină de la Sucidava, din secolul al VI-lea, demonstrează faptul că, în Oltenia, creştinismul a cunoscut o continuă dezvoltare sub îndrumarea episcopilor sud-dunăreni. Deşi Hristos era cunoscut populaţiei de aici prin intermediul creştinilor veniţi de la început cu administraţia romană, lucrarea sfinţitoare este opera episcopilor aflaţi în provinciile romane Moesia Prima, Moesia Secunda, Dacia Ripensis şi Dacia Mediterranea, care vor fi venit şi în partea nord-dunăreană. Pătrunderea creştinismului la poporul român este un proces complex, desfăşurat concomitent cu etnogeneza sa.

Sfântul Niceta de Remesiana şi activitatea sa pe cele două maluri ale Dunării

Sfântul Niceta de Remesiana a lucrat neîncetat între cele două maluri ale Dunării. Această misiune era posibilă prin faptul că îşi avea reşedinţa la Remesiana, astăzi satul sârbesc Bela Palanka, la graniţa dintre Iugoslavia şi Bulgaria, aproape de Dunăre. Oraşul se afla situat pe drumul militar ce lega Europa apuseană de

Constantinopol, la 30 km sud-est de Naisus (Niş), populaţia de aici fiind vorbitoare de limbă latină. Acesta a fost întemeiat de împăratul Traian cu numele Republica Ulpianorum şi făcea parte în secolul al IV-lea din provincia Dacia Mediterranea, aparţinând diocezei Illyricului.

Prezenţa Sfântului ierarh Niceta la Remesiana este atestată şi de episcopul Germanus, care îl menţionează la anul 370 printre episcopii din Illyricum, iar călugărul şi scriitorul latin Casiodor, care a trăit în secolul al VI-lea (c. 485-c. 580), îl aminteşte în scrierile sale.

Despre viaţa sa se cunosc puţine aspecte, toate din scrierile prietenului său apusean Paulin de Nola. În urma celor două vizite din anii 398 şi 402, pe care Sfântul Niceta le face în Apus, Paulin, impresionat de cunoştinţele teologice şi de moralitatea sa, îi dedică acestuia câte un poem, XVII şi XXVII, în care îl numeşte învăţător şi tată al său, „magister et pater“, precizând o zonă vastă de misiune creştină pe care acesta o desfăşura printre păgâni. Nu se cunosc amănunte despre începuturile acestui scaun episcopal, dar se ştie că Sfântul Niceta de Remesiana şi-a desfăşurat activitatea în mijlocul daco-romanilor de la Dunăre, spre sfârşitul secolului al IV-lea şi în prima jumătate a secolului următor. Comparând informaţiile furnizate de Paulin de Nola cu cele din scrisoarea Papei Inocenţiu I al Romei adresată la 13 decembrie 414 „episcopilor macedoneni“, în legătură cu ereticul Bonosiu, între ai cărui destinatari se afla, se poate spune că Sfântul Niceta s-a născut în jurul anilor 338-340 şi a trecut la cele veşnice în jurul anului 415.

Moştenirea scrisă

Originea Sfântului Niceta nu se cunoaşte cu siguranţă, totuşi, din relatările episcopului Paulin de Nola se deduce că locul natal al acestuia era Remesiana, populaţia de aici fiind de origine daco-romană. Sfântul Niceta era vorbitor de limbă greacă şi latină, pe aceasta din urmă folosind-o în scrierile sale. Cetatea Remesiana se afla într-o zonă unde limba latină îşi disputa întâietatea cu cea greacă, mai ales că, după împărţirea Imperiului Roman în 395, apar probleme teologice şi controverse doctrinare, între Apus şi Răsărit, iar activitatea pastorală şi cea misionară impuneau episcopilor ortodocşi de aici să cunoască ambele limbi.

Istoriografi reputaţi ca Ghenadie de Marsilia, Cassiodor mărturiseau că Niceta era un om foarte învăţat, scriitor cu mare putere de analiză şi sistematizare şi pedagog iscusit: „Dacă cineva doreşte să înveţe pe scurt ... şi nu vrea să se obosească cu o lectură întinsă, să citească cartea lui Niceta...“.

Sfântul Niceta de Remesiana s-a remarcat atât prin activitatea misionară, cât mai ales prin lucrările scrise. Pentru candidaţii la botez el a scris şase cărticele intitulate „Libelli Instructionis“, prin care îi iniţia pe aceştia în tainele credinţei creştine.

De asemenea a scris o serie de lucrări dogmatice, cele mai importante fiind: „De ratione fidei“ (Despre raţiunea credinţei), „De Spiritu Sancti popentia“ (Despre puterea Sfântului Duh) şi „De Symbolo“ (Despre simbolul credinţei).

Printre scrierile sale cele mai frumoase se află „De psalmodiae bono“ (Despre folosul cântării în psalmi) şi imnul „Te Deum laudamus“ (Pe Tine, Dumnezeule, Te lăudăm). Din cele două poeme ale lui Paulin de Nola aflăm vasta arie în care Sfântul Niceta îşi săvârşea misiunea, la daco-romani, sciţi, geţi şi bessi.

Misiunea Sfântului Niceta pe pământul Olteniei

Pentru faptul că în nordul Dunării se aflau comunităţi creştine în oraşe (Drobeta, Dierna) şi în zonele rurale, ferma agricolă de la Gârla mare fiind un veritabil argument, considerăm că Sfântul Niceta a ajuns în aceste ţinuturi. „Pe tine te numeşte părinte întreaga regiune a Borei; la predicile tale scitul se îmblânzeşte şi cel învrăjbit cu sine părăseşte pornirile sălbatice, fiindu-i tu învăţător. Aleargă la tine geţii şi amândouă felurile de daci: cei ce cultivă pământul, în interior, şi cei ce poartă căciuli de oaie şi cresc turme bogate de vite pe maluri mănoase“ (XVII).

Activitatea Sfântului Niceta de Remesiana s-a desfăşurat şi pe teritoriul Olteniei de astăzi, el fiind „misionarul despre care ştim că a luptat mai mult pentru răspândirea cuvântului Evangheliei printre strămoşii noştri... pe ambele maluri ale Dunării ..., cu atât mai mult cu cât prin naştere era daco-roman. De aceeaşi părere au fost şi istoricii N. Iorga, Radu Vulpe, Ioan G. Coman, Mitropolitul Olteniei, Nestor Vornicescu, V. Pârvan şi mulţi alţii.

În concluzie, deşi sunt şi istorici care consideră că aria misionară a Sfântului Niceta de Remesiana nu a depăşit zona oraşului de reşedinţă, descoperirile arheologice recente, Gârla mare şi Izvoarele, vin în sprijinul istoricilor care, cunoscând râvna misionară a Sfântului Niceta, susţin faptul că acesta este primul ierarh cunoscut cu numele care a vestit Evanghelia în părţile Olteniei de astăzi. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a trecut în rândul sfinţilor în anul 1992, fiind prăznuit pe 24 iunie. *(Pr. dr. Nicuşor Popescu)*

Ion Untaru - 24 iunie: Niceta de Remesiana

Sfântul Niceta a fost episcop al cetăţii Remesiana, înfiinţată de împăratul Traian în Dacia Mediterranea, astăzi satul Bela Palanka, provincia Voivodina din Serbia. De origine daco-romană, face dovada unei erudiţii deosebite şi îşi aduce contribuţia la răspândirea creştinismului în stânga şi în dreapta Dunării.

S-a născut în jurul anului 340, şi faptul că a rămas în conştiinţa contemporanilor cu apelativul „de Remesiana”, îndreptăţeşte ideea că acolo s-a şi născut. A fost deosebit de activ şi i se recunoaşte meritul de a fi adus la cunoştinţa de Dumnezeu populaţiile păgâne ale besiilor, recunoscuţi ca având un caracter rece, dur şi care trăiau prin munţi, acolo unde tâlhăriile, jafurile şi omorurile constituiau monedă curentă pentru viaţa de toate zilele şi pe aceştia i-a făcut slujitori ai lui Hristos, dintre care unii au devenit chiar monahi.

A fost prieten cu Sfântul Paulin de Nola (353-431) care confirmă: Aleargă la tine geţii şi amândouă felurile de daci: cei ce cultivă pământul în interior şi cei ce poartă, căciuli de oaie şi cresc bogate turme de vite pe malurile mănoase”. Aşadar, sunt pomeniţi sciţii, geţii şi dacii, toţi ocupând aceleaşi regiuni.

A ocupat scaunul episcopal între 366-414. În 389 şi 402 a călătorit la Roma şi Campania pentru a se închina moaştelor Sfântului Felix. Într-un plan mai larg,

activitatea sa misionară trebuie privită ca având loc atât în Dacia Ripensis cât şi în Dacia Mediterranea, în mijlocul unuia şi aceluiaşi popor creştin.

Scrierile sale sunt în limba latină şi anume:„Despre diferitele denumiri ale Domnului nostru Iisus Hristos”, „Despre privegherea robilor lui Dumnezeu”, „Despre folosul cântării de psalmi” şi „Cărticelele de învăţatură”, pentru cei ce se pregăteau să primească Botezul.

Tot lui îi aparţine imnul folosit şi astăzi în serviciile divine: „Pe Tine Dumnezeule Te lăudăm” (Te Deum”) compus in anul 370.

Mărturie despre Niceta de Remesiana dau şi Ghenadie de Marsilia şi Cassiodor ca fiind foarte învăţat, pedagog iscusit şi admirat la Roma.

Ultima menţiune despre el o găsim în scrisoarea papei Inocenţiu I al Romei din 13 decembrie 414, trimisă episcopilor macedoneni şi probabil acesta este şi anul trecerii sale la cele veşnice.

Vasile Pârvan îl consideră apostolul carpato-danubienilor cu începere din anul 380. Martirologiile romane îl sărbătoresc la 7 ianuarie, în aceeaşi zi cu prietenul său, Paulin de Nola.

Alexandru Briciu - Sfântul Niceta de Remesiana - „apostolul daco-romanilor“

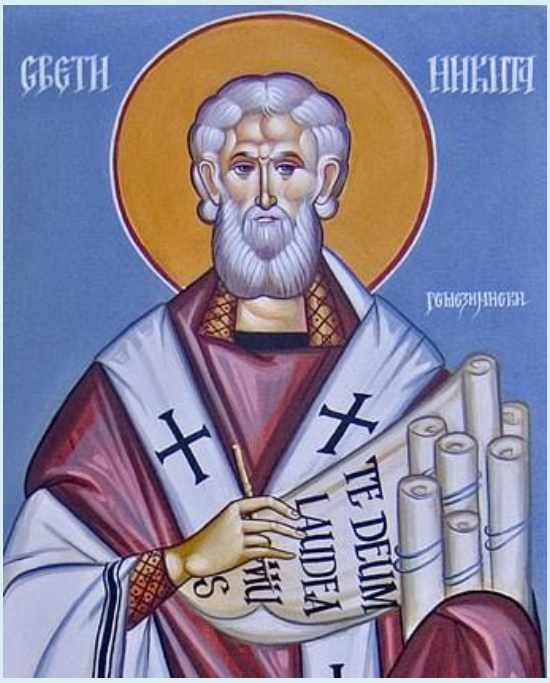

În fiecare an, la 24 iunie, Biserica face pomenirea Sfântului Niceta de Remesiana, ierarh daco-roman de neam. Numele său provine din limba greacă şi înseamnă „învingător“. Cetatea Remesiana a fost întemeiată de împăratul Traian, situată în provincia romană Dacia Mediterranea, într-o regiune de deal, pe valea râului Nişava. Astăzi este localizată în satul sârbesc Bela Palanka, la 30 de kilometri de oraşul Niş (fostul Naissus roman), către graniţa cu Bulgaria. ***În scaunul episcopal al cetăţii a păstorit Ierarhul Niceta începând din anul 366, până după 414, când avem ultimele date despre existenţa sa. Prin rodnica sa activitate misionară şi pastorală de la sud şi nord de Dunăre, Sfântul Niceta a avut o contribuţie importantă la răspândirea creştinismului în rândul strămoşilor noştri daco-romani.***

Viaţa şi activitatea sa au fost consemnate în scris, în primul rând prin condeiul prietenului său, Sfântul Paulin de Nola (353-431). În limba română se remarcă studiile părintelui profesor Ştefan Alexe, autor al unei teze de doctorat cu titlul „Sfântul Niceta de Remesiana şi ecumenicitatea patristică din secolele IV-V“, precum şi scrierile vrednicului de pomenire mitropolit Nestor Vornicescu al Olteniei.

Născut pe la anul 340 chiar în cetatea pe care avea să o păstorească, Niceta se pare că şi-a petrecut prima parte a vieţii în Apusul Europei. Toate scrierile sale sunt în

limba latină, într-o exprimare aleasă, izvoarele acestor scrieri sunt tot de limbă latină, iar cel mai bun prieten al său a fost Sfântul Paulin de Nola, localitate din Italia, în apropiere de Napoli.

S-au consemnat două vizite făcute de Niceta în Italia, cu destinaţia Roma, dar şi opriri la Paulin, în Campania, „spre a se închina la moaştele Sfântului Felix“, în anii 389 şi 402. După fiecare vizită, episcopul nolanez i-a dedicat câte un poem din care descoperim atât portretul vrednicului ierarh daco-roman, cât şi admiraţia autorului pentru organizarea exemplară a eparhiei din Remesiana.

Păgânii, datorită lui Niceta, au devenit slujitori ai lui Hristos

Primul poem al Sfântului Paulin porneşte de la grija ce i-o poartă prietenului său în lungul drum de întoarcere din Italia către Remesiana natală, având în vedere că Niceta avea de străbătut teritoriile balcanice controlate de barbari, ale căror atacuri erau cunoscute. Aceiaşi barbari, însă, erau ţinta operei misionare creştine: ***„Păgânii, vestiţi prin tâlhării şi omoruri, locuind prin munţi, datorită lui Niceta au devenit slujitori ai lui Hristos, popor paşnic, unii îmbrăcând chiar haina monahală“.***

Sciţii, geţii, dacii şi bessii, cu toţii îl numeau „părinte“. Mitropolitul Nestor scria, în acest sens, că ***„şi-a desfăşurat sfânta sa lucrare de convertire în spaţiul Daciei Mari, pentru acelaşi popor creştin, atât din dreapta, cât şi din stânga Dunării“.***

Erudiţia Sfântului Niceta de Remesiana este dovedită de lucrările scrise, toate în limba latină, ca mijloc de activitate misionară şi pastorală.

- ✓ *Dogmatic, veghea cu străşnicie la apărarea dreptei credinţe, des încercată de disputele cu ereticii, specifice perioadei în care a vieţuit.*
- ✓ *Didactic, descoperea învăţătura creştină atât catehumenilor, cât şi creştinilor neiniţiaţi.*
- ✓ *Liturgic, explica frumuseţea cultului divin, povăţuind atitudinea necesară în timpul slujbelor, cântarea omofonă sau ţinuta vestimentară.*

Opera socotită de căpătâi a fost tradusă în limba română cu titlul de „Cărticele de învăţătură“, un catehism pentru cei ce se pregăteau să primească Sfânta Taină a Botezului, ***„căci ce poate să fie mai bun decât hotărârea omului de a deveni din păgân credincios, din păcătos drept, din sclav liber, din duşman prietenul lui Dumnezeu şi moştenitor al împărăţiei cereşti?“.***

Privegherea şi psalmii

Scrierile „Despre privegherea robilor lui Dumnezeu“ şi „Despre folosul cântării de psalmi“ sunt două predici cu caracter practic ale Sfântului Niceta, care dovedesc unitatea şi continuitatea cultului ortodox rânduit de Sfinţii Părinţi şi păstrat cu sfinţenie până în zilele noastre.

Din prima predică aflăm că privegherea fusese introdusă de curând ca slujbă bisericească rânduită a se săvârşi vineri seara şi sâmbătă seara, bogată în cuvântări, imne de laudă şi lecturi sfinte.

Poporul român a adoptat această rânduială, dând noi înţelesuri noţiunii de priveghere, toate pornind de la slujba atestată de Sfântul Niceta.

Mitropolitul Nestor Vornicescu vorbeşte despre pasărea numită privighetoare, despre slujba de sâmbătă seara sau din ajunul praznicelor care la mănăstiri se numeşte Priveghere, şi tot de la priveghere, în cultul Bisericii pentru cei răposaţi, avem „priveghiul“ din noaptea dinaintea înmormântării şi denumirea de „privighetoare“ pentru lumânarea de pe pieptul mortului.

Cea de-a doua scriere este un istoric al utilizării psalmilor în scrierile Vechiului şi Noului Testament, aceste „taine ale lui Hristos“ care aduc atâtea binefaceri spirituale.

Pentru ca slujba bisericească să fie o armonie în comuniune, recomandă următoarea conduită: „Când se cânta, toţi să cânte; la rugăciune, toţi să se roage; când se citeşte, să se facă linişte ca toţi să audă la fel ceea ce citeşte lectorul, iar nu unii rugându-se cu voce tare, să facă zgomot. Dacă soseşti mai târziu, în timp ce se citeşte, adoră numai pe Domnul, închină-te şi ascultă cu atenţie“. Un îndemn de acum mai bine de 1.600 de ani, la fel de actual şi astăzi!

„Pe Tine, Dumnezeule, Te lăudăm“ - imnul compus de Sfântul Niceta de Remesiana

În anul 370, Sfântul Niceta a compus imnul „Pe Tine, Dumnezeule, Te lăudăm“, sau, pe scurt, Te Deum, cu scopul de a întări învăţătura dogmatică ortodoxă în faţa provocării ereticilor.

Cunoscător al artei muzicale, a folosit cântarea liturgică pentru o mai bună însuşire de către credincioşi a adevărurilor de credinţă. Mitropolitul Nestor avea să afirme

că ***„noi, românii, de la începuturile Bisericii noastre am avut în sfântă folosinţă şi acest înălţător imn al Sfântului Niceta de Remesiana, în limba originală latină, la vremea creării lui, fiind apoi, în mod incontestabil, tradus şi în română de timpuriu, pentru că nu ar fi putut lipsi din repertoriul serviciului religios al unui popor ca al nostru, având o neabătută râvnă creştină, un cler şi ierarhi care se preocupau cu toată grija de păstrarea ritualului ortodox, a integrităţii conţinutului acestui ritual“.***

Părintele profesor Ştefan Alexe socoteşte că imnul Te Deum a pătruns pe pământul românesc odată cu misionarii trimişi de autor: ***„Uşor de reţinut, cuprinzând, pe scurt, învăţături esenţiale mântuirii, de o curăţie cristalină a credinţei întocmai ca apa izvoarelor de munte, imnul Sfântului Niceta a fost învăţat cu uşurinţă de străbunii noştri, care l-au lăsat moştenire din neam în neam, ajungând până la noi“.***

Frumoasa cântare se regăseşte şi la sfârşitul „Psaltirii în versuri“ a Sfântului Mitropolit Dosoftei, din anul 1673, în limba slavonă.

Părintele daco-romanilor şi al românilor

O scrisoare din data de 13 decembrie 414 adresată de episcopul Inocenţiu I al Romei „episcopilor macedoneni“ este ultimul document ce aminteşte de Sfântul Niceta în scaunul eparhiei de Remesiana. Data mutării sale la cele veşnice a fost trecută sub tăcere de istorie, lăsând loc diferitelor interpretări care ajung chiar la anul 416. ***Martirologiile romane îl sărbătoresc la 7 ianuarie, în aceeaşi zi cu cel ce i-a fost bun prieten, Sfântul Paulin de Nola. Biserica noastră îl prăznuieşte, însă, la 24 iunie.***

Prin vorbă, condei şi cânt, Sfântul Niceta de Remesiana se dovedeşte a fi, pentru poporul român, un misionar de evanghelizare, dar şi un factor de romanizare. Predicând şi scriind într-o latină clară şi simplă, a avut o importantă contribuţie la continuitatea populaţiei daco-romane în spaţiul carpato-danubiano-pontic după retragerea aureliană.

Tezaurul moştenit este preţuit de ilustrul preot profesor Ioan G. Coman: ***„Ortodoxia românească a primit prin strămoşii ei daco-romani şi prin generaţiile lor următoare până azi credinţa şi doctrina teologică fără schimbare de la Sfântul Niceta... Claritatea gândirii teologice la români vine, în mare măsură, de la Sfântul Niceta. Dulceaţa slujbelor şi a cazaniilor Ortodoxiei româneşti, care a dat naştere, se pare, cuvântului «privighetoare», se prelinge,***

probabil tot de la el: «Limba noastră-i limbă sfântă, limba vechilor cazanii». Împletirea teologiei cu filocalia, în Ortodoxia noastră, e o tradiţie spirituală care urcă până la Sfântul Niceta, Sfântul Ioan Casian, Teotim I şi călugării sciţi, care, toţi, se străduiesc pentru desăvârşire".

(Alexandru Briciu, Ziarul Lumina de Miercuri, 24 Iunie 2009)

Pr. Ioniţă Apostolache - Sfântul Niceta de Remesiana, ierarh misionar şi teolog cu glăsuire de liră

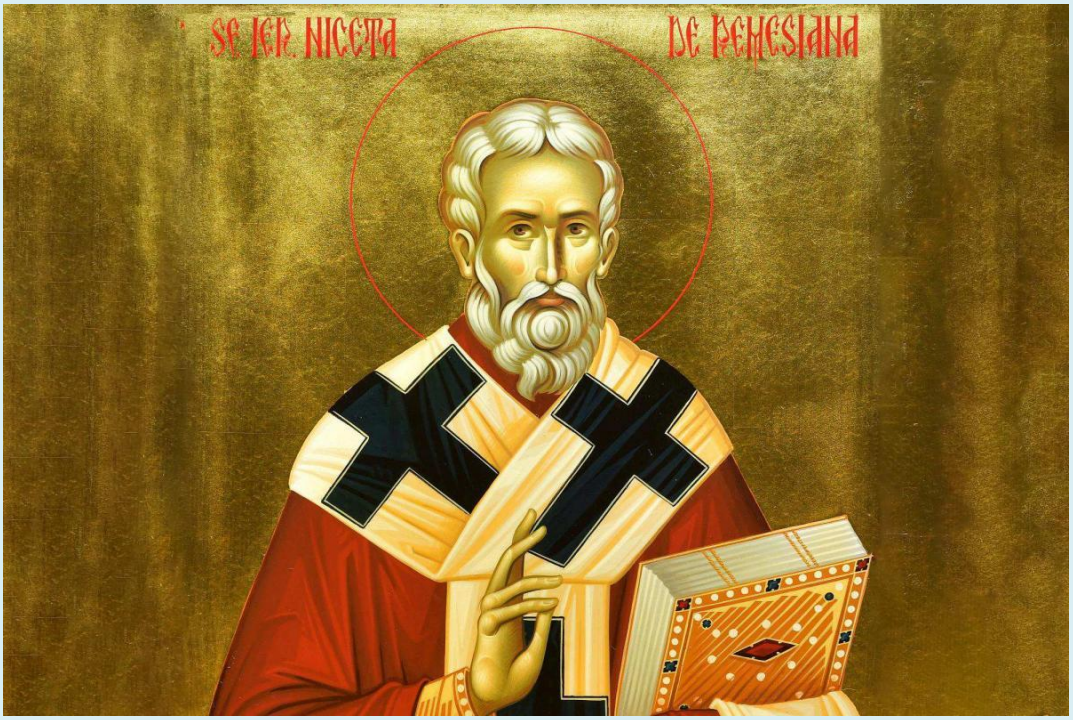

Sfântul Niceta s-a născut în anul 340, la sud de Dunăre, în vechea localitate Remesiana, nu departe de cetatea Niş, astăzi cu numele de Bela Palanka, din Serbia. Rânduit arhiereu pentru credincioşii din aceste locuri, sfântul a agonisit o bogată lucrare mărturisitoare, aducând prin scrierile sale cuvântul lui Dumnezeu strămoşilor noştri daco-romani.

Menţionat cu predilecţie între făuritorii de credinţă creştină pe meleagurile sud şi nord-dunărene, Sfântul Niceta, episcopul de Remesiana, se bucură de o cinstire aparte în calendarul nostru, fiind pomenit cu numele, în fiecare an, în ziua prăznuirii naşterii Sfântului Ioan Botezătorul, 24 iunie.

Patrologii români, începând cu părintele profesor Ioan G. Coman şi mitropolitul Nestor Vornicescu, îl aşază în rândul sfinţilor daco-romani, luând în calcul bogata sa activitate catehetică, misionară şi teologică în spaţiul din sudul şi nordul Dunării. Despre acest lucru dă mărturie însuşi bunul său prieten Paulin de Nola, lăsându-ne ca încredinţare unul din poemele sale: „La cuvântu-ţi cald, scitul semblânzeşte;/ şi amândoi dacii:/ Unu-arând pământul, iar altu-n sarică/ Mânându-şi din urmă pe-al Dunării ţărm/ Turmele bogate” (Paulinus Nolanus, Carmen XVII, în CSEL, 30, 1984, p. 81).

Deşi literatura patristică mai menţionează alţi doi scriitori bisericeşti cu numele de Niceta (Niceta de Aquilea şi Niceta de Trier), totuşi, importanţa personalităţii sale şi moştenirea scrisă pe care ne-a lăsat-o nu ne dau voie să alunecăm în vreo confuzie.

În acest sens, părintele profesor Ioan G. Coman este de părere că Sfântul Niceta ar putea fi socotit alături de marii dascăli ai Bisericii primare, Sfinţii Ioan Hrisostom, Vasile cel mare sau Sava de la Buzău.

La rândul său, mitropolitul Nestor Vornicescu al Olteniei îi conferă Sfântului Niceta un loc aparte în cuprinsul lucrării sale: „Primele scrieri patristice în literatura noastră. Sec. IV-XVI" (Craiova, 1984). De aici aflăm că „Sfântul Niceta s-a preocupat de viaţa duhovnicească a creştinilor atât din Dacia Mediterranea, cât şi din Dacia Ripensis, pe ambele ţărmuri dunărene sălăşluind acelaşi popor daco-roman. O Ortodoxie adâncă şi limpede se află în cele şase cărţi ale Catehismului său şi în celelalte opere misionare scrise de o minte vestită în lumea creştină a secolelor V şi VI. Sfântul Niceta n-a fost numai izvor de Ortodoxie, ci şi de romanizare pentru daci, bessii, sciţii de la Dunăre. Scrierile patristice elaborate în limba latină de Sfântul Niceta de Remesiana, care în mare parte s-au păstrat până astăzi, au fost elogios consemnate de istoriografi, precum Casiodor şi Ghenadie de Marsilia" (Primele scrieri patristice, pp. 83-84).

Moştenirea scrisă

Între însemnările care ni s-au păstrat de la dânsul, nu pot fi trecute cu vederea valoroasele lucrări teologice în limba latină:

- „Libelli instructiones" („Cărticele de învăţături"),
- „De vigiliis servorum Dei" (Despre privegherea robilor lui Dumnezeu"),
- „De Psalmodie bono" („Despre foloasele cântării de Psalmi"),
- „De diversis applellationibus" („Despre diferitele numiri") şi,
- nu în ultimul rând, „Te Deum laudamus" („Pe Tine, Dumnezeule, Te lăudăm").

Prima dintre ele este socotită a fi şi cea mai importantă. În cele şase cărţi pe care le cuprinde, lucrarea Sfântului Niceta dezvoltă o teologie practică şi aplicată, dedicată întru totul celor care veneau la Taina Sfântului Botez. Aici, pe lângă diversele îndrumări practice, sfântul „abordează şi teme doctrinare, cum ar fi consubstanţialitatea Fiului cu Tatăl şi dumnezeirea Duhului Sfânt. Totodată, el vorbeşte împotriva practicării genethliologiei, a horoscopului.

Reţinem apoi comuniunea de idei cu teologia răsăriteană, în speţă cu cea a Sfântului Chiril al Alexandriei, care-l include pe Niceta în marea tradiţie a Bisericii Răsăritene, deşi este scriitor de limbă latină" (Remus Rus, Dicţionar Enciclopedic de literatură creştină din primul mileniu, Bucureşti, 2003, p. 601).

„Te Deum laudamus"

Sfântul Niceta de Remesiana a rămas mai degrabă în memoria vie a Bisericii noastre printr-un singur imn. Este vorba despre mult cântatul şi mult iubitul „Te Deum laudamus" - „Pe Tine, Dumnezeule, Te tăudăm". Adevărată capodoperă a geniului liturgic, cântarea a fost în decursul timpului destul de contestată în ceea ce priveşte paternitatea şi autoritatea scriitorului ei. Au existat opinii care l-au invocat ca autor pe Dom Morin, însă cele mai multe dintre ele l-au confirmat cu argumente pe Sfântul Niceta.

Despre această cântare, patrologii spun că ar fi „cea mai frumoasă relicvă (de limbă latină) a Bisericilor ce se împodobesc cu timpurile romanice" şi chiar ar depăşi operele în versuri ale Sfântului Ambrozie, Fericitului Augustin sau Sfântului Ilarie de Poitier, dat fiind faptul că aceştia „au scris imnele lor în metrul ritmic, nu în proză ritmată".

Pe scurt, „Te Deum laudamus este o adevărată teologhisire cântată, o expresie muzicală a liniilor mari ale teologiei lui Niceta. În acest imn există aceeaşi mişcare şi unduire a ideilor şi a stilului ca în toate celelalte opere ale Sfântului Niceta de Remesiana. Nici un cuvânt din imn nu lipseşte din sublinierile pe care le cuprinde ansamblul operei sale... De şaisprezece secole, creştinii ortodocşi îşi unesc glasurile în sfintele locaşuri, în împrejurările cele mai diferite care implică rugăciunea plină de evlavie, prea mărind pe Dumnezeu prin stihurile pline de credinţă, iubire, speranţă în ajutorul Lui" (Primele scrieri patristice ..., p. 89).

Sfântul Niceta de Remesiana, ierarh ales al credincioşilor daco-romani, teolog cu glăsuire de liră, se alătură în chip providenţial aleşilor sfinţi străromâni din ţinuturile dunărene, contribuind esenţial „la patrimoniul limbii române în stadiul pe care ea îl parcurgea în epocă".

A trecut la cele veşnice în anul 414, fiind menţionat ultima dată în documentele Papei Inocenţiu I (409-415).

Ora de religie: Sfântul Niceta de Remesiana (24 iunie)

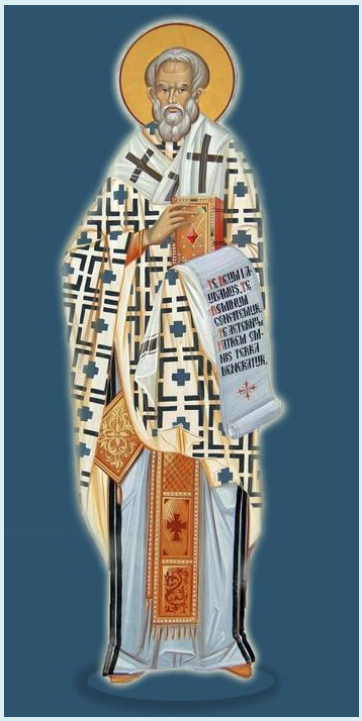

Ziua de 24 iunie ne aduce, pe lângă sărbătoarea naşterii Sfântului Ioan Botezătorul (Drăgaica - Sânzienele) şi pomenirea unei mari personalităţi din istoria poporului nostru - Sfântul ierarh Niceta de Remesiana - care a păstorit în timpul secolului al IV-lea în provincia sud-dunăreană Dacia Mediterranea, ca episcop de Remesiana, astăzi localitatea Bela Palanka din Serbia, aproape de graniţa cu Bulgaria, nu departe de România de azi. Pe aceste meleaguri locuite de daco-romani, şi-a desfăşurat activitatea păstorească Sfântul Niceta.

Despre viaţa şi personalitatea sa avem numeroase mărturii, cele mai importante fiind în scrierile Sfântului Paulin de Nola (Italia), care i-a şi compus prietenului său Niceta două poeme, prin care lăuda erudiţia acestuia şi activitatea păstorească susţinută pe care o depunea în îndepărtata Dacie.

Din scrierile Sfântului Paulin aflăm că Niceta predica în limba latină, săvârşind astfel şi o lucrare de "romanizare" printre numeroasele triburi socotite de romani "barbare".

Sfântul Paulin menţiona şi popoarele care-l numeau pe Niceta "părinte", scriind: "Pe tine te numeşte părinte întreaga regiune a Borei, la predicile tale scitul se îmblânzeşte şi cel învrăjbit cu sine părăseşte pornirile sălbatice, fiindu-i tu învă-

ţător. Aleargă la tine geţii şi amândouă felurile de daci: cei ce cultivă pământul în interior şi cei ce poartă căciuli de oaie şi cresc turme bogate de vite pe malurile mănoase”.

Sunt astfel pomeniţi sciţii, geţii şi dacii, strămoşii noştri. Pe toţi aceştia, Sfântul Niceta căuta să-i aducă la Hristos, scoţându-i din starea de înapoiere culturală şi spirituală în care se găseau. Tot din aceste informaţii se înţelege că Remesiana era pământul natal al lui Niceta, deci el era un daco-roman din provincia Dacia Mediterranea. Sunt informaţii deosebit de preţioase pentru istoria străveche a creştinismului de pe aceste meleaguri.

Sfântul Niceta i-a făcut două vizite în Italia prietenului său Paulin, în anii 398 şi 402, prilej cu care i-a înfăţişat situaţia din eparhia pe care o cârmuia.

Pe lângă predica vorbită, Sfântul Niceta a lăsat şi câteva lucrări scrise, toate în limba latină, ceea ce îl înscrie cu vrednicie în rândul Părinţilor şi Scriitorilor bisericeşti de limbă latină.

Cea mai de seamă este “Libelli instructionis” sau Catehismul (6 cărticele de învăţătură), scris pentru cei care se pregăteau să primească Taina Sfântului Botez (catehumenii).

A mai scris şi câteva lucrări dogmatice: “De diversis appellationibus” (Despre diferitele numiri ale Domnului nostru Iisus Hristos), “Despre Simbolul credinţei” (Crezul) pe care-l explica pe înţelesul tuturor, “Despre puterea Duhului Sfânt”, “Despre jertfa mielului pascal” şi altele.

Menţionăm şi două lucrări cu caracter liturgic: “De vigillis servorum Dei” (Despre privegherea robilor lui Dumnezeu) şi “De Psalmodie bono” (Despre folosul cântării de psalmi).

Toate acestea ni-l descoperă pe episcopul Niceta din Remesiana ca un om deosebit de erudit. Un mare propovăduitor şi apărător al credinţei creştine. El a luptat pentru păstrarea dreptei credinţe, potrivit hotărârilor luate de primele două Sinoade ecumenice (convocate în veacul al IV-lea), apărând-o de învăţăturile greşite şi de superstiţiile oamenilor din acele vremuri.

Cele două călătorii în Italia, prietenia sa cu Sfântul Paulin de Nola, activitatea sa misionară, precum şi sfinţenia vieţii lui, îl arată ca pe un ierarh de seamă al acelor timpuri, aparţinând creştinismului daco-roman.

A trecut la cele veşnice după anul 414, când era pomenit pentru ultima oară într-o scrisoare a papei Inocenţiu I, episcopul Romei. Nu se ştie când a fost trecut în rândul sfinţilor. Martirologiile romane îl sărbătoresc pe daco-romanul Niceta la 7 ianuarie, în aceeaşi zi cu prietenul său Paulin de Nola.

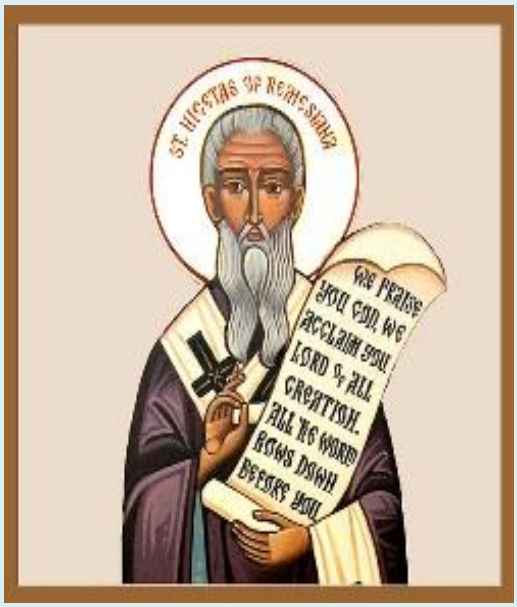

Rămâne cunoscut mai ales pentru imnul care îi este atribuit: “Te Deum Laudamus”, imn care se cântă până astăzi, atât în Biserica Apuseană (catolică şi protestantă), cât şi în cea de Răsărit. Este o cântare de laudă adusă lui Dumnezeu, Sfintei Treimi Celei de o fiinţă şi nedespărţită.

După numele acestui imn există în cultul ortodox slujba numită “Te Deum”, care se săvârşeşte la diferite ocazii deosebite, momente în care creştinii Îl prea măresc pe Dumnezeu, mulţumindu-I.

Iată mai jos versurile imnului: Te Deum laudamus

Te Deum laudamus:
te Dominum confitemur.
Te aeternum Patrem
omnis terra veneratur.
Tibi omnes Angeli;
tibi caeli et universae Potestates;
Tibi Cherubim et Seraphim
incessabili voce proclamant:
Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus

Deus Sabaoth.
Pleni sunt caeli et terra
maiestatis gloriae tuae.
Te gloriosus Apostolorum chorus,
Te Prophetarum laudabilis numerus,
Te Martyrum candidatus laudat exercitus.
Te per orbem terrarum
sancta confitetur Ecclesia,
Patrem immensae maiestatis:
Venerandum tuum verum et unicum Filium;
Sanctum quoque Paraclitum Spiritum.
Tu Rex gloriae, Christe.
Tu Patris sempiternus es Filius.
Tu ad liberandum suscepturus hominem,
non horruisti Virginis uterum.
Tu, devicto mortis aculeo, aperuisti
credentibus regna caelorum.
Tu ad dexteram Dei sedes, in gloria Patris.
Iudex crederis esse venturus.
Te ergo quaesumus, tuis famulis subveni:
quos pretioso sanguine redemisti.
Aeterna fac cum sanctis tuis in gloria numerari.
Salvum fac populum tuum,
Domine, et benedic hereditati tuae.
Et rege eos, et extolle illos usque in aeternum.
Per singulos dies benedicimus te;
Et laudamus Nomen tuum in saeculum, et in saeculum saeculi.
Dignare, Domine, die isto sine peccato nos custodire.
Miserere nostri domine, miserere nostri.
Fiat misericordia tua,
Domine, super nos, quemadmodum speravimus in te.
In te, Domine, speravi:
non confundar in aeternum.

Pe Tine, Dumnezeule Te laudăm!

Pe Tine, Dumnezeule Te lăudăm, pe Tine, Doamne, Te mărturisim,
Pe Tine, veşnicule Părinte, tot pământul Te cinsteşte.
Ţie toţi Îngerii, Ţie cerurile şi toate Puterile,
Ţie Heruvimii şi Serafimii cu neîncetat glas Îţi strigă:

Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Dumnezeu Savaot!
Pline sunt cerurile şi pământul de mărirea slavei Tale.

Pe Tine Te laudă ceata slăvită a Apostolilor,
Mulţimea vrednică de laudă a Prorocilor,
Oştirea îmbrăcată în alb a Mucenicilor,

Pe Tine Sfânta Biserică Te mărturiseşte pe întregul pământ:
Tată al nesfârşitei măriri,
Pe adevăratul Fiul Tău, Unul-Născut, Care trebuie cinstit
Şi pe Sfântul Duh Mângâietorul.
Tu, Hristoase, Împărat al slavei,
Tu eşti Fiul veşnic al Tatălui.
Tu, Care aveai să Te întrupezi în om pentru a-l mântui,
nu Te-ai înfricoşat de pântecele Fecioarei.

Tu, După ce ai învins boldul morţii,
ai deschis credincioşilor Împărăţia Cerurilor.
Tu stai de-a dreapta lui Dumnezeu în slava Tatălui.

Credem că vei veni ca Judecător.
Aşadar, Te rugăm, vino în ajutorul robilor Tăi,
pe care i-ai răscumpărat cu scump sângele Tău,
Dăruieşte-le slavă cu Sfinţii Tăi.

Mântuieşte, Doamne, poporul Tău şi binecuvintează moştenirea Ta
Şi, ca Domn al lor, condu-i pe ei şi-i înalţă în veac.

În fiecare zi Te binecuvântăm
Şi lăudăm numele Tău în veac şi în veacul veacului.

Învredniceşte-ne, Doamne, în ziua aceasta,
fără de păcat să ne păzim noi.

Miluieşte-ne pe noi, Doamne, miluieşte-ne pe noi.

Fie, Doamne, mila Ta spre noi, precum am nădăjduit întru Tine.
În Tine, Doamne, am nădăjduit, să nu mă ruşinez în veac!

Bibliografie:

Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, „Sfinţi daco-romani si români„, Editura Mitropoliei Moldovei si Bucovinei, Iasi, 1994, pag. 58-60.

IPS. Nestor Vornicescu, „Primele scrieri patristice în literatura noastră”, Craiova, 1984

Alina Soroceanu - Niceta de Remesiana, un episcop din Dacia, „cu inimă romană”

Cum ar fi putut oare Paulin de Nola să treacă cu vederea un semn atât de clar pe care i-l dăruise Sfântul Felix prin rugăciunile sale de intercesiune, un semn a cărui îndeplinire nu îndrăznise să şi-o imagineze nici măcar în vis?

Şi totuşi visul devine realitate, Paulin urmând să-l aibă oaspete pe Niceta la Nola, pentru a doua oară, în anul 403, şi aceasta tocmai de ziua Sfântului Felix, 14 ianuarie. Şi tot ca prima dată, Niceta se va afla printre cei care îl vor asculta pe Paulin atunci când îi va închina Sfântului Felix cântul lui de laudă (Paulinus Nolanus, carm. 27, v. 187-192).

Iată de ce iarna poartă chipul primăverii şi pretutindeni adie parfumată briza dătătoare de viaţă, care îl încălzeşte pe viitorul episcop de Nola (carm. 27, v. 163-165). Cu aceste cuvinte îl aştepta în anul 403 Paulinus Pontius Meropius, fost consular al Campaniei, pe Niceta de Remesiana, prietenul din îndepărtata Dacie, a cărui plecare grabnică după vizita făcută cu trei ani în urmă, o regretase în asemenea măsură, încât îi dedicase un întreg poem de 340 de versuri în metru safic, descriind drumul acestuia înapoi spre patrie, unde era aşteptat să revină cât mai repede din lunga călătorie.

Născut probabil în jurul anului 340 în Dacia mediterranea, Niceta îşi desfăşoară activitatea de episcop aproximativ între anii 366/367 şi 414, sediul episcopal fiind

Remesiana (azi Bela Palanka, localitate aflată în Serbia, la aproximativ 30 km sud-est de Niš, înspre graniţa cu Bulgaria).

Dacă informaţiile biografice privindu-l pe Niceta sunt foarte sărace, nu acelaşi lucru se poate spune despre datele privind scrierile lui.

Izvoare din secolul al V-lea şi al VI-lea (Gennadius de Marsilia şi Casiodor) îl prezintă pe Niceta ca scriitor latin, autor al unor cateheze şi predici scrise într-o limbă simplă şi clară, pentru cei care urmează să primească sfântul sacrament al Botezului.

Mai mult, autori ca Eugeniu de Cartagina şi Isidor de Sevilla, preiau în lucrările lor fragmente din scrierile lui Niceta. Procedeul este folosit şi în continuare, în Evul mediu timpuriu, fragmente de predici sau chiar predici întregi ale episcopului de Remesiana fiind regăsite în culegeri de texte catehetice din secolul al IX-lea, iar mai târziu în manuscrise din secolele XI-XIV.

Contribuţia esenţială a Sfântului Niceta de Remesiana şi a scrierilor lui se manifestă în domeniul misionar, de răspândire şi consolidare a creştinismului la cumpăna dintre secolele al IV-lea şi al V-lea printre populaţiile care locuiau în zonele aflate la sudul Dunării de Jos. Tocmai din această cauză scrierile lui nu sunt limitate la o folosire într-o anumită epocă, caracterul lor peren, misionar, conferindu-le universalitate temporală şi geografică. Traduceri recente ale scrierilor lui Niceta în diverse limbi moderne, sub titlul generic de „catehumenat pentru adulţi”, atestă acest lucru.

În anii 400 şi 403 Niceta întreprinde două călătorii la Roma şi la Nola, ceea ce pentru senatorul Paulinus Pontius Meropius, viitor episcop de Nola (409-431) şi în acelaşi timp autor a nenumărate poeme şi epistole, constituie un minunat prilej de a-i dedica episcopului din îndepărtatul colţ al Imperiului cu ocazia întoarcerii acasă un aşa-numit propemptikon (carm. 17), un poem de rămas-bun, specie literară de altfel foarte cunoscută din literatura latină clasică (Traian Diaconescu, Monumenta christiana: Paulin de Nola şi Niceta de Remesiana Carmen XVII, în: Text şi discurs religios I, 2009, p. 173-191 prezintă o traducere românească însoţită de un scurt şi pertinent comentariu istoric).

Un al doilea drum la Nola (403) este legat şi el probabil, de o călătorie care îl ducea, printre altele, şi la mormintele apostolilor Petru şi Pavel la Roma. Cu ocazia celui de-al doilea sejur în Nola, Paulin îl invită pe Niceta să viziteze noua bazilică pe care o construise în cinstea Sfântului Felix – căruia îi este, de altfel, dedicat

întregul complex arhitectonic bisericesc de la Nola din Antichitatea Târzie –, făcând un adevărat ghidaj în sensul modern al cuvântului, imortalizat în carm. 27.

În afara celor două poeme care îl au mai mult sau mai puţin ca personaj principal pe Niceta, Paulin îl aminteşte pe episcopul de Remesiana şi într-o scrisoare adresată prietenului Sulpicius Severus (ep. 29), autor al Vieţii Sfântului Martin de Tours.

Contextul pare a fi acela al reîntoarcerii Sfintei Melania (cea Bătrână, 350-410) din Ţara Sfântă în anul 400. Pe drumul ei spre Roma, Sfânta Melania face un popas la Nola, pentru a se închina la mormântul Sfântului Felix, prilej pe care Paulin îl foloseşte printre altele şi pentru a-i citi ei, dar şi Sfântului Niceta – „venit din Dacia şi pe bună dreptate admirat şi de romani" –, precum şi altor „sfinţi ai lui Dumnezeu", fragmente din Viaţa Sfântului Martin de Tours, făcându-l în acest fel cunoscut şi pe autorul scrierii respective, pe Sulpicius Severus, până în cele mai îndepărtate colţuri ale Imperiului. După 403, deci după cea de-a doua vizită la Nola, Niceta nu mai apare în scrierile lui Paulin.

Două scrisori papale din 404 şi respectiv 414, scrise de Innocentius I (ep. 16 şi 17) ni-l prezintă pe Niceta alături de alţi episcopi din Illyricum, şi anume în legătură cu probleme ivite în cadrul episcopatelor din zonă la cumpăna dintre cele două secole. O scurtă privire asupra contextului istorico-ecleziastic al vremii are rolul de a clarifica posibilul rol pe care l-ar fi jucat episcopul de Remesiana în cadrul problemelor respective.

Cea de-a doua scrisoare, din 414, este şi ultimul document contemporan episcopului de Remesiana, în care acesta mai este pomenit. În ceea ce priveşte civitas Remesiana (Romantiana, Romesiana), ea este menţionată în prima jumătate a secolului al V-lea ca sediu al unui episcop, Diogenianus, prezent la unul din sinoadele acelei perioade.

Odată cu identificarea episcopului Niceta din Dacia (la Paulin) cu Niceta, episcopul de Romasiana/Remesiana (la Gennadius) la sfârşitul secolului al XIX-lea (Dom Germain Morin) şi după publicarea ediţiei princeps a scrierilor lui (A. E. Burn, 1905), a fost practic înlăturată confuzia din cauza căreia operele episcopului de Remesiana fuseseră atribuite fie lui Niceta de Aquileia, fie lui Nicetius de Trier, iar persoana propriu-zisă a episcopului fusese confundată cu Niceta „Gotul", martir care trăieşte în a doua jumătate a secolului al IV-lea la nordul Dunării de Jos. De la Morin şi Burn încoace a apărut un număr însemnat de monografii şi studii privind

latura teologică a scrierilor Sfântului Niceta, de aceea nu este cazul să se mai insiste aici asupra acestui subiect.

Gennadius de Marsilia († 496) face prima descriere exactă a scrierilor lui Niceta (de viris illustribus, 22). Prima dintre acestea, Instructio ad competentes, este un catehism pentru adulţii care urmau să se boteze, aşa-numiţii competentes. Lucrarea este împărţită în şase cărţi, având o structură foarte logică, corespunzând cerinţelor generale ale catehumenatului din Antichitatea Târzie. Trebuie menţionat că acesta cunoaşte în secolele al IV-lea şi al V-lea faza de maximă înflorire, în care instruirea catehumenilor se concentra cu predilecţie în perioada imediat premergătoare Sfintelor Paşti, în Postul Mare.

Câteva observaţii paralele între Instructio ad competentes şi instruirea candidaţilor care urmau să fie botezaţi, ne ajută să înţelegem mai bine fazele catehumenatului antic, lucrarea cuprinzând într-o formă sintetică toate cunoştinţele pe care candidaţii trebuiau să le înveţe într-o perioadă relativ scurtă.

Din momentul în care acesta se prezenta în faţa episcopului, pentru a fi acceptat pentru botez, devenind astfel competens, şi până în noaptea de Paşti - momentul botezului -, îi stăteau la dispoziţie, de fapt, doar şase săptămâni.

Primul pas pe care catehumenul trebuia să-l întreprindă, era acela de a învăţa cum să se comporte, el fiind încă un străin, un aşa-zis oaspete printre ceilalţi credincioşi (libellus I). Iată de ce principala grijă a episcopului era – aşa cum o anunţă programatic din primele rânduri -, aceea de a-l învăţa pe candidat noţiunile principale ale credinţei, noţiuni pe care pot să le înţeleagă şi să le reţină chiar şi cele mai simple şi încă neinstruite suflete.

Izvorul principal pe care îl foloseşte Niceta – după cum el însuşi mărturiseşte – este Sfânta Scriptură. Catehumenul are voie să înceapă învăţământul propriu-zis abia după ce s-a supus exorcismelor şi cercetării (scrutinium), acestea putând fi denumite şi „rituri de întărire", constând din rugăciuni în vederea eliberării de ceea ce Niceta denumeşte pompa diaboli.

Într-o următoare fază candidatul urma să fie instruit în legătură cu greşelile pe care le făceau păgânii (libellus II), ca apoi să fie introdus în noţiunile propriu-zise ale credinţei, prezentată de la bun început sub aspectul ei trinitar (libellus III). Baza instruirii o constituia evident „Crezul" (libellus V), dar în paralel erau învăţate şi noţiuni despre diversele erezii ale epocii, pentru ca, în acest fel, candidatul să poată înţelege mai bine dreapta credinţă.

Probabil că din cea de-a treia carte făcea parte şi scrierea lui Niceta despre diversele nume (însuşiri) ale lui Iisus Hristos (de diversis appellationibus D. N. Jesu Christo convenientibus), scriere în care episcopul explică credincioşilor toate atributele Fiului lui Dumnezeu care se găsesc atât în Vechiul, cât şi în Noul Testament. Este interesant de observat că aceste atribute ale Fiului lui Dumnezeu acopereau de fapt întregul Pantheon greco-roman, de care candidatul, aflat de acum pe drumul spre dreapta credinţă, nu mai avea nevoie.

O altă scriere de sine stătătoare – de Spiritus Sancti potentia -, concepută probabil ca un capitol al celei de-a treia cărţi, este dedicată Spiritului Sfânt, înţelegerea acestuia prezentând, în cadrul Sfintei Treimi, cel mai înalt grad de dificultate.

În continuare catehumenul învăţa cum trebuie să renunţe la superstiţii şi la practicile oculte (libellus IV). Se presupune că din acest ciclu făceau parte şi cele două predici privitoare la practici liturgice, şi anume cea despre priveghere (de vigiliis servorum Dei) şi cea despre utilitatea cântării psalmilor (de psalmodiae bono).

Asemenea practici – privegherea, rugăciunea şi cântarea bisericească - pe care catehumenii trebuiau să le deprindă în această fază de instruire, contribuiau şi ele la a-l elibera pe cel care urma să se boteze de obiceiurile păgâne.

Punctul culminat al instruirii îl constituia învăţarea Simbolului Credinţei, a „Crezului" (libellus V), care îi era explicat detaliat catehumenului cu scopul de a-l înţelege în profunzime, pentru ca apoi să îl poată învăţa şi rosti în faţa întregii comunităţi de credincioşi în Joia Mare (redditio). Probabil că într-o ultimă fază avea loc şi explicarea termenului de „Miel Pascal", ca noţiune de jertfă, de fapt o pregătire pentru înţelegerea cât mai profundă a eucharistiei (libellus VI).

Ancorat profund în realităţile istorice ale timpului său, dar marcat şi de evenimentele politice şi istorico-religioase care aveau loc în zona pe care o păstorea, Niceta se vede confruntat cu ereziile vremii – în special cu arianismul – , în care trebuie căutate cauzele schismelor de mai scurtă sau de mai lungă durată, o stare devenită, la sfârşitul secolului al IV-lea şi în secolul al V-lea, aproape normală şi care constituie problematica de bază a conciliilor din perioada respectivă.
Scrierile lui Niceta conţin, în marea lor majoritate, informaţii despre ereziile timpului, pe care orice creştin trebuia cât de cât să le cunoască. Ţinute în faţa unor comunităţi probabil foarte eterogene din punct de vedere etnic şi social – dacă avem în vedere configuraţia populaţiei în Antichitatea Târzie la sudul Dunării de

Jos după 378 (bătălia de la Adrianopol) şi deci după invazia hunilor –, catehezele lui Niceta sunt scrise într-o limbă extrem de clară şi simplă, având un caracter prin excelenţă didactic, fiind împănate cu exemple din viaţa cotidiană a comunităţilor de romani, bessi, goţi, „sciţi", daci şi huni care populau zonele foarte bogate – mai ales în minereuri - ale celor două Dacii aureliene, Dacia mediterranea şi Dacia ripensis.

Cei pe care Paulin îi aminteşte în poemul său, ca aşteptându-l pe Niceta să se întoarcă mai repede de la Roma şi de la Nola în patria sa, provin cu siguranţă din cele mai diferite medii sociale, de la cei care lucrau în monetăriile şi în fabricile de armament – fabricenses –, în minele de fier, aur sau argint, sau chiar simpli culegători de aur – aurileguli – până la reprezentanţi ai celor mai înstărite familii romane, ale căror morminte foarte bogate le găsim în necropolele din jurul Remesianei, şi până la membrii unor presupuse comunităţi monastice aflate la începuturile lor.

Un aspect deosebit de interesant, în cazul lui Niceta, este faptul că se cunosc nu numai scrierile lui, ci şi sediul episcopal unde şi-a desfăşurat activitatea de păstor, Remesiana, localitatea figurând în itinerariile romane din Antichitatea Târzie şi pe Tabula Peutingeriana.

Mai mult, în această localitate (azi Bela Palanka) au fost efectuate sondaje, în secolul al XIX-lea, iar în a doua jumătate a secolului al XX-lea, săpături arheologice, în urma cărora se pot emite unele ipoteze de lucru în legătură cu bazilica episcopală. Fără a avea pretenţia de săpături sistematice, rezultatele acestor investigaţii arheologice de la Bela Palanka, publicate parţial de arheologii sârbi, au totuşi meritul de a contribui la crearea unei imagini asupra structurii arhitectonice a Remesianei în secolele IV-VI d. Chr.

Este vorba în primul rând de forul roman şi de bazilica civilă, construită probabil la sfârşitul secolului al III-lea şi începutul celui de-al IV-lea, care, în timpul lui Niceta este transformată în bazilică creştină – închinată sfinţilor apostoli Petru şi Pavel - cu trei nave, cu tribelon şi clădiri adiacente care constituiau probabil aşa-numitul catechumeneum. Un al doilea obiectiv, de o importanţă deosebită, este basilica extra muros, aflată la 400 m în afara zidurilor oraşului, înspre vest, pe cunoscutul drum – via militaris - care ducea la Naissus, fiind, de fapt, o parte a drumului care lega Sirmium de Constantinopol. Dimensiunile acestei bazilici – o lăţime de aproximativ 40 m, atingând aproape dimensiunile bazilicii maior din Milano în vremea lui Ambrosius - atestă pentru secolele IV-VI existenţa unei puternice comunităţi creştine care făcea parte din episcopatul de Remesiana.

În ce priveşte necropolele din jurul Remesianei, acestea datează din secolele IV-VI d. Chr., fiind şi ele o dovadă a existenţei unor mari comunităţi care, după o scurtă reînvigorare în timpul renaşterii lui Iustinian (Procopius, de aedificiis), cunosc o rapidă decădere, probabil din cauza invaziilor barbare, tot mai des repetate şi mai penetrante, venind de la nordul Dunării de Jos.

Bela Palanka

Revenind la extrem de susţinuta activitate de misionar a lui Niceta printre romani, dar şi printre triburile de daci şi bessi, de goţi şi huni, aflate pe teritoriile de la sudul Dunării de Jos – de altfel tema centrală a poemului paulinian (carm. 17, v. 245-248 şi 261-264) –, trebuie menţionat că acest topos a suscitat în istoriografie – cu precădere în istoriografia românească - o foarte controversată discuţie cu privire la aria de misiune a lui Niceta.

La ora actuală, în lucrările ştiinţifice există un consens unanim în ceea ce priveşte această arie de misiune, ea aflându-se între graniţele Imperiului, şi anume în Dacia mediterranea, eventual şi Dacia ripensis (o prezentare sintetică în acest sens: Ovidiu Albert, Niketas von Remesiana als „Missionar", în: Studia Antiqua et Archaeologica IX, Iaşi, 2003, p. 359-372). La baza acestor afirmaţii cu caracter ştiinţific stă o profundă cunoaştere a structurilor ecleziastice din cadrul Imperiului roman în Antichitatea Târzie, a modului în care se făcea „misiune" în Imperiu şi în afara lui, dar în acelaşi timp şi o cunoaştere a principiilor pe baza cărora funcţionau legăturile Imperiului – fie ele politice, sociale sau bisericeşti – cu lumea barbară

din afara graniţelor acestuia. O soluţie intermediară oferă, mai nou, Traian Diaconescu, atunci când vorbeşte despre hotarele misiunii lui Niceta largo sensu (teoria lui V. Pârvan) şi stricto sensu (teoria lui D. M. Pippidi).

Ca urmare a activităţii de misiune a lui Niceta, aceste populaţii de la sudul Dunării de Jos au devenit „mai blânde", ele putând să convieţuiască în pace alături de romani, iar groaza pe care o inspirau se domolise. Este şi motivul pentru care H. Sivan (Nicetas of Remesiana Mission and Stilicho's Illyrican Ambition: Notes on Paulinus of Nola 'Carmen' XVII ('Propemticon'), în: RÉA, 41, 1995) vede în afirmaţia lui Paulin conform căreia „barbarii învaţă să cânte cu inimă romană pe Hristos şi să trăiască pururi în pacea blândă" (T. Diaconescu), unul din cele mai semnificative aspecte ale activităţii de misionar a episcopului de Remesiana.

Dincolo de dimensiunea strict religioasă, încreştinarea acestora are şi urmări politice şi culturale, care, în contextul sfârşitului de secol IV capătă o deosebită greutate. Ne referim aici în primul rând la succesul misionar pe care îl dobândeşte Biserica în comparaţie cu puterea civilă si militară, care, după cum ne arată cazul lui Stilicho, suferă din punctul de vedere al alipirii Prefecturii Illyricum-ului la partea de Vest a Imperiului, un eşec (Sivan).

În activitatea misionară şi catehetică a Părinţilor Bisericii din Antichitatea Târzie convertirea barbarilor rămâne unul din aspectele cele mai importante, datorită, printre altele, şi faţetei sociale şi politice. Ieronim (Ad Heliodorum 60, 4) consideră, de pildă, convertirea bessilor ca fiind un deosebit succes, atât datorită procesului treptat de evanghelizare a lor, dar şi a aceluia de „îmblânzire". Iar Orosius (Hist. adv. Paganos VII, 32, 10) vorbeşte despre barbarii convertiţi care ascultă acum de clerul roman, acesta din urmă tratându-i nu ca pe nişte supuşi, ci ca pe nişte fraţi creştini, reuşind să pună capăt furtului şi altor acte barbare.

Răspândirea creştinismului nu se datorează însă doar unor prezenţe izolate de episcopi şi preoţi care acţionează la voia întâmplării. Biserica se sprijină pe o solidă structură instituţională, în măsură să conducă şi să controleze activitatea de misiune. Ameninţată de pericolul barbar din exterior şi de nenumăratele erezii din interior, Biserica romană se vede nevoită să găsească pentru Illyricum o soluţie de compromis, întărind din punct de vedere jurisdicţional scaunul episcopal de Thessaloniki, lucru care se petrece mai cu seamă după moartea episcopului Ambrozie de Milano (397) – care fusese ani de zile unul din factorii de sprijin ai episcopilor din Illyricum –, dar şi după mutarea sediului imperial la Ravenna (401-402).

Nu trebuie neglijat faptul că Niceta îşi desfăşoară activitatea tocmai în perioada de formare treptată a vicariatului de Thessaloniki, act care se poate urmări în corespondenţa dintre episcopii de Roma şi episcopii de Thessaloniki începând cu cea de-a doua jumătate a secolului al IV-lea (Collectio ecclesiae Thessalonicensis, ed. C. Silva-Tarouca).

În acest sens, al întăririi politicii ecleziastice în provinciile de la sudul Dunării de Jos – placă turnantă între Estul şi Vestul Imperiului roman târziu – trebuie interpretată şi activitatea lui Niceta de Remesiana, mai cu seamă legăturile lui cu Roma şi cu Nola.

Poemul lui Paulin, lung elogiu la adresa lui Niceta, se cuvine a fi înţeles şi în sensul lui apologetic, atunci când viitorul episcop de Nola proclamă victorios că de-acum înainte barbarii îl vor anunţa pe Hristos cu „inimă romană", el, ca şi Niceta, rămânând în ultimă instanţă, şi în calitate de creştini, cives romani.

Orthodoxwiki - Niceta de Remesiana

Sfântul ierarh Niceta de Remesiana (dreapta), împreună cu Sfântul Ioan cel nou de la Suceava (stânga) - icoană de Adriana Rotaru

Sfântul Niceta de Remesiana, originar din Dacia Mediteraneea, a fost episcop în cetatea Remesiana (astăzi în Serbia) [22], între anii 366-414. Este considerat unul din

[22] *Remesiana este un oraş întemeiat de împăratul Traian, care se afla la aproximativ 30 de kilometri est de oraşul Naisus (astăzi Niş), într-o regiune deluroasă, pe valea râului Nişava; astăzi Remesiana este oraşul Bela Palanka, situat între Niş şi Pirot, în Serbia.*

principalii evanghelizatori ai Daciei. Prăznuirea lui se face la data de 24 iunie [23] în Biserica ortodoxă (iar în Occident la 7 ianuarie și pe 22 iunie).

Viața

Timp de 50 de ani, între aproximativ 366 și 414, episcopul Niceta de Remesiana a propovăduit Evanghelia în Dacia Mediteraneea, [24] care tocmai fusese călcată de invaziile barbare ale goților și hunilor. Sfântul Niceta a propovăduit goților, dacilor, ilirilor, sciților, hunilor și chiar triburilor bessilor, care trăiau în munții Rodopi din Bulgaria de azi.

Mai apoi a propovăduit în provincia romană Sciția Minor și în toată Dobrogea de astăzi.

A făcut și două călătorii în Italia, unde a fost foarte prețuit și admirat. Aici s-a cunoscut și s-a împrietenit cu Paulin de Nola (prăznuit la 23 ianuarie și 22 iunie), care îl laudă ca ascet, misionar și poet.

Scrieri

Moștenirea literară a Sfântului Niceta ajunsă până la noi îl arată ca un erudit teolog al timpului, care priveghea cu strășnicie la apărarea dreptei credințe.

Sfântului Niceta i se atribuie următoarele scrieri:

- ⇒ *„Despre diferitele denumiri ale Domnului nostru Iisus Hristos”,*
- ⇒ *„Despre privegherea robilor lui Dumnezeu”,*
- ⇒ *„Despre folosul cântării de psalmi”,*
- ⇒ *precum și o lucrare care l-a făcut foarte cunoscut pe neobositul apostol al daco-romanilor, un catehism pentru cei ce se pregătesc pentru Botez, care ul-terior a fost intitulat „Cărticele de învățătură” (sau „Cărți despre Credință”).*
- ⇒ *Mai este autorul mai multor tratate pentru instruirea catehumenilor și a monahilor, precum și a mai multor omilii.*
- ⇒ *Începând cu specialistul benedictin Germain Morin (1861-1946), liturgiștii mo-derni îi atribuie tot lui Niceta imnul Te Deum laudamus (Pe Tine,*

---

[23] *Din cauza unei confuzii cu Niceta Gotul sau Nichita Daco-Romanul, unele sinaxare l-au menționat greșit pe Sfântul Niceta de Remesiana pe 15 septembrie.*

[24] *Dacia Mediteraneea făcea parte din Dioceza Dacia, aflată la sud de Dunăre.*

Dumnezeule, Te lăudăm), despre care se credea a fi fost opera Sfântului Ambrozie al Milanului.

Ușor de reținut, cuprinzând pe scurt învățături esențiale mântuirii, de o curăție cristalină a credinței, imnul Sfântului Niceta s-a răspândit în tot creștinismul latin occidental.

Posteritatea

Memoria Sfântului Niceta s-a păstrat în sinaxarele slave și occidentale, care îl pomenesc la 7 ianuarie și 22 iunie (împreună cu prietenul său Paulin de Nola).

În martirologiul roman, mențiunea de pe 7 ianuarie spune „În Dacia, Sfântul Niceta, episcop; prin propovăduirea Evangheliei a preschimbat neamuri cumplite și barbare, în popoare dulci și blânde († pe la 414).”, iar mențiunea de pe 22 iunie spune „Întru aceeași zi, Sfântul Niceta, episcopul Remesianei, vestit datorită științei și curăției moravurilor sale († pe la 414).”

Martirologiul ieronimian are o însemnare în plus pe data de 22 iunie: „Punerea [în raclă, etc] Sfântului Niceta, episcopul cetății Remesiana.”

Scriitorul Flor de Lyon (Florus Lugdunensis), în secolul al IX-lea, spune că fi vorba despre aducerea moaștelor unuia și aceluiași personaj; probabil că moaștele lui Niceta au fost puse lângă cele ale prietenului său, Paulin de Nola, care se sărbătorește pe 22 iunie. [25]

Biserica Ortodoxă Română l-a proclamat solemn ca sfânt în anul 1992, cu data de prăznuire 24 iunie.

Imnografie

Tropar (glas 1): Propovăduitor și apărător al dreptei credințe, în multe necazuri cu smerenie cele înalte ai câștigat, Părinte ierarhe Niceta; și așa, roagă-te lui Hristos Dumnezeu să ne mântuiască de tot răul și necazul.

---

[25] *După http://ro.wikipedia.org/wiki/Niceta_de_Remesiana*

Wikipedia - Niceta de Remesiana

Niceta de Remesiana (n. cca. 335 - d. 414) a fost episcop al orașului Remesiana din provincia romană, Dacia Mediterranea (astăzi orașul Bela Palanka, Serbia), sfânt în Biserica Catolică și Biserica Ortodoxă. Numele Niceta este confundat adeseori cu Niceta Gotul, sfânt de asemenea în calendarul ortodox.

Date personale
Născut: 335 e.n.
Decedat:414 e.n. (79 de ani)
Ocupație: episcop, scriitor, preot

Biografie

În Martirologiul Roman, avem două mențiuni: una pe 7 ianuarie, cealaltă pe 22 iunie.

Prima: În Dacia, Sfântul Niceta, episcop; prin propovăduirea Evangheliei a preschimbat neamuri cumplite și barbare, în popoare dulci și blânde († pe la 414). Mențiunea apare și în lucrări cu caracter istoric [26] .

[26] *Fontes Historiae Daco-Romanae,Institutul de Studii Sud-Est Europene, București 1970, p. 707*

A doua: Întru aceeași zi, Sfântul Niceta, episcopul Remesianei, vestit datorită științei și curăției moravurilor sale († pe la 414).

În plus, martirologiul ieronimian are o însemnare pe data de 22 iunie: Punerea [în raclă, etc] Sfântului Niceta, episcopul cetății Remesiana.

Episcopul Flor de Lyon va remarca mai târziu că ar fi vorba despre aducerea moaștelor unuia și aceluiași personaj; probabil că moaștele lui Niceta au fost puse lângă cele ale prietenului său, Paulin de Nola, care se sărbătorește pe 22 iunie. Din cauza unei confuzii cu Niceta Gotul, sinaxarele bizantine românești, pentru început cele din diasporă, îl pomenesc pe Niceta de Remesiana pe 15 septembrie. Alte sinaxare românești mari recente îl pun pe 24 iunie.

Nu se știe mult despre Niceta. Este posibil să fi fost episcopul Remesianei, actuala Bela-Planka, pe râul Nišava, între Niš și Pirot, în Dacia Mediterranea. Despre Niceta de Remesiana vorbesc Paulin de Nola, Germiniu de Sirmium pe la 366 și Inocențiu I, papa Romei în 402 și 414. Aceasta ne dă de gândit că Niceta putea să fi fost episcop pe o perioadă de vreo cincizeci de ani.

Niceta a mers în Italia cel puțin de două ori, eventual în 398 și 401-402. A fost găzduit de Sfântul Paulin de Nola, care i-a dedicat două poeme în strofe safice, Carmen XVII și XXVII și care menționează de altminteri un Niceta în Epistula 29. Din aceste texte aflăm că Niceta îi învăța pe barbari să «îl cânte pe Hristos cu o inimă romană», ceea ce aparent dovedește latinitatea personajului.

Din opera Sfântului Niceta se păstrează șase cateheze adresate catehumenilor, precum și câteva scrieri pastorale.

Începând cu Germain Morin, liturgiștii moderni îi atribuiesc tot lui Niceta imnul Te Deum laudamus, despre care se credea a fi fost opera Sfântului Ambrosiu de Milan. Descoperirea acestei paternități nicetane a determinat introducerea imnului Te Deum, însoțit de câteva ectenii și tropare, în ritul bizantin românesc.

Conceptul modern de «biserică domestică» ne vine tot de la Sfântul Niceta, din omilia la Exod, scrisă în 420, din care aflăm că în Biserica păstorită de el euharistia avea loc în case, într-o încăpere pusă la dispoziție de către familii care se adunau în grupuri mici, împreună cu un preot, pentru cultul duminical.

Controverse

Discutarea locurilor în care Niceta și-a desfășurat activitatea de misionar a dus la controverse. Au apărut astfel două teorii divergente:

Prima teorie este susținută de istorici ca Nicolae Iorga [27], Constantin C. Giurăscu [28] și Radu Vulpe [29] și afirmă că evanghelizarea s-a realizat atât la nord cât și la sud de Dunăre și se bazează pe relatările lui Paulinus de Nola.

Paulinus a arătat că Niceta a propovăduit Evanghelia în Dacia folosind termeni legați de geografie precum Tomis, Bessi, Scytha, Getae, „uterque Dacus" și „Riphaeis Boreas".

A doua teorie contrazice opinia istoricilor specificându-se că evanghelizarea s-a produs numai la sud de Dunăre.

Philippe Blasen a scris că nu crede că există vreo dovadă că Niceta ar fi fost un episcop misionar, nici la barbari în general, nici la daci în particular (un argument care, în trecut, a fost adeseori folosit de naționaliștii români pentru a îl declara pe Niceta drept sfânt român); textele lui Paulin trebuie mai degrabă înțelese în contextul motivelor poetice pe care un poet latin clasic le folosea obligatoriu. Descrierea barbarilor și dacilor la Paulin este cu siguranță datorită operei lui Ovidiu, singurul poet care în Antichitate a descris regiunea daco-getică. [30]

Paulin spune despre Niceta: «Ne-a sosit din Dacia, în ziua prăznuirii Sfântului Felix, căci a venit ca să cinstească moaştele episcopului nostru sfânt, și i-a uimit pe romani». [31]

---

[27] *Nicolae Iorga, Istoria Bisericii românesti si a vietii religioase a românilor, București, 1928, p.9*

[28] *Constantin C. Giurăscu, Istoria Românilor, I, editia a II-a, Bucureşti, 1935, p.201*

[29] *Radu Vulpe, Historie ancienne de la Dobroudja, Bucarest, 1938, p.351*

[30] *Philippe Blasen, "Nicetas of Remesiana – A Missionary Bishop in Dacia?" in Studia Universitatis Babeş-Bolyai Theologia catholica, 1-2, 2012, 39-49*

[31] *Prin „Dacia", Paulinus de Nola făcea referire la Dioceza Dacia, aflată la sud de Dunăre.*

Cărţi traduse în limba română ale Sfântului Niceta de Remesiana

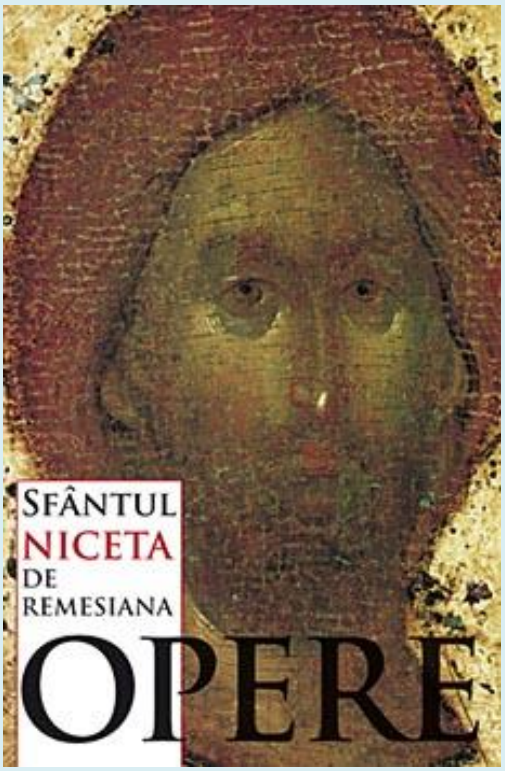

Prezentarea cărții
13 x 20 cm
248 p.
Niceta de Remesiana, sf.

Sfântul Niceta de Remesiana, episcopul dacilor, a fost cel dintâi dintre luminătorii cunoscuţi ai strămoşilor noştri, teolog şi catehet misionar al credinţei, care a trăit şi a activat în primele secole ale erei noi, între anii 338 şi 420, în această regiune de la Dunărea de jos, dar s-a făcut cunoscut în toată lumea creştină ca unul dintre doctores ecclesiae, învăţătorii Bisericii.

În bogata şi rodnica sa activitate practică misionară a recurs şi la cuvântul scris, iar opera sa, atâta câtă s-a păstrat până la noi, este oferită acum, pentru prima dată, în întregul ei cititorilor români, în ediţie bilingvă, cu text latin şi traducere românească, într-un demers de târzie, dar onestă restituire a memoriei unui neobosit propovăduitor al Învăţăturii, dar şi scriitor dăruit cu condei.

Cititorul se va afla în faţa unei părţi din istoria uitată a devenirii noastre ca neam, a unui document ştiinţific ce va stârni atenţia legitimă a specialistului, dar şi inte-

resul, sperăm admirativ, al omului de oriunde şi oricând pentru acest exemplu de efort neostenit întru propăşirea aproapelui pe calea desăvârşirii duhovniceşti.

„Ce poate să fie mai bun decât hotărârea omului de a deveni din păgân, credincios, din păcătos, drept, din sclav, liber, din dușman, prietenul lui Dumnezeu și moștenitor al împărăției cerești?"

Sfântul Niceta s-a născut în jurul anului 340, în cetatea de la care își va trage și numele, cetatea Remesiana, în regiunea Dacia Mediterranea. În pofida originii sale daco-romană, sfântul și-a petrecut prima parte a vieții sale în Apus, precum se vede în stilul și compoziția scrierilor sale.
În anii 389 și 402, sfântul va săvârși două călătorii în Apus, una în Roma și alta în Campania, spre a se închina Moaștelor Sfântului Felix.

Sfântul Paulin de Nola (353-431), unul dintre prietenii cei mai apropiați ai Sfântului Niceta, este cel care a vorbit pe larg despre activitatea ierarhului daco-roman.
„Păgânii, vestiți prin tâlhării și omoruri, locuind prin munți, datorită lui Niceta, au devenit slujitori ai lui Hristos, popor pașnic, unii îmbrăcând chiar haina monahală."

Lucrarea misionară a ierarhului este caracterizată de un efort susținut de evanghelizare și educare latină a popoarelor din Dacia Ripensis și Dacia Mediteraneea. El și-a desfășurat sfânta sa lucrare de convertire în spațiul Daciei Mari, pentru același popor creștin, atât din dreapta, cât și din stânga Dunării.

Scrierile sale au fost păstrate în limba latină. Folosind, în predică și scris, o limbă latină clară și simplă, sfântul a fost cu adevărat un factor de romanizare, de unitate și de continuitate a

SFÂNTUL NICETA de Remesiana

Sfântul Niceta de Remesiana este prăznuit de Biserica Ortodoxă anual, în ziua de 24 iunie, odată cu Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul. Acest ierarh al pământului românesc, de origine daco-romană, a slujit Biserica lui Hristos din scaunul episcopal din cetatea Remesiana, de unde îşi trage şi numele, între anii 366-414. Cetatea amintită a fost întemeiată de împăratul roman Traian, în provincia romană Dacia Mediterranea, pe valea râului Nisava (actualul sat sârbesc Bela Palanka). Datorită activităţii lui misionare şi pastorale, Sfântul Niceta a contribuit semnificativ la răspândirea creştinismului pe cele două maluri ale Dunării, în vremea sa.

populaţiei daco-romane de pe malurile Dunării şi din Dacia Mediterranea.

Sfântului Niceta de Remesiana i se atribuie următoarele scrieri: „Despre diferitele denumiri ale Domnului nostru Iisus Hristos", „Despre privegherea robilor lui Dumnezeu", „Despre folosul cântării de psalmi" şi „Cărticelele de învăţătură" (un catehism pentru cei ce se pregătesc pentru Botez).

În micul său catehism, Sfântul Niceta spune: „Ce poate să fie mai bun decât hotărârea omului de a deveni din păgân, credincios, din păcătos, drept, din sclav, liber, din duşman, prietenul lui Dumnezeu şi moştenitor al împărăţiei cereşti?"
Sfântul Niceta a făcut o sinteză remarcabilă de texte scripturistice, pe tema morţii şi învierii, spre a fi mai la îndemâna celor dornici de a cunoaşte acestea: „Când omul iese din viaţă, nu sufletul este cel ce moare, ci numai trupul, prin retragerea sufletului din el. Trupul putrezeşte în pământ, dar sufletul se duce, potrivit faptelor sale, sau în loc luminat sau în loc întunecat. Cei care au trăit în această lume potrivit învăţăturii şi dreptăţii Lui Iisus Hristos, vor vieţui cu El în cer."

Sfântul Niceta de Remesiana a acordat o atenţie deosebită şi aspectului practic al vieţii bisericeşti, astfel încât activitatea liturgică a fost bine pusă la punct. „Când se cântă, toţi să cânte; la rugăciune, toţi să se roage; când se citeşte, să se facă linişte ca toţi să audă la fel ceea ce citeşte lectorul, iar nu unii rugându-se cu voce tare, să facă zgomot. Dacă soseşti mai târziu, în timp ce se citeşte, adoră numai pe Domnul, închină-te şi ascultă cu atenţie." Tot de la Sfântul Niceta ne-a rămas şi o renumită cântare liturgică, anume „Pe Tine, Dumnezeule, Te lăudăm..."; acest imn a fost compus de ierarhul daco-roman în anul 370.

Sfântul Niceta de Remesiana a adormit în Domnul după sfârşitul anului 414, de când avem ultimele date despre el, dintr-o scrisoare trimisă de episcopul Inocentiu I al Romei (13 decembrie 414) episcopilor „macedoneni".

Vasile Pârvan susţine cum creştinismul daco-roman, de origine latină, s-a format în Dacia Traiana, între anii 375-450, chiar când se desfăşoară şi activitatea apostolică, în acele regiuni, a Sfântului Niceta, Episcopul din Remesiana. Sfântul Niceta de Remesiana este numit, de către istoricul Vasile Pârvan, drept „apostolul carpato-danubienilor, care a fost cu începerea din anul 380".

„Ortodoxia românească a primit, prin strămoşii ei daco-romani şi prin generaţiile lor următoare, până azi, credinţa şi doctrina teologică fără schimbare, de la Sfântul Niceta. Claritatea gândirii teologice la români vine, în mare măsură, de la Sfântul Niceta. Dulceaţa slujbelor şi a cazaniilor Ortodoxiei româneşti, care a dat naştere, se pare, cuvântului „privighetoare", se prelinge, probabil tot de la el".

Sursa: crestinortodox.ro

Gazeta de Maramureş

Baia Mare, Bd. Traian 23/9
Tel. 0728-836 348,
0362-401 332
fax 0362-401 331
www. gazetademaramures.ro

Fondator
Dan **PÂRCĂLAB**
Director general
Ioana **LUCĂCEL**
Coordonator de proiect
Mircea **CRIŞAN**
IT/DTP
Ada **FONAI**

Redactori
Pr.dr. Cristian **Ştefan**
- consilier cultural
Pr. Vasile **Fodoruţ**
Pr.dr. Augustin **Vasile**
- vicar administrativ
Protos. drd. Casian **Filip**
- eclesiarh al Catedralei Episcopale „Sfânta Treime"
Arhidiacon Teodosie **Bud**
- consilier sector economic-financiar
Arhidiacon Andrei **Pop**
- secretar eparhial
Preot Bogdan **Ciocotişan**
- preşedinte ATOP Baia Mare

Carpathian Mts.
Danube
Sava
Drava
Drina
Tisza
Morava
Sirmium
Bassianae
Pannonia
Gratiana
Singidunum
Viminacium
Moesia I
Aquis
Bononia
Ratiaria
Augustae
Oescus
Sucidava
Novae
Appiaria
Dorostorum
Abritus
Callatis
Tomis
Tropaeum Traiani
Axiupolis
Scythia Minor
Ulmetum
Istrus
Troesmis
Noviodunum
DIOCESE OF DACIA
DALMATIA
Dinaric Alps
Praevalitana
Naissus
Dacia ripensis
Justiniana Prima
Remesiana
Via Militaris
Moesia II
Nicopolis
Marcianopolis
Odessus
BLACK SEA
Dacia mediterranea
Serdica
Haemus Mts.
DIOCESE OF THRACE
Diocletianopolis
Philippopolis
Beroe
Mesembria
Anchialus
Debeltum
Doclea
Ulpiana
Dardania
Germania
Pautalia
Scupi
Scodra
Lissus
Rhodope Mts.
Nicopolis Haemimontus
Rhodope
Thracia
Dzipera
Bizye
Adrianople
Stobi
Macedonia II
ADRIATIC SEA
Dyrrhachium
Scampa
Lychnidos
Via Egnatia
Axios
Serrae
Nestos
Maximianopolis
Arcadiopolis
Europa
Constantinople
Plotinopolis
Tzurullum
Zapara
Macedonia I
Philippi
Traianopolis
Heraclea
Apollonia
Epirus Nova
Heraclea Lyncestis
Edessa
Pella
Amphipolis
Maronea
Aenus
Byllis
Aulon
Thessalonica
DIOCESE OF MACEDONIA
Pindus Mts.
Caesarea
Dium
Buthrotum
Larissa
AEGEAN SEA
Epirus Vetus
Tricca
Thessalia
Demetrias
Nicopolis
Pharsalus
Lamia
IONIAN SEA
The Balkans in the 6th century
Dardania
Name of province
Scupi
Provincial capital
Germania
City/fortified town
Provincial border
Diocesal border
Imperial border

Nicetas of Remesiana

Catedrala Remesianei în care a slujit Sfântul Niceta

COLECȚIA ACATISTE ȘI VIEȚI DE SFINȚI

67

Viața și Acatistul Sfântului Ierarh NICETA DE REMESIANA

Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă

„Prin glasul tău cel păstoresc, turma încredințată ție de Hristos ai povățuit-o și ținuturile Dunării cu biserici le-ai împodobit. Darul înțelepciunii ai primit, Duhul Sfânt descoperindu-ți înțelegerea tainelor duhovnicești. Pentru aceasta, dobândind îndrăznire către Dumnezeu, Sfinte Ierarhe Niceta, roagă-te să se mântuiască sufletele noastre.”

Troparul Sfântului Ierarh
Niceta de Remesiana

www.editurapatriarhiei.ro
ISBN 978-973-616-290-9

Icoane

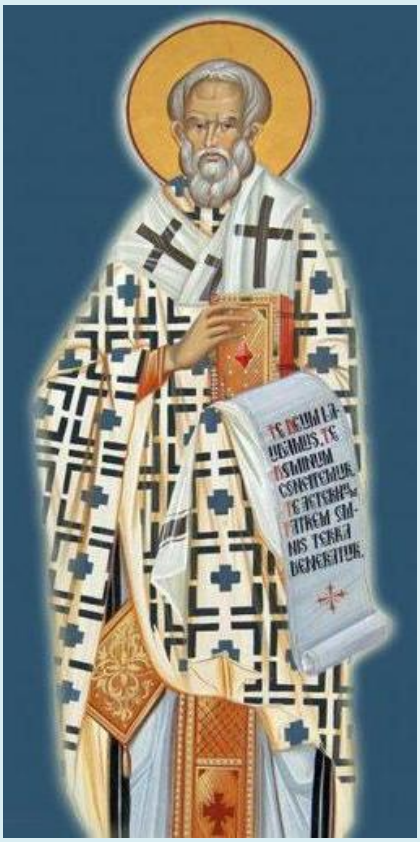

Troparul Sfântului Niceta de Remesiana

24 iunie

Propovăduitor şi apărător al dreptei credinţe la multe neamuri te-ai arătat, Sfinte Ierarhe Niceta şi cu smerenie ai câştigat pe cele înalte, bine chivernisind darul. Pentru aceasta, Părintele nostru, roagă pe Hristos Dumnezeu să ne ocrotească de tot răul şi să ne mântuiască.

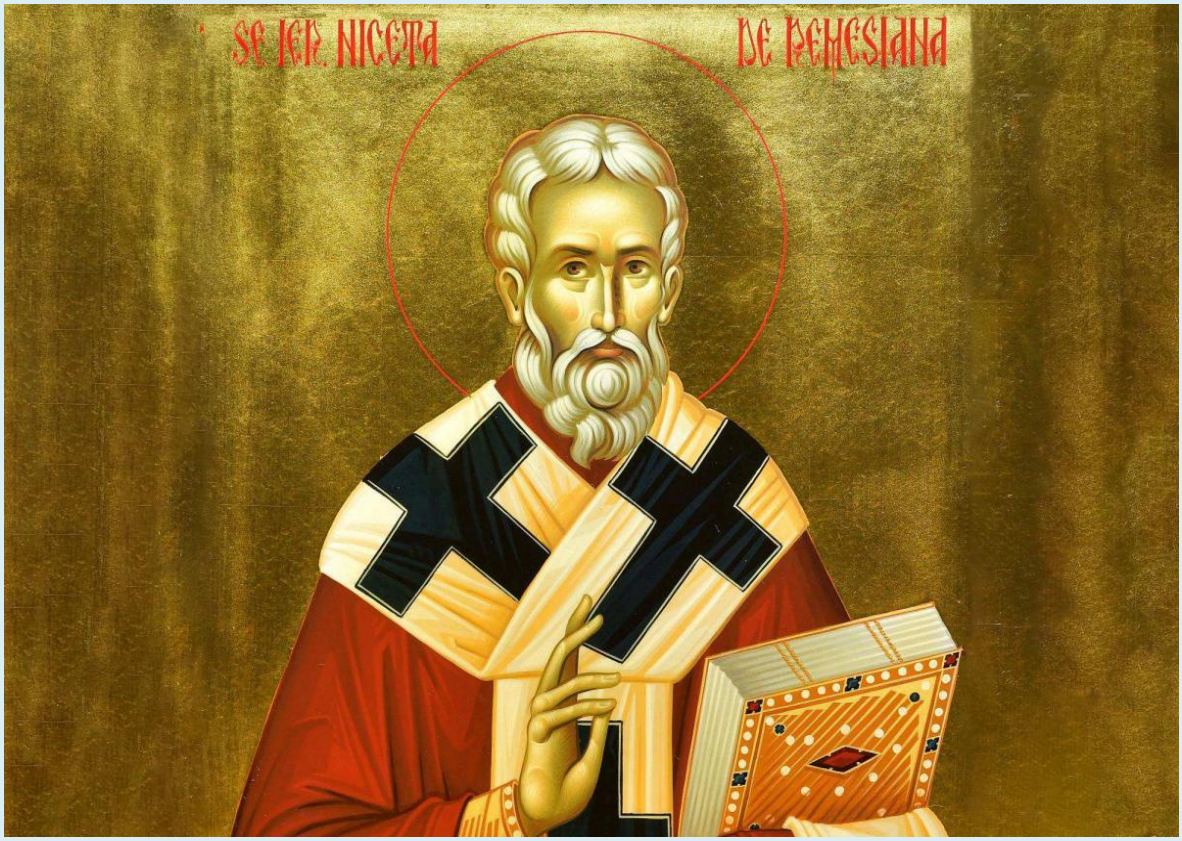

Bucură-te, Sfinte ierarh Niceta, darul Evangheliei lui Hristos!